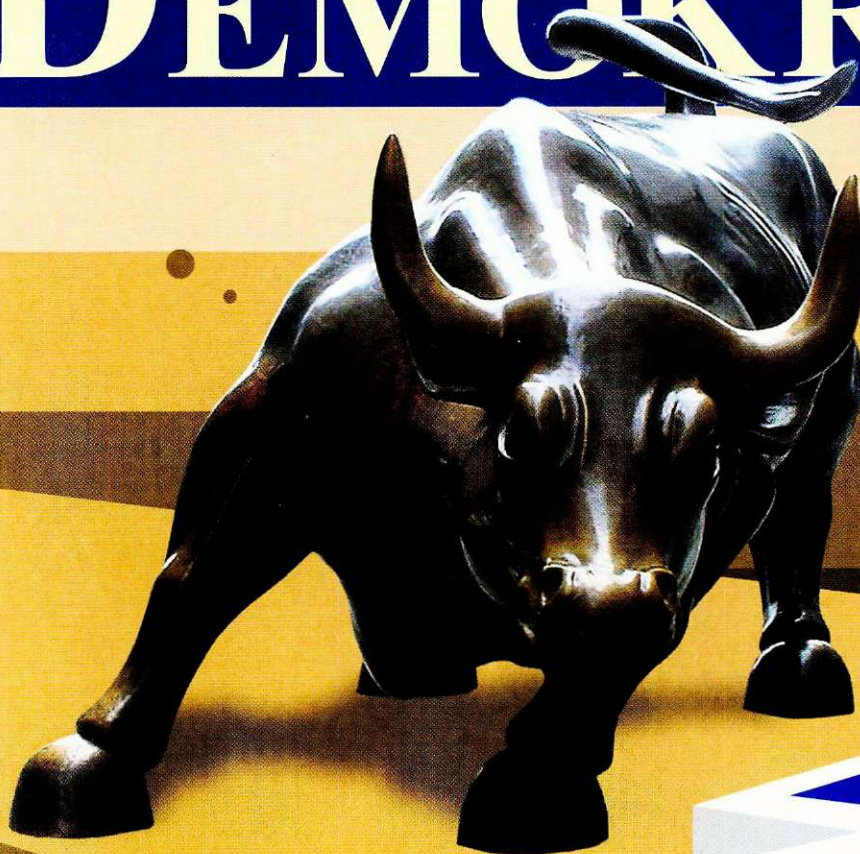

DEMOKRACIJA

Spodobna
gospodarska rast,
povečane investicije,
večja konkurenčnost,
naraščajoča
produktivnost ...
kažejo na dobro
vodenje gospodarske
politike v državi.

V ZNAMENJU BIKA

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Andrejka Dolinar Hrovat

Slovenci v Argentini smo zelo aktivni

Edinstvena osvežitev

Pijače iz družine **ZA** nudijo potrošnikom prijetno osvežitev in dobro počutje za ves dan. Za lahko osvežitev brez dodanega sladkorja in sladil izberemo **Za lemon**. **Za Life** z okusom jabolka, obogaten z magnezijem in vitamini, daje občutek moči in zadovoljstva. **Za harmony** z okusom bele breskve in aloe vere predstavlja skladnost duha in telesa. V letošnjem letu pa vam ponujamo nov edinstven okus hruške in melise - **Za symphony**.

Pijače iz družine **ZA** združujejo prednosti vode, sadnega soka in funkcionalnih dodatkov.

Stranski učinki

Metod Berlec

Juljska zaostritev odnosov med predsednikom republike Janezom Drnovškom in predsednikom vlade Janezom Janšo je pokazala, da je obdobje razmeroma konstruktivnih odnosov (vsaj navidezno) med obema najvišjima predstavnikoma države mimo. Spor je s svojim nenavadnim obnašanjem v veliki meri povzročil predsednik republike. Premier mu seveda ni ostal dolžan in je opozoril na njegovo, za predsednika republike neprimerno obnašanje na nekaterih področjih.

Ko se je Drnovšek zbudil iz političnega zimskega spanca in začel s številnimi dejavnostmi, je dal slutiti, da bo prej ali slej začel pretiravati. Njegovo ravnanje je bilo sprva v veliki meri pozitivno, vendar je zaradi hiperaktivnosti začel delati napake. Zelo nenavadno je bilo že njegovo obnašanje do zaposlenih v njegovem uradu v prvi polovici leta. Najprej jih je brezglavo odpuščal, čez nekaj mesecev jih je sprejemal nazaj. Ene mu izmed njih je celo rekel, da se lahko vrne nazaj v službo, ker je v času brezposelnosti „duhovno dozorel“. Drnovškovo razglabljanje o pozitivni energiji, o doseganju višje stopnje zavedanja, načinu prehranjevanja in podobno na tem mestu sicer ni bistveno, veliko pa pove o njem kot človeku.

Bolj problematično je dejstvo, da je predsednik republike na zunanje političnem področju začel delati Sloveniji škodo. Izjema je verjetno njegov poskus posredovanja v sudanski pokrajini Darfur, kjer so ljudje res pomoči potrebni, za kar si je vzel dovolj časa. Drugače je bilo v nekaterih drugih primerih, ki jih je želel rešiti čez noč, čeprav gre za desetletne ali celo stoletne spore. S svojim predlogom o rešitvi statusa Kosova je v slabo voljo spravil tako Srbe kot Albance, hkrati pa ogrozil slovenske gospodarske interese ne tem območju. Slovenska diplomacija je morala potem pojasnjevati, da to ni uradno stališče slovenske države. Tudi njegov poskus, da bi za pogajalsko mizo posedel palestinsko skrajno gibanje Hamas in uradne predstavnike Izraela, je spravila v slabo voljo tako prve kot druge. In spet je morala posredovati slovenska diplomacija in pojasnjevati, da gre za samostojno akcijo predsednika

republike. Njegov poskus posredovanja med tamilskimi tigri in uradnimi šrilanškimi oblastmi se je končal s kratkim uradnim obiskom na tem otoku. Posebej problematično je njegovo solistično delovanje v odnosih s Hrvaško. Južna sosedja je pri tem zelo spretna in ji zelo prav pridejo Drnovškove izjave, da ureditve nerešenih problemov med državama ni primerno pogojevati s hrvaškim približevanjem Evropski uniji.

Problematično je tudi, da Drnovšek zaseda funkcijo predsednika republike, hkrati pa kot predsednik Gibanja za pravičnost in razvoj na spletnih straneh tega gibanja na lahkoten način kritizira vlado in njene ministre. Ob tem se niti toliko ne potrudi, da bi stvari prej preveril, zaradi česar mora svoje besede jemati nazaj in se opravičevati, kot je storil v primeru ministra za javno upravo Gregorja Viranta v zvezi z njegovim domnevnim nezakonitim ravnanjem pri graditvi asfaltne baze v bližini Celja. Ali ko je zavajal javnost, da ga vlada in ministrstvo za zunanje zadeve ne obveščata o zunanje politični dejavnosti Slovenije. Izkazalo se je, da njegov urad povprečno na dan dobi skoraj deset depeš (informacij, zaznamkov), ki ga podrobno seznanjajo o zunanje političnih dejavnostih Slovenije. Če tega ne bere, seveda ni kriva vlada.

Zaskrbljuje tudi to, da je kot domnevno skromen politik že v prvi polovici leta porabil skoraj celotna proračunska sredstva, namenjena za materialne stroške (potovanja in druge dejavnosti), na kar smo v Demokraciji opozorili prvi. Potem je od vlade zahteval, naj mu dodeli še skoraj dvesto milijonov tolarjev. Ker je vlada njegovo zahtevo zavrnila, je začel govoriti, da si želi vlada podrediti urad predsednika republike. Drnovšek tako s svojim ravnanjem prav gotovo ne pomaga vladi pri njenih prizadevanjih, da bi zmanjšali sredstva za javno porabo. Bodo tudi druge institucije začele govoriti, da si jih poskuša vlada podrediti, ker jim ne da več finančnih sredstev? Še dobro, da se vsaj predsednik vlade Janez Janša in minister za finance Andrej Bajuk zavedata svoje odgovornosti in ne dopuščata brezglavega trošenja ... **D**

Predsednik republike Janez Drnovšek s svojim brezglavim trošenjem proračunskega denarja prav gotovo ne pomaga vladi v njenih prizadevanjih za zmanjšanje javne porabe.

UVODNE STRANI

- 9 Človekoljubni vandali
10 Pogledi: Trnova pot
11 Skrivnostne plače

POLITIKA

- 12 Šest let zanesljivosti
14 Enotni v zmagi
15 Črni panter živi

GOSPODARSTVO

- 18 Prvo polletje uspešno
22 Davčne razbremenitve

SLOVENIJA

- 24 Napihneni problemi v šolstvu
26 Glavni problemi Pomurja
28 Potni listi nove generacije

TUJINA

- 30 Vojna med somalskimi klani
32 Globus: Štopanje po avstralsko
33 Tuji tisk: Revščina in pesimizem

INTERVJU

- 34 Andrejka Dolinar Horvat

NEKOČ IN DANES

- 38 Dediščina vsakdana in praznika
42 Naši kraji: Slovenske Konjice

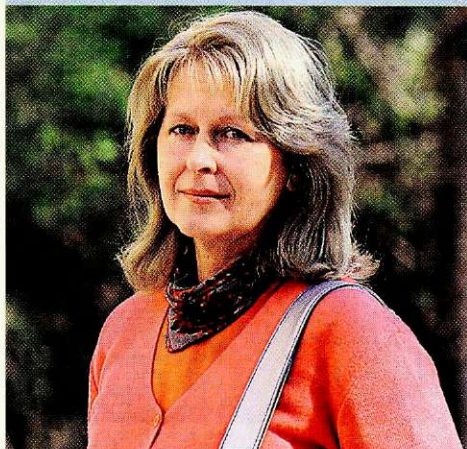
KULTURA

- 46 V siju tisočerih luči na vodi

OGLEDALO

- 48 Film: Usodni poljub
50 Avtomobilizem: Audi A4
52 Zdravje: Vse za lepoto las
54 Šport: Vizija 2012
56 Črna kronika: Požari
58 Rumeno: Mura – Jagger
60 TV Kuloar: P(o)rednosti TVS
62 Kronika časa: Cestna afra
66 Zapravljeni Jožko Čuk

34 Intervju: Andrejka Dolinar Horvat

Skupnost, ki ji pripadam, se je imenovala Slovenska politična emigracija, ker so se v njej združili begunci, ki so zapustili Slovenijo leta 1945. Ti slovenski begunci so hoteli obvarovati svoje življenje in svobodo pred diktaturo, ki je zavladala v Sloveniji. Prihajali so iz begunskih taborišč v Italiji in Avstriji, v Argentino pa so prišli proti koncu leta 1947 oziroma leta 1948.

12 Šest let zanesljivosti

Nova Slovenija, druga največja vladna stranka, te dni praznuje šestletnico svojega delovanja. Stranka je ob svojem nastanku izkristalizirala politični prostor na pomladni strani, v zadnjih letih pa je pomembno pripomogla k političnemu preobratu, do katerega je prišlo na zadnjih volitvah.

15 Črni panter živi

Na osrednji državni proslavi ob petnajsti obletnici osamosvojitve je bilo poleg številnih slovenskih zastav videti tudi precej belih zastav s črnim panterjem, grbom Karantanije, zgodovinske države naših davnih prednikov.

24 Napihneni problemi v šolstvu

Merila za vpis v zelene srednje šole, kraja maturitetnih pol za nemščino in psihologijo ter objava tem za biologijo – to je le nekaj očitkov, ki jih poskušajo nekateri šolniki, starši in politiki naprtiti sedanjemu šolskemu ministru Milanu Zveru.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu za veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije, iStockphoto

Prednost bom dajala pogovorom

Gregor Drnovšek

Z novo predsednico ŠOS Sašo Albreht, ki je nasledila medijsko izjemno izpostavljenega predsednika Miho Ulčarja, smo se pogovarjali o njenih pričakovanjih in stanju na ŠOS.

Kako ste se znašli v vlogi predsednice ŠOS? Kaj so bile vaše prve naloge ob nastopu funkcije?

H kandidaturi me je povabil predsednik Študentske organizacije Univerze na Primorskem Sebastijan Kokl, odločitev o tem pa sem sprejela sama. Svojo novo funkcijo prevzemam z veliko odgovornostjo. Skupaj z ekipo ŠOS se bomo trudili čim bolj zastopati interese vseh slovenskih študentov v pogajanjih z vlado in uspešno izpeljati tudi druge zastavljene projekte na področjih visokega šolstva in študentske sociale.

Kako je videti urnik predsednika ŠOS? Ste si ob potrditvi kandidature sploh predstavljali, da boste tako medijsko izpostavljeni?

Urn timer predsednika ŠOS je zelo razgiban. Zaznamujejo ga preučevanje problematike, strokovne razprave, vodenje dela strokovnih odborov predsedstva, seje predsedstva in sestanki ter seveda tudi komuniciranje z mediji. Vedela sem, da bom v skladu z aktualnimi študentskimi prizadevanji tudi medijsko izpostavljena, pa vendar ne v tolikšni meri.

Kako ocenjujete delo prejšnjega predsednika Mihe Ulčarja?

Miha Ulčar je svoje delo opravljal profesionalno, korektno in vestno.

Ali bo vaša politika podobna politiki vašega predhodnika ali boste nastopali drugače?

Strategijo delovanja ŠOS oblikuje predsedstvo ŠOS, v katerem so zastopani predstavniki vseh študentskih organizacij.

Ali nameravate prevetrili kadre ali pa boste sodelovali z isto ekipo kot vaš predhodnik?

S sodelavci na ŠOS sem zadovoljna. Svoje delo opravljajo odgovorno in na visoki profesionalni ravni. Prepričana sem, da bomo dobro sodelovali.

Srečali ste se že s premierjem Janšo in ministrom za delo Janezom Drobničem. Kakšni so bili vaši občutki in o čem je tekel pogovor? Kje vidite največje razlike med vlado in študenti?

Sestanek s predsednikom vlade ocenjujemo zelo pozitivno. Strinjali smo se, da je v našem sodelovanju treba odpreti novo poglavje in pozabiti na stara nesoglasja. Pogovarjali smo se o aktualni študentski problematiki in sklenili, da nadaljujemo pogovore tam, kjer smo jih končali. Z ministrom za šolstvo in šport Milanom Zverom, ki je novi predsednik vladnega sveta za študentska vprašanja, se bomo sešli v začetku septembra in se dogovorili o nadaljnji dinamiki pogovorov in reševanja odprtih vprašanj. Srečanje s predstavniki ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ocenjujemo kot uspešen informativni sestanek, na katerem smo izmenjali stališča glede sprememb zakona o subvencioniranju študentske pre-

hrane. Ministru za delo, družino in socialne zadeve Janezu Drobničju smo predstavili pomisleke glede časovnega omejevanja študentske prehrane.

Kateri so največji cilji, ki jih nameravate uresničiti v času svojega mandata?

Najpomembnejši cilj, ki smo ga začeli uresničevati s sestankom pri predsedniku vlade, je vnovični dialog z vlado in reševanje aktualne študentske problematike. Pri zadevala si bom za dostopen, kakovosten in brezplačen študij ter boljši socialni položaj študentov. Dogovor z vlado na omenjenih področjih je med najvišjimi cilji mojega mandata. Dosledno nameravam zastopati stališča vseh slovenskih študentov, hkrati pa ostati odprta pri iskanju rešitev za doseg dogovora. Spodbujala bom tudi razpravo o reorganizaciji ŠOS, predvsem za povečanje preglednosti njenega delovanja in njenega približevanja študentom.

Kako gledate na študentske demonstracije? Boste v primeru neuspešnih pogajanj z vlado še vedno uporabili to sredstvo za množično »mobilizacijo« študentov?

Študentski protesti so demokratičen način izražanja stališč. Politiko organizacije določa celotno predsedstvo, vse odločitve pa morajo biti skrbno pretehtane in usklajene. Prednost bom dajala pogovorom in dogovoru z vlado. Če ti pogovori ne bodo uspešni, študentski protesti niso izključeni.

V lovu za senzacijo!

Maja Roš, novinarka POP-TV, je v svojih oglašanjih z območja enega največjih požarov v zadnjih letih pri nas, iskala le senzacionalne in mnogokrat tudi precej napihnjene informacije o stanju na ogroženem območju. Upamo, da se bo po dopustu vrnila k realnejšim in ne le senzacionalnim prispevkom s terena.

ISKRICA

Čivkanje

Aleksander Škorc

Dva vrabca se pogovarjata nekje nad Zaplano. Bolje obveščeni pravi: "Ti, a veš, kakšna je razlika med Drnovškom in Janšo?"

"Ne," z dolgočasno čivkne drugi.

"Drnovšek pride iz Amerike z diagnozo, Janša pa z vizijo," zmagoslavno pojasni prvi vrabec in plane v samoobčudujoč smeh.

"Aja?" z dolgočasno meni drugi vrabec in razmišlja o mastnih črvih. Gre pač za politično nerazgledanega vrabca.

Medtem je nedaleč stran v vrečevino oblečen modrec prebiral "modro" knjigo, ki mu jo je med obiskom Daljnega vzhoda uspelo izmakniti nekemu podhranjenemu menihu. Prebiral je odstavek, v katerem je pisalo: "Prepirljivec v družbi je sposoben narediti več škode kot nepregleden oblak kobilic v izsušeni afriški deželi".

"Hm," je menil modrec. "Še dobro, da jaz nisem takšen. Ampak tisti Janša, on pa je prepirljiv. Rekel sem mu samo, da je tiranski samodržec, ki si hoče podrediti celo državo, vključno z mano, velikim demokratom vred, in že se je hotel prepirati. Celu nekakšne strokovnjake je naščuval proti meni in mi povzročil nemalo škode, saj mi je priljubljenost padla pod 99 odstotkov." Prebiral je dalje: "Edino merilo duhovnosti je nesebičnost. Ne znanje, ne vedenje, nikakršno učenje resnice ne prinese duhovnega napredka, dokler nosi človek sebičnost v sebi," je pisalo.

"No, videti je, da je ta knjiga pisana prav po meni. Če jaz nisem nesebičen, ni nihče. Pomagam ljudem z obrobja in se družim z njimi, obiskujem narode brez zemlje, gostim poglavarje brez države, jim vlivam upanje v bogatejšo prihodnost ..."

"Za tuj denar," se je zaslišalo od nekod.

"No, prav, se bom pa v dokaz odrekel nečemu najljubšemu ... Pes. On mi je najljubši in podaril ga bom kakšnemu klošarju, naj ga greje pozimi. Če to ni nesebično!" je rekel naglas in razmišljal: "Poleg tega ta mrcina v enem dnevu požre več kot jaz v enem letu, in odkar mi ne dovolijo več, da bi ga imel v evidenci telesnih stražarjev, je postal čisti strošek."

"Ha, ha," se je spet zaslišalo.

"Jajca!" je menil modrec, vrgel "modro" knjigo v plamene, izvlekel knjigo z naslovom "Instant modrosti za vsakdanjo rabo" in jo začel zadovoljno prebirati.

Nauk: Ni vsak, ki se prepira, prepirljivec, ni vsak, ki prepisuje modrosti, modrec in ne čivkajo vsi vrabci enako.

H-umor

„Mislim, da mora imeti vodja vsakega podjetja, naj bo takega podjetja, kot je mesto Ljubljana, dobro kombinacijo racia in emocij.“

(Kandidat za ljubljanskega župana Zoran Janković ne le da nas zasipa s tujkami ... bolj žalostno je, da še vedno ne loči mesta od podjetja.)

„Jaz imam vedno upanje.“

(Bojevnik za slovensko južno mejo Joško Joras upa, da bo njegova posest ostala v Sloveniji.)

„Obširnejši komentarji niso potrebni, saj je očitno, da je v samem postopku nekaj več kot očitno narobe.“

(Direktor podjetja Sanolabor Marko Bokal je končno dojel, da v zgodbi z operacijskimi mizami nekaj ni bilo v redu.)

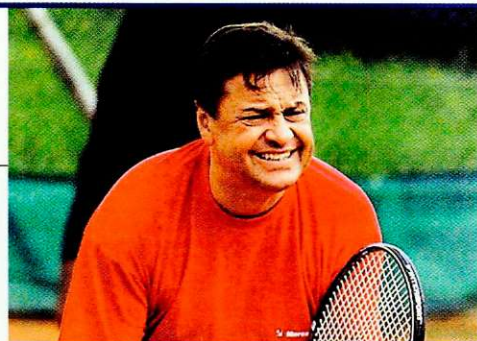
„Gospod Rop, vam tudi na tej točki cini zem ne bo čisto nič koristil.“

(Vodja poslanske skupine SD Miran Potrč je užaljen, ker nekdanji predsednik LDS kritizira udeležbo druge opozicijske stranke v Partnerstvu za razvoj.)

„Ta vlada si poskuša podrežati medije, gospodarstvo, sedaj tudi funkcijo predsednika republike. Tega jim ne bom dovolil.“

(Slovenski predsednik Janez Drnovšek je občutljiv tudi na dobronamerne kritike.)

„Mimogrede: vam je danes kaj žal za njim (Francetom Arharjem, op. P. A.), ko gledate, kakšne scene nam dela Drnovšek? Jaz osebno na predsedniškem položaju še tem bolj pogrešam enega resnega starejšega gospoda, ki bi dajal vtis, da se lahko nanj zanesemo.“
(Kolumnistu Marku Crnkoviču se Janez Drnovšek zdi dokaj nezanesljiv mladenič.)

„Mislim, da je dobra novica, da nihče ni zelo zadovoljen.“

(Finančni minister Andrej Bajuk proračunske pogače ministrom ne bo delil na lepe oči.)

„Slovenski potni listi so zelo iskana trofeja.“

(Zunanji minister Dimitrij Rupel opozarja, naj na potne liste pazimo, kolikor je mogoče.)

„Nekaj motivacije, nekaj treninga, nekateri igralci v drugi postavitvi, vsekakor njihova velika želja, dokazovanje na treningu ...“

(Trener nogometnega kluba Maribor Marijan Pušnik razlaga trenersko formulo čudežne zmage mariborskih nogometašev nad Villarealom.)

„Mi smo podpisali koalicijsko pogodbo tudi zato, ker smo rekli, da koalicije ne bomo obremenjevali z ideološkimi temami.“

(Predsednik DeSUS Karl Erjavec bi bratom izbrisal z zemljevida zgodovine.)

„Leta 2008 prav velike gneče tukaj ne bo.“

(Predsednik vlade Janez Janša ni optimist glede širitve Evropske monetarne unije.)

„Gre za samovoljen napad policistov, ki so se vedli kot tolpa.“

(Profesorju na FDV Andreju Kurniku ne gre v glavo, zakaj so policisti uporabili silo, da bi umirili protestnike, ko pa so ti uničili le 16 metrov ograje, domofon in obvestilno tablo Centra za tujce v Postojni.)

usmerjenost k ciljnim skupinam uporabnikov. Rešitev je narejena v obliki podportalov za prebivalce in pravne osebe ter podportala, namenjenega informacijam s področja javne uprave in zaposlenim v javni upravi, v prihodnosti pa tudi storitvam za zaposlene v javni upravi. S prenovo portala E-uprava je na voljo več kot 400 storitev javne uprave, od tega je med njimi okoli 220 storitev, ki so jim pripeti obrazci in e-vloge (npr. spletno podaljšanje registracije motornega vozila), ter okoli 180 storitev, za katere je na voljo le opis (informacija brez vlog). V. K.

Uspešna vizija e-uprave

„... ko je bila LDS na oblasti. Takrat je zelo malo naredila za ljudi, čeprav jih je pogosto imela polna usta. Zato se Kacinova in LDS-ova ideja malega človeka nikakor ne more uspešno kosati s tistima, ki ju prinašajo Janša in SDS – Slovenija, najboljša na svetu, ali Pahor in njegova SD – Slovenija na vrh sveta.“

„Zame je edina prava slovenska država tista, ki se zaveda in v sebi vzdržuje identiteto, po kateri je imenovana, in da je prav na osnovi tega odprta za Evropo in svet, tudi do vseh integracijskih in globalizacijskih tokov, ki nas zajemajo, a jih skuša racionalno obvladovati, ne pa se jim nekritično prepuščati.“

(Pesnik in publicist Niko Grafenauer)

Cetis med najboljšimi

svetu, ki se ukvarjajo z biometrijo. Mednje se je uvrstil tudi Cetus, grafične in dokumentacijske storitve, d. d. V reviji so zapisali, da se iskanje čedalje boljših varnostnih rešitev na področju potovalnih dokumentov kaže v nadomeščanju starih potnih listov z biometričnimi. Skupaj s potrebno prenovo sistemov za prestopanje mej je tako treba temeljito prenoviti tudi tradicionalno proizvodnjo in personalizacijo potnih listov. Prav zato so objavili lestvico petdesetih najboljših izdelovalcev biometričnih potnih listov, saj bodo le-ti omogočili, da bo do te tranzicije sploh lahko prišlo. Med petdeset najboljših so se po izboru revije uvrstila podjetja z najboljšo tehnologijo e-potnega lista. Nanje se vlade lahko zanesejo, da ponujajo učinkovite rešitve na tem področju. V. K.

Konec za Kopačeve

Potem ko je družini Kopač iz Žirov padla v vodo dolgoletna želja po prevzemu oziroma lastništvu družbe Alpina, je Andraž Kopač, predsednik uprave, objavil, da namerava tudi sam prodati svoje delnice in ponuditi odstop.

Alpina v rokah drugih lastnikov.

Tega naj bi ponudil novim lastnikom na skupščini, ki je predvidena za konec avgusta, ko naj bi oblikovali tudi nov nadzorni svet. Infond Holding 2 je junija od Kapitalske družbe (KAD), Slovenske odškodninske družbe (SOD), Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD) in finančne družbe Maksima Invest za 1,759 milijarde tolarjev kupil 117.218 delnic oziroma 56,56 odstotka delnic Alpine, 7. julija pa je v časniku Večer objavil še ponudbo za odkup preostalih 90.010 delnic. Žirovska Alpina, ki jo je dolgo časa vodila družina Kopač z Martinom in Andražem na čelu, tako pridobiva novega lastnika in verjetno tudi vodstvo. V Infond Holdingu ocenjujejo, da je Alpina dobra družba, ki ima prihodnost in tudi dobre usmeritve, potrebni bi bili mogoče le manjši popravki. V. K.

Passports

Top 50 Suppliers

Passport Technology

	Company	Compliance	Equ. prod.	IT Systems	Services
1st	www.3m.com/immaging/3m3m/	✓	✓	✓	✓
2nd	www.4color.com			✓	✓
3rd	www.4color.com/industrial/4color/	✓	✓	✓	✓
4th	www.ajpajournal.com	✓			
5th	www.aol.com				
6th	www.aol.com				
7th	www.aol.com				
8th	www.aol.com				
9th	www.aol.com				
10th	www.aol.com				
11th	www.aol.com				
12th	www.aol.com				
13th	www.aol.com				
14th	www.aol.com				
15th	www.aol.com				
16th	www.aol.com				
17th	www.aol.com				
18th	www.aol.com				
19th	www.aol.com				
20th	www.aol.com				
21st	www.aol.com				
22nd	www.aol.com				
23rd	www.aol.com				
24th	www.aol.com				
25th	www.aol.com				
26th	www.aol.com				
27th	www.aol.com				
28th	www.aol.com				
29th	www.aol.com				
30th	www.aol.com				
31st	www.aol.com				
32nd	www.aol.com				
33rd	www.aol.com				
34th	www.aol.com				
35th	www.aol.com				
36th	www.aol.com				
37th	www.aol.com				
38th	www.aol.com				
39th	www.aol.com				
40th	www.aol.com				
41st	www.aol.com				
42nd	www.aol.com				
43rd	www.aol.com				
44th	www.aol.com				
45th	www.aol.com				
46th	www.aol.com				
47th	www.aol.com				
48th	www.aol.com				
49th	www.aol.com				
50th	www.aol.com				

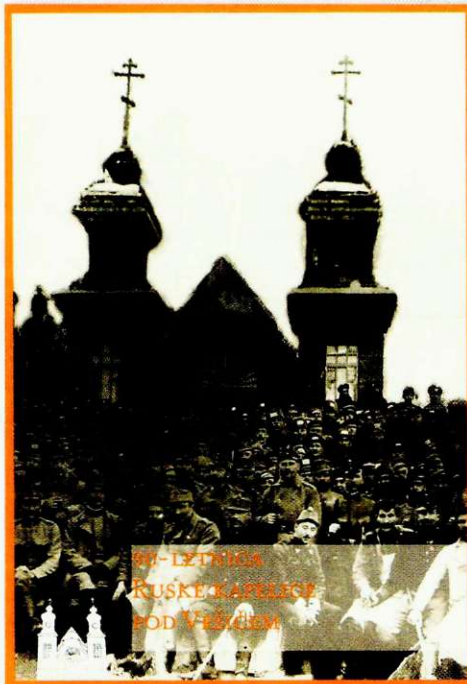
Izdelovalec slovenskih potnih listov je cenjen v tujini.

Jubilej Ruske kapelice

Ob 90-letnici Ruske kapelice pod Vrščem se je minuli konec tedna v Ljubljani in v Kranjski Gori zvrstilo več prireditev, ki so se jih udeležili tudi nekateri visoki predstavniki Ruske federacije.

Pokroviteljstvo nad tradicionalno slovesnostjo je tokrat prevzel predsednik vlade Janez Janša, namenjena pa je bila več sto umrlim ruskim ujetnikom, ki jih je leta 1916 pri graditvi ceste čez Vršč zasul snežni plaz; v spomin nanje so med letoma 1916 in 1917 sami zgradili lično kapelico iz okroglega lesa in lubja.

Prireditve, ki so potekale v skupni organizaciji društva Slovenija-Rusija, ruskega veleposlaništva in občine Kranjska Gora (predsednik organizacijskega odbora je bil zunanji minister Dimitrij Rupel), so se začele že v petek v Ljubljani, končale pa v nedeljo s slovesnostjo ob kapelici. V slovenski prestolnici so najprej nastopili Kubanski kozaki. "S to prireditvijo smo v Ljubljano želeli pripeljati vzdušje, kakršno je bilo v Kranjski Gori," je dejal predsednik društva Slovenija-Rusija Saša Geržina. V Ljubljani in Kranjski Gori so se v soboto predstavili ruski gardisti, nato je bila v Kranjski Gori maša, na kateri so somaševali katoliški in pravoslavni duhovniki. Še pred slovesnostjo pri prenovljeni Ruski kapelici je minister za promet Janez Božič odprl cesto mimo kapelice, ki jo je vlada nedavno po-

Pošta Slovenije je izdala priložnostno dopisnico.

imenovala Ruska cesta, v mozaik prireditev in dogodkov pa je svoje prispevala tudi Pošta Slovenije s priložnostno dopisnico z natisnjeno znamko ter posebno polnitivjo vina.

Slovesnosti so se poleg slovenskega političnega vrha udeležili tudi visoki ruski predstavniki, med drugim predsednik zgornjega doma ruskega parlamenta oziroma sveta federacije Sergej Mironov, podpredsednik sveta federacije Dimitrij Mezenec, podpredsednica spodnjega doma parlamenta oziroma dume Ljubov Sliska, predstavnik Ruske pravoslavne cerkve in stalni član sinode Filaret ter nekdanji ruski veleposlaniki v Sloveniji Vjačeslav Dolgov, Aleksej Nikiforov in Tigran Karahanov.

Ne le da takšne prireditve povečajo prepoznavnost Kranjske Gore in Slovenije v Rusiji, kot zatrjuje kranjskogorski župan Jure Žerjav, po besedah Ljube Mikerine z ruskega veleposlaništva so zagotovo tudi izraz dobrih odnosov med obema državama. K udeležbi tako visokih predstavnikov ruske vlade pa je zagotovo pripomogel tudi majski obisk slovenskega premierja Janeza Janše v Moskvi. P. A.

Časa za priprave dovolj

Posvet na Brdu pri Kranju

V organizaciji kabineta predsednika vlade in službe za evropske zadeve so se na Brdu pri Kranju nedavno sešli visoki predstavniki slovenske vlade ter Velike Britanije, Danske in Avstrije. Beseda je tekla o skorajšnjem slovenskem predsedovanju Evropski uniji, šlo pa je za srečanje na najvišji ravni, saj so se ga udeležili vsi ministri in tudi večina državnih sekretarjev. Premier Janez Janša je ob bližajočem se koncu prve faze priprav na izziv, ki Slovenijo čaka v prvi polovici leta 2008, izrazil optimizem. "Vlada bo imela dovolj časa, da se dobro pripravi na to zahtevno nalogo," je dejal. Izrazil je tudi prepričanje, da morebitna zamuda pri širitvi schengenskega območja, ki je predvidena za oktober prihodnje leto, ne bi imela večjih posledic. "Naredili pa bomo vse, da bo tisto, kar mi lahko storimo, uspešno in pravočasno opravljeno," je še dejal predsednik slovenske vlade. Druga faza priprav na predsedovanje EU se bo začela januarja prihodnje leto. P. A.

Predpočitniški sklepi vlade

Vlada je na zadnji seji pred poletnim oddihom pred tednom dni sprejela še nekatere sklepe, med drugim o zakonu o trgovini, umiku države iz gospodarstva, delu na črno, minimalni plači in seveda o nujnem takojšnjem nakupu operacijskih miz. Trgovci bodo po novem sami določali odpiralni čas trgovin, a bodo pri tem morali upoštevati število zaposlenih delavcev in njihove pravice pa tudi področne predpise. Vladni predstavniki so se dogovorili za način umika države iz gospodarskih družb, v katerih ima RS posredno lastništvo prek KAD in

SOD, s predlaganimi spremembami in dopolnitvami zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno pa naj bi stopili na prste "popoldanski delavci". Določili so besedilo predloga zakona o določitvi minimalne plače, pri čemer bo slednja vezana na rast cen življenjskih potrebščin, ter naložili ministrstvu za zdravje, da se nakup in montaža operacijskih miz končno izpelje. P. A.

Vlada je sprejela nekaj pomembnih sklepov.

Človekoljubni vandali

Aleš Kocjan

Čudaški protest Protest, ki so ga konec julija pred Centrom za tujce na Velikem otoku pri Postojni izvedli aktivisti festivala No Border Camp, je pokazal vso sprevrženost takšnih protestov. Bil naj bi miroljuben, vendar se je sprevrgel v vsesplošno razbijanje in uničevanje lastnine.

Kakšnih 100 aktivistov festivala No Border Camp (prišli naj bi bili iz Slovenije, Avstrije in Italije) se je 24. julija dopoldne zbralo pred velikootoškim centrom za tujce, kjer so začeli izvajati, kot so dejali, akcijo nepokorščine, katere cilj naj bi bil za nekaj časa onemogočiti delovanje centra, državo pa prisiliti, da bi ga zaprla. Sprva je protest, kot so napovedali organizatorji, potekal mirno, vendar so se začele zadeve med policisti, ki so ga spremljali le preventivno, in udeleženci akcije kmalu zaostrovati. Tako so nekateri protestniki začeli v policiste metati plastenke z vodo, pri čemer so enega od njih zadeli v glavo in ga laže ranili. Nekateri so se spravili na ograjo, ki ograjuje center, in jo poskušali podreti. Policisti so na pomoč poklicali posebno enoto in ta je protestnike najprej obkolila, jih potisnila ob bližnji zid, nato pa jih s posebnimi prijemi in gumijevkami umirila. Sedem jih je aretirala.

Kurnikovo sprenevedanje Čeprav je po koncu dogajanja vodja protesta Andrej Kurnik (profesor na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani) predstavnikom medijev sprenevedavo zatrjeval, da je za vse skupaj kriva policija, ki naj bi bila iz čistega miru napadla protestnike, je iz celotnega dohajanja jasno, da so incident zakuhali protestniki. Policija je namreč posredovala, šele ko so v policiste priletele plastenke z vodo in ko so začeli protestniki nasilno uničevati ograjo. In kakšne so bile posledice? Kot so sporočili s Policijske postaje v Postojni, so protestniki poškodovali 16,5 metra ograje, domofon pred vhodom v center in obvestilno tablo. Ilujših poškodb po poročilih policije ni bilo, še najslabše jo je odnesel policist, ki ga je v glavo zadela platenka.

Cilj ne posvečuje sredstev Ob vsem tem se postavlja vprašanje, kakšen je smisel takšnih protestov (prpadniki iste organizacije so podobne proteste pred tem organizirali po vsej Evropi) in tega, da Kurnik in njegovi »človekoljubi« za višje in domnevno miroljubne cilje uporabljajo silo. Njihov protest naj bi temeljil na prepričanju, da so centri za tujce nekakšni zapori, ki naj ne bi bili primerni za ljudi, zaradi česar bi jih bilo treba zapreti, ali povedano drugače, njihov protest naj bi bil human in usmerjen k višjim ciljem. Največja težava pri tem je, da poskušajo te cilje doseči z nezakonitimi sredstvi, kar nasilje vsekakor je. Vsak študent filozofije bi jim lahko povedal, da cilj ne posvečuje sredstev, in da ciljev, pa naj bodo še tako humani, ni mogoče dosežati z nehumanimi sredstvi; če za dosego nekega cilja uporabiš nehumana sredstva, ga v trenutku razvrednotiš. No, tega Kurnik in njegovi »človekoljubi«,

Protestniki med spopadom s policijo pred Centrom za tujce na Velikem otoku pri Postojni

Vsak študent filozofije bi jim lahko povedal, da cilj ne posvečuje sredstev, in da ciljev, pa naj bodo še tako humani, ni mogoče dosežati z nehumanimi sredstvi; če za dosego humanega cilja uporabiš nehumana sredstva, ga v trenutku razvrednotiš.

čeprav se nekateri med njimi ponašajo z doktorskimi nazivi (le kaj predavajo svojim študentom?), še niso dojeli ali pa mislijo, da je njihov cilj tako poseben, da so zanj dovoljena vsa sredstva. No, podobno je konec tridesetih in v začetku štiridesetih let prejšnjega stoletja mislil Adolf Hitler, a to je že druga zgodba.

Zanimivo pa je, da si je malo pred tem Center za tujce na Velikem otoku pri Postojni ogledal predsednik republike Janez Drnovšek. Predvideno je bilo, da ga bosta spremljala minister za notranje zadeve Dragutin Mate in minister za zdravje Andrej Bručan, a sta se slednja temu odpovedala. Zaradi predsednikovega nenavadnega obnašanja v zadnjem času? ■

Trnova pot

Vida Kocjan

Ministrstvo za finance je predstavilo prve orise pričakovanih ukrepov davčne reforme.

Ne glede na vse kritike in zajedljive pripombe posameznikov po predstavitvi prvih orisov pričakovanih ukrepov davčne reforme je vladi in še posebej finančnemu ministru treba priznati, da imata veliko željo in voljo popeljati Slovenijo v krog najboljših in najuspešnejših držav članic Evropske unije. V nasprotju s prejšnjimi oblastniki se zavedajo, da tako kot doslej ne gre več. Socialistične »reforme« v slogu Milke Planinc, Anteja Markovića in njenih predhodnikov so šle nekaj časa, vendar so na koncu privedle do gospodarskega in finančnega zloma. Zato je nerazumljivo, da o tem, da reforme niso potrebne, danes razpravlja celo nekdanji predsednik države in s svojimi izjavami daje vetra v jadra vsem kritikom zdajšnje vlade. Kritizirajo vse povprek in pri tem pozabljajo, kaj so sami naredili v zadnjih petnajstih letih. Od vlade in finančnega ministra pričakujejo, da jim bosta tako rekoč čez noč prinesla vse rešitve in vse izračune, kot da bi ne vedeli, kako dolgotrajen in predvsem zahteven je ta proces. Ob tem spomnimo, kaj so današnji kritiki delali samo na področju davčne zakonodaje. Reformo, ki to sploh ni bila, so pripravljali več let, na podzakonske akte so pozabili, predlogi so se valjali v predalih po več mesecev oziroma tako dolgo, da je bilo za iskanje rešitev včasih prepozno. Davčni zakoni so začeli veljati 1. januarja 2005, čeprav so bile nekatere stvari nedorečene. Danes vlada, ki za to ni nič kriva, stvari popravlja. Kako težko je Ivanu Simiču, generalnemu direktorju Davčne uprave Republike Slovenije, in njegovi ekipi, ve sam. Redki v državi sploh vedo, kaj vse je prevzel s tem delovnim mestom. Zato se ne smemo čuditi, da sta minister Andrej Bajuk in državni sekretar Andrej Šircelj predstavila le orise pričakovanih ukrepov in da je glede davčnih stopenj še vse odprto. Ne vemo še, ali bodo ena, dve, tri ali več. Vsekakor bodo stvari pravočasno znane, pripravljene in sprejete. Ministru Bajuku lahko zaupamo, saj zelo dobro ve, kaj dela. Nimajo prav tisti, ki ga iz svojih »kritizerskih foteljev« pošiljajo na dopust. Kot se je izkazal pri uvajanju evra, ne dvomimo, da bo izvedel tudi projekt preglednega davčnega sistema, ki bo za povrh zmanjšal obremenitev podjetij. Glede na dosedanje vodenje mu lahko povsem zaupamo. Zato so kritike na njegov račun povsem odveč.

Vlada in manjšine

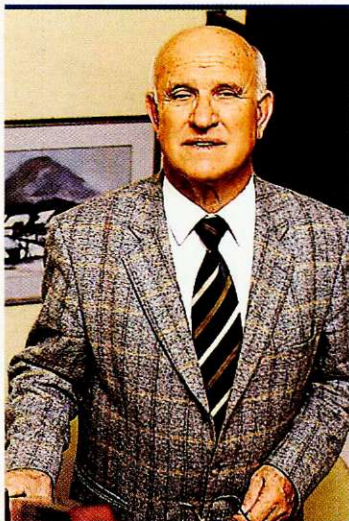
Gašper Blažič

Postavlja se vprašanje, kakšen odnos ima sedanja slovenska vlada do zamejskih Slovencev.

Za Slovenijo je značilno, da odnos oblastnikov iz matične domovine do rojakov v zamejstvu in po svetu nikoli ni bil prav materinski, ampak bolj mačehovski. V času prejšnjega režima so bili tako rekoč vsi zamejci in izseljenci le sredstvo za utrjevanje partijske oblasti, kolikor seveda ni šlo za »sovražno emigracijo« ali pa organizirane »reakcionarje«, ki so kalili mir v zamejstvu. Zato ne preseneča, da pravega interesa za pravice Slovencev zunaj matične domovine skoraj nikoli ni bilo, saj je ideološki oziroma politični interes vedno prevladoval nad nacionalnim. Tako so se prejšnje vlade pod vodstvom LDS vedno nekako izogibale dolžnosti, da bi sistemsko uredile volitve za Slovence po svetu, saj so le-ti večinoma volili za nasprotno politično opcijo. Tako so bili izseljenci in zamejci pogosto le »peto kolo« slovenskim, ali bolje rečeno, »ljubljanjskim« politikom.

In kako je z odnosom do Slovencev v zamejstvu in po svetu sedaj? Glede na zadnje dogodke na (avstrijskem) Koroškem in ne preveč odločno stališče zunanjega ministra Dimitrija Rupla do problema urejanja dvojezičnih napisov bi marsikdo mislil, da sedanja vlada ni spremenila politike prejšnjih vlad in da le nadaljuje začrtano smer. Deloma je to res, če pomislimo, da je Dimitrij Rupel deloval kot zunanji minister tudi pod prejšnjo vlado in nikoli ni želel tvegati konfliktov pri odnosih s sosednjimi državami. Takšen pristop seveda ni najboljši, kar se je pokazalo pri Ruplovih intervencijah v primeru meje v Istri. In če se že v primeru Avstrije govori o gnilem kompromisu, ki je propadel, bi morali enako govoriti tudi za sporazum Drnovšek-Račan, ki je bil podpisan pred petimi leti, toda po zaslugi Hrvaške ni bil nikoli ratificiran. Le malokdo v Sloveniji se je res zavedal, da je šlo za gnil kompromis, zato so bile vse kritike glas vpijočega v puščavi. Tokrat pa je vlogo bojvnika za manjšinske pravice prevzel sam Jelko Kacin, vendar je to še ena poteza, ki nadaljuje izročilo zlorabe manjšine za ozke politične interese.

Res pa je, da bi se morala sedanja vlada bolje zavedati, da so koroški Slovenci dejansko »kanonfuter« avstrijskih notranjepolitičnih razmer. Dejstvo je, da so vse provokacije in zdrahe v zvezi z dvojezično topografijo le voda na mlin Jörgu Haiderju, ki mu gre predvsem za politično preživetje. In dokler bo v Avstriji potekala kakršna koli (neformalna) predvolilna kampanja, slovenska stran ne more in ne sme nasedati nikakršnim ponudbam, čeprav so na prvi pogled lahko zelo ugodne, dolgoročno pa škodujejo Slovincem v Avstriji.

Skrivnostne plače

Dr. Janez Jerovšek

Ozadje vseh razprav o plačah je stopnja njihove motiviranosti. Ali višja plača bolj motivira kot pravična razmerja? Številne raziskave kažejo, da so pravična razmerja med plačami močnejši motivator kot sama višina plače. Primerjava je mogoča, če so plače javne. Težko pa se je primerjati s tistimi, ki imajo tajne plače in njihovo tajnost varuje zakon. Kolikor je bila v razvitem svetu uveljavljena tajnost plač, je predstavljala mehanizem za ustvarjanje socialnega miru, in to predvsem v podjetjih, ne pa v javnem sektorju.

Tudi stavke nastajajo iz zaznave nepravičnih razmerij. Tisti, ki stavkajo, se sicer bojujejo za višje plače, svojo legitimnato pa dokazujejo s tem, da se primerjajo z nekom, ki je po njihovem mnenju na boljšem. Tajne plače so bile uveljavljene na nekaterih hierhičnih ravneh v podjetjih in multinacionalkah. Vendar se na področju trga dela dogajajo tako velike spremembe, da tajnost plač ni več mehanizem, s katerim se ureja trg dela, niti ni več pomemben mehanizem za vzdrževanje visoke motivacije. Če izhajamo iz predpostavke, da razlike v plačah motivirajo zaposlene, potem morajo biti plače javne. Če pa izhajamo iz predpostavke, da je denar oziroma višina plače najmočnejši motivator, potem moramo reči, da raziskave kažejo, da njegova moč na lestvici višine upada. Pri povečevanju plače pridemo do točke, ko nadaljnje zviševanje nima več motivacijskega učinka. Vprašanje je, kje je ta točka v Sloveniji. Lahko pa jo hipotetično postavimo pri enem milijonu tolarjev neto.

Menedžerji in razni poklici pravijo, da je ta točka tam kot v tovnstnih dejavnostih v tujini. To bi pomenilo, da mora slovenski direktor banke zaslužiti toliko kot direktor enakovredne banke v Nemčiji. Podobno naj bi veljalo za zdravnike, sodnike in druge poklice. Vendar ni tako. Tovrstne primerjave ne vzdržijo kritične in empirične presoje. Masa plač je v neki državi določena s povprečno produktivnostjo dela, ki jo država doseže. Ker pa je povprečna produktivnost dela v Nemčiji znatno večja kot v Sloveniji, plače v povprečju niso primerljive z Nemčijo.

Tisti, ki zagovarjajo tajnost plač, bi morali povedati, s katerimi ekonomskimi, socialnimi, pravnimi in motivacijskimi razlogi jih utemeljujejo. Motivacijski razlogi bi bili v tem, da tajnost plač onemogoča trenja in konflikte in s tem vzpodbudno vpliva na učinkovitost. Pravni razlogi so v tem, da plača predstavlja osebni podatek, ki mora biti pravno varovan, kot da bi bila visoka ali nizka plača sramota in mora biti zato pravno zavarovana.

Pri tem so postavlja vprašanje, zakaj to varstvo ni univerzalno, saj so plače po zakonu v javnem sektorju pri nas (in tudi drugod po svetu) javne. Kaj pa če prizadevanja za tajne plače izhajajo iz prepričanja, da zelo visoke plače in posebno še milijonske odpravnine ni mogoče legitimirati glede na vrednostni sistem, ki velja v Sloveniji? Slovenci v nobeni javnomnenjski anketi ne kažejo razumevanja za zelo visoke plače in za zelo velike razlike v plačah. To pomeni, da izjemno visoke plače v očeh javnosti niso videne kot zaslužene in pravične. Ker torej te legitimnate nimajo, jih je za zagovornike tajnih plač treba skrivati. Vsekakor pa v Sloveniji glede tajnosti plač obstaja teoretična, pravna in praktična zmeda. Visoke plače in velike razlike v plačah doslej z ekonomskimi razlogi ni nihče empirično utemeljil.

V javni upravi so plače javne, kot so v vseh razvitih državah. Celo v podjetjih so plače bolj ali manj javne, saj so v zaključnih računih navedene višine plač najvišjih menedžerjev. To prakticirajo tudi multinacionalke. V dnevnem časopisju beremo podatke o izredno visokih plačah direktorjev zdravstvenih domov v najodročnejših občinah. Hkrati pa nam dajo vedeti, da so na primer podatki o plačah novinarjev

v zasebnem podjetju tajni, tisti pa, ki jih objavi, je kazensko sankcioniran. Kako to zmedo razumeti?

Boj sindikatov za višje plače je mogoč, če so plače javne. Plače politikov in vladnih uradnikov so javne. Tudi plača generalnega direktorja RTV Slovenija, ki je bila celo višja kot plača predsednika vlade, je kljub vsemu nasprotnju postala javna. Tajne plače

V Sloveniji glede tajnosti plač obstaja teoretična, pravna in praktična zmeda. Visoke plače in velike razlike v plačah doslej ni nihče z ekonomskimi razlogi empirično utemeljil.

so imele v zasebnih podjetjih v zahodnih državah, kolikor so bile uveljavljene, svojo funkcionalnost, v Sloveniji pa se je ta prenos ekonomsko, socialno in pravno popolnoma izrodil in ponesrečil. Tajnosti plač se iz zasebnega in visoko kokurenčnega sistema z urejeno pravno državo ne da preprosto prenesti v tranzicijsko neurejeno državo. ■

Dolgoletna zaveznika: predsednik SDS Janez Janša in predsednik NSi Andrej Bajuk ob ustanovitvi koalicije Slovenija septembra 2000

Šest let zanesljivosti

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Nova Slovenija (NSi) te dni praznuje šestletnico svojega delovanja. Ob nastanku je izkristalizirala politični prostor na pomladni strani in pomembno pripomogla k političnemu preobratu, do katerega je prišlo na zadnjih volitvah.

Novo Slovenijo sta leta 2000 ustanovila Andrej Bajuk in Lojze Peterle, ker se nista strinjala s takratnim ravnanjem vodstva SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, ki je nastala le nekaj mesecev pred tem z združitvijo SLS in SKD. Šlo je za to, da je vlada Andreja Bajuka, ki je prišla na oblast le nekaj mesecev prej, v državni zbor poslala predlog, s katerim bi rešili krizo, ki je nastala zaradi volilnih sistemov. Leta 1996 so namreč volivci na referendumu izglasovali odločitev, da bi morale volitve v Sloveniji potekati po dvokro-

žnem večinskem volilnem sistemu, vendar takratna vlada Janeza Drnovška te volje ni želela preliti v zakon. Ker bi morale po odločbi ustavnega sodišča iz leta 1996 parlamentarne volitve leta 2000 potekati že po novem, večinskem volilnem sistemu, ta pa zaradi precej izenačenega razmerja sil v državnem zboru še vedno ni bil uzakonjen, je Bajukova vlada v parlament poslala kompromisni predlog, po katerim bi državni zbor razpisal naknadni zakonodajni referendum, na katerem bi se državljani sami odločili, kateri volilni sistem hočejo, vendar ji je

takšno namero preprečil takratni predsednik SLS+SKD Franc Zagožen. Slednji si je namreč, potem ko je predlog, za katerega je sam pripravil koncept, prispel v državni zbor, premislil in s svojimi poslanci v državnem zboru podprl predlog Mirana Potrča, s katerim so poslanci zaobšli na referendumu leta 1996 izglasovano voljo volivcev in v ustavo zapisali, da volitve v Sloveniji potekajo po proporcionalnem volilnem sistemu. Le nekaj dni po teh dogodkih sta iz združene stranke izstopila Lojze Peterle in Andrej Bajuk ter napovedala ustanovitev nove

stranke. Nova Slovenija je bila ustanovljena 4. avgusta v Ljubljani, njen predsednik pa je pričakovano postal Andrej Bajuk.

Konstantna volilna baza Čeprav so stranki ob njeni ustanovitvi mnogi napovedovali, da gre za muho enodnevnico, ki ne bo dočakala niti za konec leta 2000 napovedanih parlamentarnih volitev oziroma se ji v najboljšem primeru ne bo uspelo uvrstiti v parlament, je ta na volitvah nedvomno presegla vsa pričakovanja političnih analitikov. Tako ji tiste jeseni ni samo uspelo priti v par-

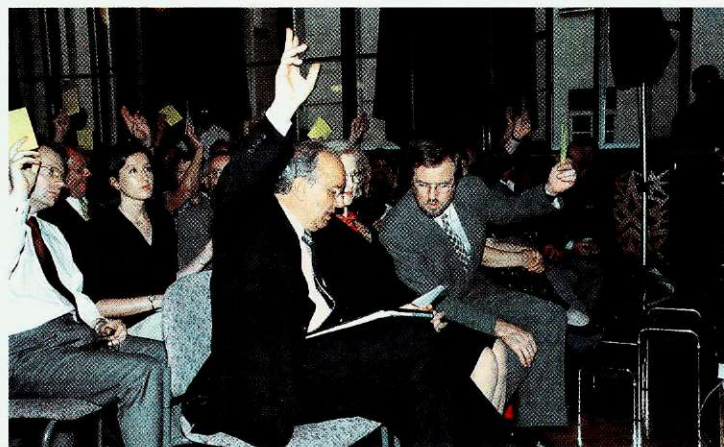
lament, ampak je bila z 8,66 odstotka celo peta najboljša stranka med vsemi, ki so odšle na volitve (dosegla je za slab odstotek manj glasov od SLS+SKD), kar je bil za stranko, ki je obstajala komaj nekaj mesecev in je imela le nekaj lokalnih odborov, vsekakor izjemen uspeh. Čeprav je stranka po volitvah, ko je vlado znova prevzela LDS, odšla v opozicijo, kjer imajo stranke nedvomno manj možnosti za pridobivanje novih volivcev in ohranitev starih, kot če bi bile v vladi, ji je na lokalnih volitvah leta 2002 z 8,31 odstotka glasov uspelo ohraniti veliko večino volivcev, ta izid pa je še izboljšala na volitvah v državni zbor, ko je dosegla 9,09 odstotka glasov. No, nedvomno najboljši izid v svoji kratki zgodovini je stranka dosegla na volitvah poslancev v evropski parlament leta 2004, ko je dobila največ, kar 23,57 odstotka glasov, s tem pa dva poslanca v evropskem parlamentu. Takrat so nekateri bolj iz zlobe kot zaradi česa drugega ugotavljali, da je stranka toliko glasov dobila predvsem na račun svojega »evropsko znane« kandidata Lojzeta Peterle, kar pa v nobenem primeru ne zmanjšuje njenega dosežka.

Zanesljiva partnerica Čeprav so v zadnjih letih mnogi prišepetovalci z namigovanji, naj bi bila stranka le privesek Janševe SDS, poskušali zaneti spor med NSi in SDS, je NSi do zdaj delovala kot zanesljiva in tesna partnerica SDS. Tako sta stranki že leta 2000 ustanovili koalicijo Slovenija, ki je predstavljala nekakšno alternativo tedanjim LDS, SD in SLS. Koalicija Slovenija je z usklajenim delovanjem, ki je dajalo vtis, da stranki vesta, kaj hočeta, pomembno pripomogla k političnemu obratu na zadnjih

parlamentarnih volitvah. Ali je tesno sodelovanje v koaliciji Slovenija, ki ga je NSi zapisala celo med programske temelje svojega delovanja (»Koalicija Slovenija, zveza med NSi in SDS, predstavlja trden temelj nove politike v Sloveniji. Je edina obstoječa alternativa sedanji koalicijski politiki pod vodstvom strank komunističnega nasledstva. Kot taka je jedro političnih sil, ki si prizadevajo za iztek procesa tranzicije v vsestransko normalnost.«) stranki bolj škodilo kot koristilo, je težko reči, če pa bi se že morali odločiti, potem bi lahko rekli, da ji je koristilo. Politična zgodovina namreč kaže, da pomladni volivci ne marajo strank, ki »kolaborirajo« s strankami iz nasprotnega tabora, kar je nedvomno najbolj občutila SLS, ki ji je po osmih letih, kolikor jih je preživela v vladah z LDS in s SD, skoraj 20-odstotna podpora, ki jo je dobila na volitvah leta 1996, padla na slabih 7 odstotkov, kolikor jih je dobila na zadnjih parlamentarnih volitvah. Glede na to je torej NSi s tesnim zavezištvom s SDS le pridobivala.

Lojalnost rojeva nasprotnike

No, pregovorno zanesljivost, ki jo NSi v vseh zadnjih letih kaže v odnosu do preostalih programsko sorodnih strank, je stranka prenesla tudi v vladno koalicijo s SDS, SLS in DeSUS. V njej stranka deluje kot eden njenih najzanesljivejših členov in za zdaj nič ne kaže, da ne bi bilo tako tudi v prihodnje. Tako je predsednik stranke Andrej Bajuk pred zadnjim kongresom stranke v Novi Gorici javno zagotavljal, da ima stranka namen delovati kot eden najzanesljivejših partnerjev v vladni koaliciji in je trdno odločena, da bo ta mandat končala kot ena vladnih strank. Takšna lojalnost seveda razveseljuje predsednika vlade Janeza Janšo, ki NSi zagotovo vidi kot eno zanesljivejših partneric (čeprav uradno vse stranke označuje kot zanesljive), na drugi strani pa povečuje nezadovoljstvo pri Bajukovih nasprotnikih v stranki, ki menijo, da stranka s preveliko lojalnostjo vladni koaliciji izgublja svojo identiteto (kot je znano, sta največja Bajukova kritika Lojze Peterle in župan Dolenjskih Toplic Franci Vovk).

Ustanovni zbor NSi v politično vročem avgustu leta 2000

Največji uspeh je stranka dosegla na evropskih volitvah.

Na kongresu stranke v Novi Gorici Bajuk ni bil deležen enotne podpore.

Nasprotniki so se po kongresu stranke novembra lani sicer umaknili nekoliko v ozadje, vendar poznavalci menijo, da samo čakajo na pravo priložnost.

Glede na to je že nekaj časa jasno, da Andrej Bajuk ne bo mogel večno sedeti na preteklih lovrih, ko mu je skupaj z Lojzetom Peterletom praktično iz nič uspelo oblikovati pomembno politično silo v državi, ampak bo moral stranko po šestih letih njenega delovanja popeljati še korak ali

dva naprej. Prva priložnost za to bodo vsekakor lokalne volitve, kjer lahko stranka unovči kapital, ki ga je pridobila s sodelovanjem v vladni koaliciji (po zadnjih javnomnenjskih anketah spet kotira zelo dobro), hkrati pa izkoristi svojo tradicionalno prednost, ki jo ima podobno kot SLS na lokalnih volitvah pred tekmeci. V nasprotnem primeru bi se lahko zgodilo, da bo stranka naslednjo obletnico praznovala z novim predsednikom. **D**

Evropski poslanec Lojze Peterle

Enotni v zmagi

V. M.

Ob nedavni petnajsti obletnici osamosvojitve Slovenije smo dobili vsebinsko in slikovno bogat zbornik *Enotni v zmagi* (Muzej novejšje zgodovine Slovenije in Založba Nova revija).

Intervencija JLA v Sloveniji, oborožen odpor slovenske manevrske strukture in policije zoper poskus okupacije ter začetek razkroja zveznih oboroženih sil prav na kraju njihovega prikrita pučističnega nastopa – ti komaj verjetni dogodki so tako rekoč spravili s tira malone pol sveta, zapiše v zborniku *Enotni v zmagi* publicist Viktor Blažič.

Slavnostni zbornik *Enotni v zmagi*, ki je nastal ob 15. obletnici osamosvojitve Slovenije, zajema obdobje 1990–1992, ko se je – tudi v vojni za Slovenijo – izoblikovala slovenska država. Delo je plod interdisciplinarnega pogleda na ključna leta slovenske državnosti: prikazuje notranjepolitične razmere v Sloveniji in Jugoslaviji konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let 20. stoletja in zunanjepolitično konstelacijo v Evropi in ZDA, ki je pripeljala do priznanja Slovenije kot nove evropske države in njenega sprejema med članice

OZN. Obdeluje spopad z JLA in vojno za Slovenijo tako z vojaškega kot s policijskega vidika. Prinaša tudi prefinjeno analizo političnega, idejnega in kulturnega položaja okoli leta 1990, ki je po eni strani izviral iz komunizma in samoupravnega socializma, po drugi pa se nadaljuje še danes v notranjih sporih in spopadih političnih strank.

Vse dogajanje je predstavljeno tudi z obsežno fotokroniko v besedi in sliki, z vrsto ključnih dokumentov (temeljna ustavna listina, deklaracije, resolucije, sklepi, odloki, pisma, govori, podatki o sestavi političnega vodstva in parlamenta idr.), izjavami udeležencev vojne. Knjigo

dopolnjuje izčrpna bibliografija o osamosvajanju in imensko kazalo. Izdala sta jo Muzej novejšje zgodovine Slovenije in založba Nova revija, uredila jo je Nataša Urbanc. Knjiga je razdeljena na tri dele. V prvem je izčrpna kronologija dogodkov. V tem delu je objavljenih tudi veliko dokumentarnih fotografij, ki so jih skrbno izbrali in prikazujejo pomembnejše dogodke. V drugem delu so objavljene razprave, najprej tri, ki dajo temeljno informacijo o osamosvajanju Slovenije: dr. Rosvita Pesek je orisala nastajanje države (za štiri milijone pridnih rok), dr. Tomaž Kladnik je prikazal vlogo Teritorialne obrambe pri slovenski osamosvojitvi (med aprilom 1990 in majem 1992), Anton Bukovnik in Biserka Debeljak pa vlogo organov za notranje zadeve v zavarovanju procesov osamosvajanja. Sledita dva »osebna pogleda« (kot ju je opredelila urednica): *Recept za neodvisnost* (dr. Dimitrij Rupel) in *Postoj in se ozri* (Viktor Blažič). Še posebej Blažičevemu prispevku so nekateri nasprotovali, saj naj bi v njem ne bile samo pohvale, ampak tudi kakšna kritična opazka.

V zadnjem razdelku je objavljeno dokumentarno gradivo: Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, dokumenti o nastajanju države, državni organi po prvih večstrankarskih volitvah,

govor Lojzeta Peterleta v skupščini januarja 1991, govor Franceta Bučarja ob razglasitvi samostojnosti in neodvisnosti Slovenije 25. junija 1991, govor Milana Kučana na slovesnosti ob razglasitvi samostojnosti Slovenije 26. junija 1991. Sledi kronološki seznam dr-

žav, ki so priznale neodvisnost in suverenost RS, in držav, s katerimi je RS sklenila sporazum o navezavi diplomatskih odnosov. Objavljen je seznam žrtev vojne za Slovenijo, na koncu pa še pričevanja predstavnikov obrambnih sil. **D**

Jože Dežman, urednica zbornika Nataša Urbanc in Tomaž Zalaznik (Založba Nova revija)

Črni panter živi

Dr. Jožko Šavli, foto: Gregor Pohleven

Na osrednji državni proslavi ob petnajsti obletnici osamosvojitve je bilo poleg številnih slovenskih zastav videti tudi precej belih zastav s črnim panterjem, grbom Karantanije, zgodovinske države naših davnih prednikov.

V času Jugoslavije se o grbih, z izjemo mestnih, ni govorilo. Grbi so pripadali plemstvu, ki naj bi bilo »nemško«. Tudi grbi slovenskih dežel naj bi bili »nemški«, ker naj bi nas bila stara nemška Avstrija, da bi nam laže vladala, delila na Kranjce, Štajerce, Primorce ... Kljub takšnemu splošno razširjenemu prepričanju se mi je pred mnogimi leti porodilo vprašanje, ali je imela zgodovinska slovenska država Karantanija tudi svoj grb. V nekem gradivu sem naletel na omembo, da je bil v prvotnem koroškem grbu črni panter. Ker je bila Koroška osre-

dnja vojvodina Karantanije, bi bil lahko ta grb še karantanski!?

Izvor in opis grba Ko sem iskal ustrezno gradivo za takšno podmeno, sem naletel na znamenito študijo o štajerskem grbu: *Das Landeswappen der Steiermark* (Gradec 1900). Napisal jo je A. Anthony von Siegenfeld. Ugledni heraldik, čeprav nemško nacionalno usmerjen, označi v svojem delu panterja kot »bavarsko-karantanskega«. Panther je namreč, čeprav v plavi barvi, tudi v grbu ožje Bavarske. Presenetljivo je bilo zlasti dejstvo, da je avtor v

svoji knjigi izrecno uporabil naziv »karantanischer« (karantanski) panter. Drugi avstrijski pisci navajajo praviloma le »kärntnerisch« (koroški).

Naziv »karantanski« je upravičen, ker se podoba panterja pojavlja prvič že leta 1160, ko še obstaja Karantanija kot velika vojvodina (država) s krajinami. Pojavi se na pečatu Otokarja III., mejnega grofa v Karantanski krajini (kasnejša Štajerska), tri leta zatem pa tudi na pečatu koroškega vojvode Hermana. Podoba panterja na pečatu ni naravna, temveč heraldična. Vojvoda ga ima tudi na

svojem ščitu, prvotno še v krznu. O tem nam prvič poroča pesnik Wolfram von Eschenbach v svojem delu *Parzival* (ok. 1210), in sicer: *sobolov panter na hermelinovem ščitu*. Pozneje le še v barvah: črni panter na srebrnem (belem) ščitu. Na čeladi so vitezi nosili tudi dragotino (okras), ki je kasneje sestavni del grba. Dragotino, ki pripada ščitu s panterjem, opiše pesnik Jans Enenkel leta 1246 takole: *rogovi, prevlečeni s hermelinom in potaknjeni s pavjimi peresi*. S tem je karantanski grb s črnim panterjem zgodovinsko izpričan v svoji celoti. ►

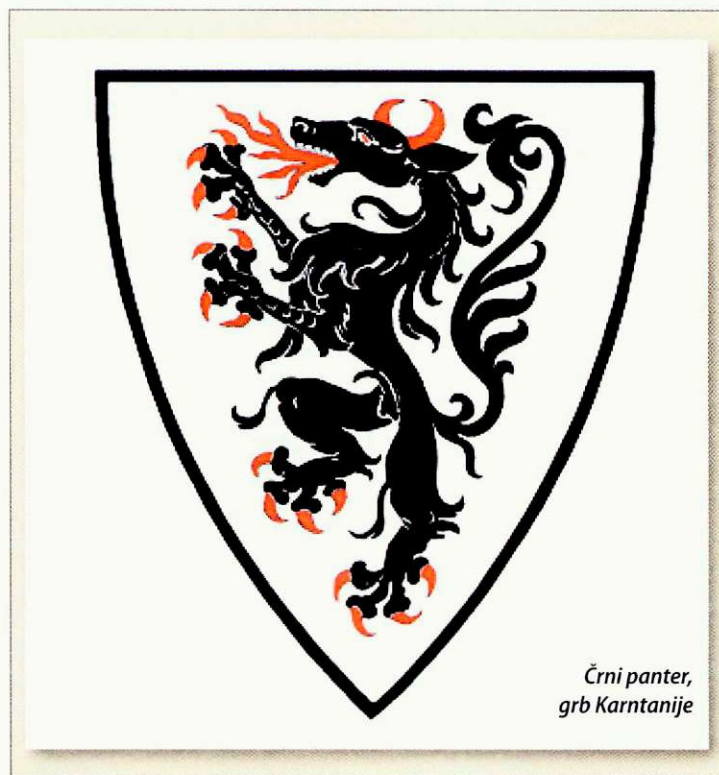

Bele zastave s črnim panterjem na proslavi ob dnevu državnosti!

► **Odkod panter?** Njegova podoba izhaja še iz antike, ko so med ljudstvom krožile bajeslovne zgodbe o nekaterih živalih. Ob nastopu krščanstva jih je grški pisec, znan pod imenom Fiziolog iz Aleksandrije (2. stol.), priredil kot prispodobе k evangeliju. O panterju je stara zgodba navajala, da je živalim največji prijatelj in da, potem ko se nasiti, počiva tri dni v svoji votlini. Nato vstane in zarjove z močnim glasom, tako da ga slišijo vse živali. Hkrati spusti iz svojega žrela neznansko *sladek vonj*, ki se mu živali ne morejo upreti in mu sledijo, da jih ujame.

Fiziolog je panterjevo zgodbo priredil v prispodobo Kristusovega vstajenja: Tudi Kristus je počival v grobu tri dni in potem vstal. Njegov evangelij je *sladka beseda* (kot sladek vonj), ki se ji nihče ne more upreti ... Fiziologova knjiga je bila prevedena v vse antične jezike in se je širila skupaj s prevodi evangelijev ... Iz Norika, rimske province na območju Vzhodnih Alp, predhodnice Karantanije, je ohranjenih več kamnov z vklesano podobo panterja. Njegov simbol je nedvomno krščanski.

To nam potrjuje tudi dejstvo, da je bil antični kamen s podobo dveh panterjev vžidan tudi nad glavni vhod v stolnico pri Gospe Sveti, kjer je še danes. Na njem je naslednji prizor: *velika vaza (kantharos), iz katere rase trta; na njej so ptice, ki zobajo grozdje, in na obeh straneh panterja v vzpeti drži* (2. stol.). Simbolika je zgodnjekrščanska in zgodnjekarantanska. Panterjeva podoba je

Črni panter,
grb Karantanije

namreč tudi na številnih najdbah kotlaško-karantanske kulture (8. – 11. stol.).

Panter, bojni znak in grb Podoba panterja je bila v predheraldičnem obdobju očitno tudi bojni znak Karantanije. Prvoten bojni znak je imel plastično obliko in so ga nosili na drogu. Predvidevamo, da ga je imela tudi vojska Velike Karantanije, četudi je takšna upodobitev bojnega znaka ohranjena šele iz poznejšega obdobja. Na svojem grbu jo ima Herrand I. iz Wildona, štajerski maršal (1195). Ker je Karantan-

ska krajina (poznejša Štajerska) mejila na napadalno Ogrsko, je imel njen maršal *bojni poziv* (mobilizacijo) za vso karantansko vojsko. Znamenje tega poziva se je ohranilo v njegovem grbu tudi še potem, ko je bila Karantanska krajina leta 1180 povzdignjena v vojvodino z imenom Štajerska.

V naslednjem stoletju imata obe vojvodini, Koroška in Štajerska, isti znak oz. grb: črnega panterja. Leta 1246 nastane med njima zaradi tega spor. Tedaj so na kraljevem dvoru razsodili, da črni panter pripada samo Koroški. Zato je Štajerska prevzela nov

grb: belega panterja na zelenem, kot ga ima še danes. Koroška je črnega panterja sicer obdržala, vendar ga je nosil le še vojvoda Ulrik III. († 1269). Z njegovo smrtjo je ugasnila karantanska koroška dinastija. S tem je tudi črni panter kot grb vojvodine prišel iz rabe. Ohranil pa se je v mnogih drugih grbih na območju prvotne Karantanije.

Napadi na črnega panterja

Študijo o panterju in njegovem karantanskem izvoru sem objavil v Glasu Korotana (6/1981), glasilu študentskega doma Korotan na Dunaju. Študija je imela precejšen odmev. Predsednik dunajskega heraldičnega društva Adler, prof. Hans Jäger Sunstenau, je o njej objavil daljše poročilo v evropskem glasilu *Archivum Heraldicum* (Lausanne 1982, št. 3-4) s pomenljivim naslovom »Heraldčni simboli v stari slovenski Karantaniji«. O študiji je poročala *Europa Ethnica* (št. 3, Dunaj 1982). O njej je poročal tudi slovenski zdomski tisk v Argentini. V takratni Sloveniji (Jugoslaviji) ni bilo nanjo nobenega odmeva.

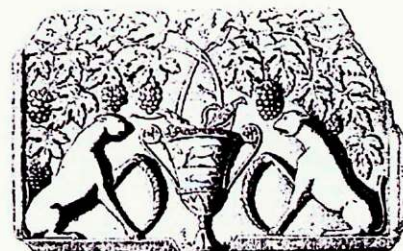
Leta 1990, ko je bila Slovenija na pragu odcepitve od Jugoslavije, so različna gibanja iskala tudi simbole za samostojno slovensko državo. Ena izmed mladinskih skupin se je takrat še posebej zavzela za to, da bi samostojna Slovenija imela v grbu in na praporu črnega panterja. Kolikor se spominjam, osrednji slovenski tisk predlogu mladih ni posvetil kake posebne pozornosti. Kljub temu pa je predlog naletel

Otokar III., mejni grof v Karantanski krajini, (Štajerski) na pečatu iz leta 1660. Na njem je prvič upodobljen panter.

Pečat štajerskega maršala Herranda I. iz Wildona iz leta 1195. Panter na njem je upodobljen še kot plastičen bojni znak na drogu.

Rimski kamen s panterjema nad glavnim vhodom v stolnico pri Gospe Sveti

na odločen odklon, še zlasti v akademskem svetu.

Znanstvenoraziskovalni center pri SAZU (Zgodovinski inštitut Milka Kosa) je 21. junija 1990 razširil posebno ciklostirano sporočilo z naslovom *Izjava Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ob pobudah za nove slovenske simbole* (št. 11-128/90). Podpisani so (l. r.) akad. prof. dr. Bogo Grafenauer, mag. Stane Granda in dr. Božo Otarepec. Črni panter v izjavi ni izrecno naveden, vendar je očitno, da gre za njegovo podobo. O njem navajajo podpisniki med drugim: »... Zato smo presenečeni nad uredniško politiko javnih občil, ki so njihovi argumentaciji namenila toliko časa in prostora. S tem vnašajo med ljudi zmedo, posebej ker predlagajo za slovenske nacionalne simbole barve in živalski lik, ki so bili tradicionalno do 1918 in še med obema vojnoma simbol oblasti, ki je bila med poglavitnimi nosilci germanizacije in boja proti slovenski združenosti in svobodi. S Karantanijo niti eno niti drugo nima nobene zveze ...« Žal se izjava ne opira na ustrezno študijsko gradivo. Za njeno verodostojnost naj bi zadostoval samo naslov akademske ustanove. To pa po moje nikakor ne zadostuje.

Ne spominjam se, da bi izjavo objavil kak list. Toda v javnih občilih se je proti črnemu panterju pojavila omalovaževalna gonja. V dnevniku Delo je na primer Albin Buttolo, pisec članka »Dol s črnim panterjem« (29. avg. 1990), predlagal, naj se njegova podoba zamenja »s praščem«. V članku »Korenine umnega čebelarstva« (revija Moj mali svet, št. 4/1991) je Lojze Kastelic označil panterja kot »sesajoče tele«. Bolj ali manj jugoslovansko usmerjena Mladina je na naslovni strani objavila izmaličeno podobo panterja, ki stiska podobo Triglava, lipov list in rdečo zvezdo (št. 23, 13. jun. 1990). V ozadju te gonje je bila očitno stara jugo-

Črni panter na majici, znak zgodovinske identitete Slovencev, ni samo modni pojav naših najstnikov.

Dragotina (okras) karantanskega grba: rogovi, prevlečeni s hermelinom in potaknjeni s pavjimi peresi, omenjeni prvič leta 1246

slovanska struktura, verjetno Kos, tajna služba jugoarmade.

»Skrajneži« za panterja? Na panterja je postal pozoren tudi Zmago Jelinčič, vodja Slovenske nacionalne stranke. Uvrstil ga je na znak svoje stranke, med grbe slovenskih dežel. Sledilo je nekaj njegovih izjav in nastopov, ki so bili v javnih občilih prikazani kot primeri nestrpnosti in nacionalizma. Stari jugoslovanski aparat je z njimi takoj povezal tudi karantanskega panterja in po mreži svojih zaupnikov razširil krilatico »Jelinčičev panter«. Javna občila, povsem pod nadzorom aparata, za kaka drugačna pojasnila niso bila dostopna.

Verjetno je bil panter z istim namenom podtaknjen tudi nacistoidni skupini Blood & Honour, ki pa njegove vsebine nikakor ni mogla prilagoditi svoji ideologiji.

Panter je slej ko prej predstavljal Karantanijo. Po več kot desetletju sem še vedno naletel na njenem spletu na naslednjo »razlago«: Črnega panterja na beli podlagi zasledimo spet pod nemško okupacijo naše dežele. Uporabljali so ga vermani, ki so predstavljali nekakšno policijo pretežno po Šta-

jerskem. Dejansko je bil panter črn. Na levem rokavu so nosili zeleno-bel trak (zgoraj belo, spodaj zeleno), na sredi je bil bel krog, v njem pa črni panter ... Okoli panterja je pisalo *Steirischer Haimatbund* in spodaj *Wehrmanschaft*. Ne glede na vse so imeli takrat pomanjkanje znanja o teh simbolih in nikakor ne nosimo panterja zaradi teh dejstev (prim. dr. Gebi, na forumu Blood & Honour Slovenija – Vermani /Wehrmacht/, z dne 3. avg. 2004). Toda značka štajerskih vermanov ima v tem času belega (štajerskega) panterja. Na njihovem rumeno-zelenem traku je udarjen pečat – krog s panterjem, vse v rjavi barvi.

Povezovanje črnega panterja z Jelinčičem in zatem z nacistoidnimi simboli pa ni imelo zaželenega učinka. Zaradi tega se je v javnosti pojavila govorica, češ da je panter »ustaški« znak. To naj bi prestrašilo še zlasti najstnike, ki so v šoli slišali o nasilnih ustaših med drugo svetovno vojno. Govorico, ki je bila nedvomno naročena, so očitno širili zaupniki starega jugoslovanskega aparata.

Slovenske najstnike, ki so se v šolah pojavili s panterjem na majicah, so v več primerih, nedvomno načrtno, označili kot navdušence za neonacistično, postfašistično ali kako podobno ideologijo. S tem so strašili tudi njihove nepoučene starše. To se je dogajalo v samo-

stojni, demokratični, mednarodno priznani in domnevno pravni državi Sloveniji.

Mladi se ne dajo Omenjene intrige in celo nasilje naj bi preprečili, da bi črni panter prodril v širšo slovensko javnost. Toda mladih od njegovega zgodovinskega sporočila ni bilo mogoče odvrniti. Zanj se navdušujejo še zlasti najstniki in se pri tem nikakor ne pustijo kakor koli ustrahovati. Pantherjev znak se pojavlja na njihovih majicah, jopah in kapah, na vseh mogočih nalepkah ... Mladi, ki niso obremenjeni z ideologijami preteklosti in zaradi tega razdvojeni, sprejemajo zgodovinsko sporočilo o Karantaniji spontano. Pojavijo se sicer še vedno krogi, ki bi jim radi podtaknili izkrivljene poglede na slovensko preteklost in sedanost. Vendar pri tem, niti s financiranjem, nimajo kakega vidnega uspeha. Na daljše obdobje zmaguje črni panter.

Po drugih deželah naletimo pri mladih na protestna gibanja, ki nasprotujejo porabniški družbi, globalizaciji ipd. EU si s financiranjem najrazličnejših predavanj o Evropi in meddeželnem povezovanju prizadeva razširiti »evropsko« zavest, ki naj bi izpodrinila narodno. Pri slovenskih mladih je težnja nasprotna: odkriti želijo resnično podobo svoje slovenske kulture in zgodovine. Mladi odraščajo, s tem se v javnosti širi tudi vedenje o črnem panterju. Ne bo ga mogoče ustaviti. ■

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Prvo polletje zelo uspešno

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Gospodarska rast, mednarodna menjava, investicije, zadolževanje prebivalstva na račun stanovanjske graditve, dodana vrednost, cene, konkurenčnost, produktivnost, izvoz, tržni delež v EU, rast BDP kažejo dobro vodenje gospodarske politike.

Polletje je čas za pregled gospodarskih dosežkov. Po podatkih urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) so letošnja gospodarska gibanja zelo dobra. Glede na to, da se o tem v javnosti skoraj ne govori, je prav, da jih v nadaljevanju predstavimo.

Spodobna gospodarska rast Po zadnjih objavljenih podatkih je bila letošnja gospodarska rast 5,1-odstotna in višja kot v prejšnjih dveh četrletjih, ko je bila 3,6- in 3,7-odstotna. Bila je tudi višja kot v istem obdobju lani, ko je bila 2,8-odstotna. Po podatkih vladnega urada za makroekonomske analize in razvoj je bila posledica okrepljenega domačega in izvoznega povpraševanja in je celo nekoliko presegla pričakovanja. Po napove-

dih ekonomistov dolgoročnejša gibanja ne bodo bistveno odstopala od pričakovanih.

Visoka mednarodna menjava

V primerjavi z lanskimi gibanji se je letos precej pospešila rast mednarodne menjave. Izvoz blaga in storitev se je v primerjavi z istim obdobjem lani realno povečal kar za 13,7 odstotka. Lanska rast je bila v povprečju 9,2-odstotna in vse leto enakomerna, bila pa je posledica ugodnejših konjunkturalnih gibanj v tujini. Po pričakovanjih se je rast izvoza cestnih vozil upočasnila, okrepila pa se je rast izvoza vseh drugih proizvodov in tudi presegla rast izvoza cestnih vozil. To pomeni, da je bila rast drugih proizvodov letos 21-odstotna (lani 13,4-odstotna), v istem obdobju

lani pa je bila 6,2-odstotna. Zelo se je povečal slovenski tržni delež na avstrijskem, španskem, madžarskem in britanskem trgu, po enoletnem zmanjšanju pa se je letos povečal tudi izvoz na ruski trg. Hkrati s tem se je tržni delež izvoza znižal na hrvaškem in na nemškem trgu. Realno se je zelo povečal tudi uvoz blaga in storitev (za 12,1 odstotka), ki je lani ob upočasnjeni rasti domače potrošnje precej zaostajal za rastjo izvoza. V okviru blagovnega uvoza se je najbolj povečal uvoz proizvodov za vmesno porabo, kar je posledica visoke rasti industrijske proizvodnje.

Povečane investicije Za leto 2006 je značilna tudi visoka rast brutoinvesticij. Te so se povečale za 6 odstotkov in s tem pospešile rast

domače potrošnje, kjer je bil njihov vpliv 4-odstoten. Brutoinvesticije v osnovna sredstva, ki so v prvih treh četrletjih lani dosegale nizko rast, so se začele hitreje povečevati ob koncu lanskega leta, takšno gibanje pa se je nadaljevalo tudi v prvem letošnjem četrletju. To pomeni, da pospešena lanska rast ni bila samo posledica pričakovanih davčnih sprememb v letošnjem letu. Najvišjo realno rast so dosegle naložbe v transportno (kar 14,2-odstotno) in drugo opremo ter stroje (15,0 odstotka), nadaljevala pa se je tudi visoka rast stanovanjskih gradbenih investicij. Te so bile večje za 13,5 odstotka.

Več za stanovanja Potrošnja gospodinjstev je bila letos za 3,3 odstotka višja glede na konec lanskega

leta, ko je bila 2,8-odstotna, vendar je še vedno na povprečni letni ravni zadnjih dveh let. Gospodinjstva se sicer še vedno povečano zadolžujejo, vendar pa podatki o neto najetih posojilih v prvih petih mesecih letos kažejo, da se le manjši del, to je dobrih 16 odstotkov, usmeri v potrošnjo, medtem ko se velik del porabi za naložbe v stanovanja.

Višja dodana vrednost Ugodni so tudi letošnji podatki o rasti dodane vrednosti. Po zadnjih objavljenih podatkih je bila ta 5,1-odstotna, nanjo pa so vplivala gibanja v predelovalnih dejavnostih, v katerih sta se še naprej izboljševali cenovna in stroškovna konkurenčnost; na rast dodane vrednosti je vplivala tudi konkurenčnost v nekaterih pretežno tržno usmerjenih storitvenih dejavnostih. V začetku leta se je nadaljevala krepitev rasti dodane vrednosti v industrijskih dejavnostih, h kateri so največ pripomogle predelovalne dejavnosti, kjer se je ob oživljanju uvoznega povpraševanja v pomembnejših trgovinskih partnericah in posledično domačega izvoza realno povečala za 8,6 odstotka. Nižja rast slovenskih cen v primerjavi s tujimi v tem obdobju je vplivala tudi na izboljšanje cenovne konkurenčnosti predelovalnih dejavnosti, močna rast produktivnosti dela pa na izboljšanje njihove stroškovne konkurenčnosti. Rast dodane vrednosti je nekoliko višja tudi pri storitvah. Med njimi se je rast izraziteje okrepila v nekaterih pretežno tržno usmerjenih storitvah (gostinstvo, transport, skladiščenje in zveze, trgovina) pa tudi v javni upravi. Umiritev so po daljšem obdobju visokih rasti vnovič zabeležili v finančnem posredništvu, izraziteje pa se je upočasnila tudi rast dodane vrednosti v dejavnosti izobraževanja. V gradbeništvu je bila rast dodane vrednosti nižja, kar je posledica neugodnih gibanj v graditvi inženirskih gradbenih objektov. Gradbena aktivnost se je aprila okrepila, a je bila vrednost opravljenih gradbenih del za 3,2 odstotka nižja kot aprila lani. Razpoložljivi so tudi podatki o rasti proizvodnje v predelovalnih dejavnostih, kjer se kljub zmerni umiritvi še vedno ohranja visoka kumulativna rast (6,1-odstotna).

Povečal se je izvoz električne energije v Italijo in Avstrijo, kar vpliva na dobro poslovanje Holdinga Slovenske elektrarne.

Stabilne cene Po povečani rasti v zadnjih treh mesecih so se cene življenjskih potrebščin v juniju 2006 znižale za 0,3 odstotka. Skoraj polovico rasti cen v prvih šestih mesecih letos predstavljajo cene tekočih goriv. Rast cen v obdobju od marca do maja 2006 je bila v glavnem posledica rasti cen nafte in sezonskih podražitev (cene so se mesečno povečale za 0,8 oziroma 0,9 odstotka), ti dejavniki pa so v juniju delovali v nasprotno smer. Tako so se junija znižale cene tekočih in pogonskih goriv, nižje so bile cene obleke in obutve ter hrane, predvsem sveže zelenjave in sadja ter brezalkoholnih pijač. Junija 2006 so bile cene življenjskih potrebščin za 2,1 odstotka višje kot decembra 2005. Če bi bile cene tekočih goriv v celotnem šestmesečnem obdobju enake lanskim decembrskim, bi bila inflacija v tem obdobju za 0,9 odstotne točke nižja in bi znašala 1,2 odstotka.

Dogovor o plačah V juniju so se socialni partnerji zasebnega sektorja dogovorili o usklajevanju plač v letih 2006 in 2007, končala pa so se tudi pogajanja glede plačne politike javnega sektorja za obdobje 2006–2009. Dogovora o plačni politiki v obeh sektorjih omogočata, da bo rast plač v prihodnjih letih ostala v vzdržnih okvirjih, kar je še posebej pomembno v času prevzemanja evra.

Nadaljuje se visoka rast stanovanjskih investicij.

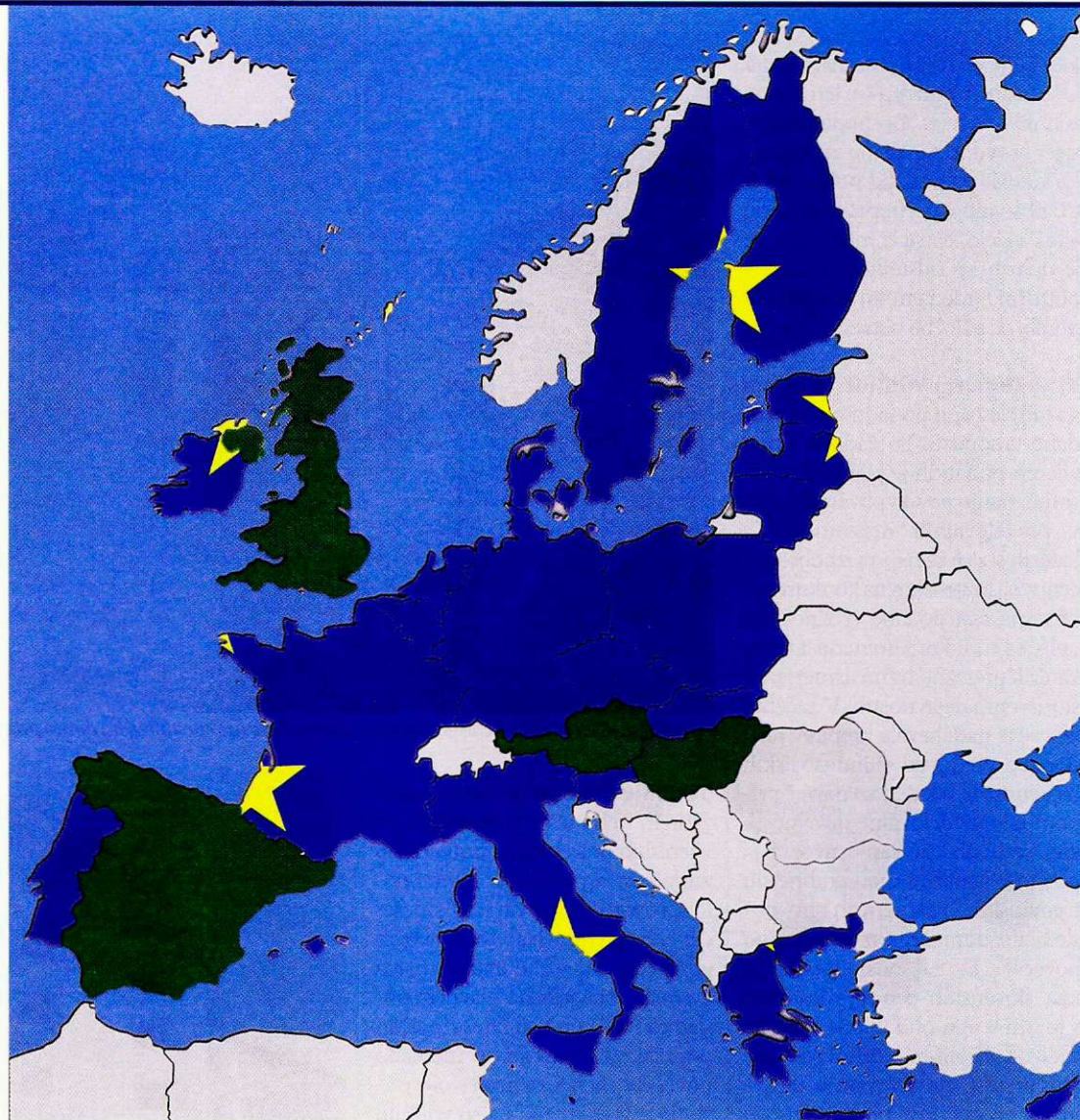
Povečanje obsega potrošniških posojil za stanovanja

Gospodinjstva se še naprej zadolžujejo.

► **Večja konkurenčnost** Letos se je izboljšanje cenovne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva nadaljevalo pod vplivom nižje rasti slovenskih cen v primerjavi s tujimi. Cenovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva se je izboljšala tudi v primerjavi s tekmeci z območja evra. Ob nominalno stabilnem tečaju je bil, merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin, tolar do evra v primerjavi z lanskim zadnjim četrtletjem realno za 0,6 odstotka nižji, v primerjavi z lanskim prvim četrtletjem pa za 0,1 odstotka višji. Če upoštevamo relativno rast cen industrijskih proizvodov, je bil realni padec tolarja glede na evro 0,8-odstoten.

Naraščajoča produktivnost Stroškovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti se je v prvem četrtletju letos pospešeno večala pod vplivom močne produktivnosti dela. Večja je bila za 11,2 odstotka. Ob izrazitem povečanju rasti proizvodnje se je zaposlenost še naprej zmanjševala. Hitrejša kot lani je bila tudi rast realnih stroškov na zaposlenega (za 4 odstotke), ta pa je za produktivnostjo dela zaostajala kar za 7,2 odstotne točke. Izhajala je iz pospešene rasti čistih plač in drugih prejemkov iz dela, medtem ko se je davčna obremenitev plač zmanjšala na račun znižanja stopenj davka na iz-

Zelo se je povečal slovenski tržni delež na avstrijskem, španskem, madžarskem in britanskem trgu.

plačane plače. Stroški dela na enoto proizvoda v košari valut so se zato znižali za 5,1 odstotka.

Pomembnejši v EU V EU se je slovenski delež letos povečal za 6,3 odstotka, če ga primerjamo z lanskim povprečjem. Med posameznimi sektorji se je rast tržnega

deleža industrijskih proizvodov nekoliko umirila, rast hrane in pijač ter surovin pa se je precej okrepila. Med neindustrijskimi proizvodi se je nadaljevala visoka rast tržnega deleža živil in živih živali (kar za 87 odstotkov) ter surovih snovi razen goriv. Zaradi močno povečanega izvoza električne energije v Italijo in Avstrijo se je izrazito povečal tudi tržni delež mineralnih goriv in maziv (za 167 odstotkov).

Večji izvoz Izvoz se je letos realno povečal za 13,7 odstotka, skupni uvoz pa realno za 12,1 odstotka. Kupna moč izvoza ali realna vrednost izvoznih dohodkov se je v primerjavi s istim obdobjem lani povečala za 12,7 odstotka in je večinoma posledica rasti izvoza v pomembnejše trgovinske partnerice v EU, kot so Velika Britanija, Avstrija, Italija in Nemčija, ter rasti izvoza v Rusijo in na Hrvaško.

Positivno že petič Na uvozni strani se je najbolj okrepil uvoz proizvodov za vmesno porabo (realno za 12,5 odstotka), kar je posledica visoke rasti industrijske proizvodnje. Saldo menjave s tujino je k letošnji gospodarski rasti prispeval 1 odstotno točko, domača potrošnja pa 4,1 odstotne točke. Prispevek mednarodne menjave blaga in storitev h gospodarski rasti je pozitiven že peto četrtletje zapored.

Rast BDP Realna rast bruto domačega proizvoda (BDP) je bila letos 4,5-odstotna, kar je nižje od gospodarske rasti, ki je bila 5,1-odstotna. Na to so vplivali pogoji menjave s tujino, BDP pa je odvisen tako od realnega BDP kot tudi od cen, ki jih gospodarstvo dosega v menjavi s tujino. Pogoji menjave so bili letos slabši kot prej. ▢

Izvoz v Rusijo se je po daljšem času povečal. Nedavno srečanje Janše s Putinom.

Odmerite si svoj dom!

**Obrestna mera že od
EURIBOR +1,85 %**

- **Polovični stroški odobritve do 31. 8.**
- 100 % izplačilo sredstev na TRR
- Družinsko odplačevanje
- Tudi za nekomitente!

((• 080 17 50))

www.nkbm.si -> izračuni

STANOVANJSKI KREDIT

Nova KBM d.d.

Finančni minister Andrej Bajuk in državni sekretar Andrej Šircelj (v ozadju), ki vodi projekt davčne reforme

Davčna razbremenitev

Denis Vengust, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Finančni minister Andrej Bajuk je z državnim sekretarjem Andrejem Širceljem predstavil davčno reformo, ki bo razbremenila gospodarstvo in poenostavila davčne postopke zavezancem.

Kot poudarja minister za finance, želi vlada z davčno reformo zmanjšati stroške dela in druge stroške podjetij, ustvariti konkurenčno davčno okolje, povečati pravno varnost in izboljšati razumljivost davčnih predpisov. Zakon naj bi vlada obravnavala že do srede septembra, veljati pa naj bi začel v začetku prihodnjega leta.

Povečanje konkurenčnosti Z ukrepi na davčnem področju želi vlada razbremeniti gospodarstvo in oblikovati pogoje za večjo konkurenčnost na svetovnih trgih ter za prestrukturiranje ekonomije v smeri večje tehnološke zahtev-

nosti, višje dodane vrednosti ter večjega zaposlovanja. Spremembe davčne zakonodaje naj bi bile po zagotovilih finančnega ministrstva oblikovane tako, da se proračunski primanjkljaj ne bo povečal.

V letu 2007 je predvideno postopno odpravljanje davka na izplačane plače, s katerim bo prišlo do precejšnjega znižanja stroškov dela in s tem do dodatnih razpoložljivih virov za gospodarstvo. Upati je, da se bo velik del teh sredstev dejansko usmeril v razvoj visoke tehnologije, na kar računa vlada. Za ilustracijo, kako velikim sredstvom se odpoveduje država, povejmo, da je od davka na izplačane plače za leto 2006

predvidenih še 101,3 milijarde tolarjev proračunskih prihodkov, kar je 6,6 odstotka vseh davčnih prihodkov državnega proračuna.

Dohodninske stopnje Z reformo naj bi se znižala sedanja visoka progresivna obdavčitev dohodkov, s čimer se bo dodatno znižala izredno visoka cena zaposlenih z visoko izobrazbo. Prek razbremenitve obdavčitve dela želi vlada spodbujati konkurenčnost in gospodarsko aktivnost. Z znižanjem progresivnosti dohodninske lestvice bodo vzpostavljeni pogoji za zaposlovanje visoko izobraženega kadra in povečana možnost sledenja tehnološko

vodilnim podjetjem v svetovnem merilu. V tem okviru se preučuje uvedba višje splošne olajšave ob odpravi večine delnih olajšav. Olajšave za vzdrževane družinske člane bodo ostale v veljavi.

Novi zakon o dohodnini predvideva tudi črtanje posebne obdavčitve dohodka, doseženega s posameznim poslom. Ta se bo obravnaval kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja. Večjemu številu zavezancev bo dana možnost ugotavljanja davčne osnove od dohodka iz dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov (povečuje se dohodkovni prag, in sicer na 10 milijonov tolarjev letno). Zakon

določa tudi preprostejše kriterije razmejevanja dohodkov iz dejavnosti od dohodkov iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjskih pravic. Za osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost se določa spodnji prag obsega katastrskega dohodka, s čimer se iz obdavčitve z dohodnino izvzame velik del zavazancev (70 do 80 odstotkov) z manjšimi zneski katastrskega dohodka. Rešitev predstavlja veliko zmanjšanje administriranja med davčnim organom in zavezanci, ne da bi se na drugi strani bistveno zmanjšal obseg obdavčljivih dohodkov iz tega vira.

Poenostavitev obdavčitve Novi zakon o davku od dohodkov pravnih oseb predvideva odpravo dvojne obdavčitve in neobdavčitve. To pomeni, da prihodki zavezanca, ki so v davčno osnovo vključeni v enem davčnem obdobju, ne morejo biti znova vključeni v davčno osnovo v tem ali v prihodnjih davčnih obdobjih (odprava dvojne obdavčitve). Vendar tudi velja, da odhodki zavezanca, ki so zniževali davčno osnovo v enem davčnem obdobju, ne morejo zniževati davčne osnove v tem ali v prihodnjih davčnih obdobjih (odprava neobdavčitve). Zakon odpravlja tudi dvojno obdavčitev dividend. V prihodnje torej ne bo več veljalo kot doslej, ko je bil najprej obdavčen dobiček podjetja, nato pa so bili pri njegovem izplačilu obdavčeni še delničarji. Zakon bo precej določneje in jasneje opredelil tudi davčno nepriznane odhodke, da pri tem ne bi več prihajalo do številnih nejasnosti in sporov kot doslej.

V predlogu zakona o davku od dohodkov pravnih oseb so prav tako predlagane številne administrativne poenostavitve za zave-

Vlada želi spodbuditi tehnološki razvoj gospodarstva.

zance. Tako je predlagano krajše obdobje treh let (po veljavnem zakonu je to obdobje petih let), v katerem zavezanec ne sme spreminjati izbranega davčnega obdobja, ki je lahko koledarsko ali poslovno leto. Pri dokumentaciji v zvezi s transfernimi cenami je predlagana rešitev, da tuje povezane osebe zagotavljajo davčnemu organu manjši nabor podatkov. Za povezane osebe znotraj Slovenije pa je predlaganje dokumentacije v zvezi s transfernimi cenami predvideno samo na zahtevo davčnega organa in ne vnaprej. Upati je, da se s tem ne bo še otežilo dokazovanje trasfernih cen, ki jih davčnim organom že sedaj ni lahko dokazovati.

Pri vrednotenju zalog je predlagana odprava časovne omejitve v zvezi s preходом na drugo metodo vrednotenja zalog. Prenašanje izgube (ki zmanjšuje prihodnje davčne osnove) v naslednja davčna obdobja pa naj bi bilo v prihodnje časovno neomejeno in ne omejeno na pet let kot doslej. Predlagano je tudi, naj bi se statusna preoblikovanja podjetij (združitve, pripojitve) v prihodnje dacarjem le priglašala in ne bi

bil več potreben postopek izdaje dovoljenja kot doslej. V zakon o davku od dohodkov pravnih oseb bodo vključene tudi spremembe posameznih določb zakona zaradi nadaljnje implementacije direktiv EU, zlasti direktive za združitve in delitve.

Obračunavanje DDV Številne poenostavitve sistema vključuje tudi novi zakon o davku na dodano vrednost (DDV). Vračilo presežka DDV ne bo več omejeno glede na vrednost presežka in se bo zato davčnemu zavezancu na njegovo zahtevo v celoti vrnilo v 60 dneh po predložitvi obračuna DDV. Pooenostavljeno bo tudi vodenje evidenc, kar bo zmanjšalo stroške davčnim zavezancem. Za opredelitev malih davčnih zavezancev, ki ne obračunavajo DDV, se bo uporabljala zanje ugodnejša sprememba definicije prometa, ki se upošteva pri presoji o tem, ali gre za malega davčnega zavezanca ali ne. Tako se bo upošteval obdavčeni promet in le določen oproščen promet, ne pa celoten obdavčeni in oproščen promet zavezanca. To pomeni poenostavitve za davčne zavezance, ki jim po

novem ne bo treba več izpolnjevati obveznosti iz naslova DDV.

Celovita poenostavitev pravil

V prihodnjem letu je predvideno tudi sprejetje novega zakona o davčnem postopku, ki naj bi bistveno poenostavil davčni postopek in odpravil nepotrebno administriranje tako pri davčnih zavezancih kot pri davčnem organu. S tem naj bi se znižali stroški izvajanja davčne zakonodaje oziroma povečala učinkovitost dela davčne uprave. Z novim zakonom je predvidena možnost podaljšanja roka za pritožbo zoper odločbo, izdano na podlagi davčnega inšpekcijskega postopka. Rok za pritožbo naj bi se podaljšal za 15 dni, na 30 dni. Med bistvenimi spremembami velja omeniti določitev različnih možnosti za izpolnitev davčne obveznosti tudi po poteku zakonsko določenega roka – preureditev samoprijave in omogočanje poznejše predložitve davčne napovedi ali davčnega obračuna. Načrtuje se tudi uvedba instituta zavezujočih informacij, s katerimi bi davčni organ zavezancu vnaprej določil in sporočil, kakšna bo davčna obravnava nameravanega posla oziroma transakcije.

Finančno ministrstvo je torej pripravilo drzno davčno reformo; če bo sprejeta, bo prinesla precejšnjo razbremenitev in olajšanje ne samo gospodarstvu, temveč vsem zavezancem. Vendar je treba počakati, kaj bo tudi dokončno sprejeto v državnem zboru, saj vlado verjetno čaka še vroče poletje usklajevanj s socialnimi partnerji in drugimi interesnimi skupinami. Upajmo, da bo prevladalo razumevanje in moč dialoga, saj bi bilo resnično škoda, če predlagane pozitivne spremembe ne bi obveljale. **D**

Olajšave za vzdrževane družinske člane ostajajo.

Velik del bo izvzet iz obdavčitve katastrskega dohodka.

Davčna pravila se bodo poenostavila.

Napihnjeni problemi v šolstvu

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven, iStockphoto

Merila za vpis v zelene srednje šole, kraja maturitetnih pol za nemščino in psihologijo ter objava tem za biologijo – to je le nekaj očitkov, ki jih poskušajo nekateri šolniki, starši in politiki naprtiti sedanjemu šolskemu ministru Milanu Zveru.

Pod površino teh očitkov, ki so sproducirani predvsem s strani nekaterih medijev in imajo podporo tudi pri nekdanjem šolskem ministru Slavku Gabru in njegovih somišljenikih, se skriva zapuščina iz preteklosti. To se je minister Zver namenil urediti, a mu težav pri urejanju zadnjih iz preteklosti ne primanjkuje.

Kraja ni vplivala na rezultat v spomladanskem roku mature oz. ob njenem izvajanju je prišlo do dveh večjih zapletov. Najprej so ugotovili odtujitev dveh izpitnih maturitetnih pol – tretje pole za psihologijo in druge za nemščino. Predvidoma naj bi bilo do kraje prišlo v Idriji (policisti primer še

raziskujejo), a se vseeno pojavljajo namigi, naj bi bili storilci tega kaznivega dejanja pri svojem delu profesionalno natančni. Drug večji zaplet je nastal v Črnomlju, kjer je bilo na nekaterih internetnih forumih mogoče zaslediti nekatere teme iz biologije. Po preučitvi zapletov je Državna komisija za splošno maturo vendarle ugotovila, da dijakom ni treba ponavljati nobenega od izpitov. Pri nemščini je bila pola pravočasno zamenjana z rezervno, pri psihologiji pa se je izkazalo, da dijaki vsebine izpitne pole niso poznali. Tudi pri biologiji pa se je pokazalo, da so dijaki na območju, kjer naj bi bile teme iz biologije prišle v javnost, celo zaostali

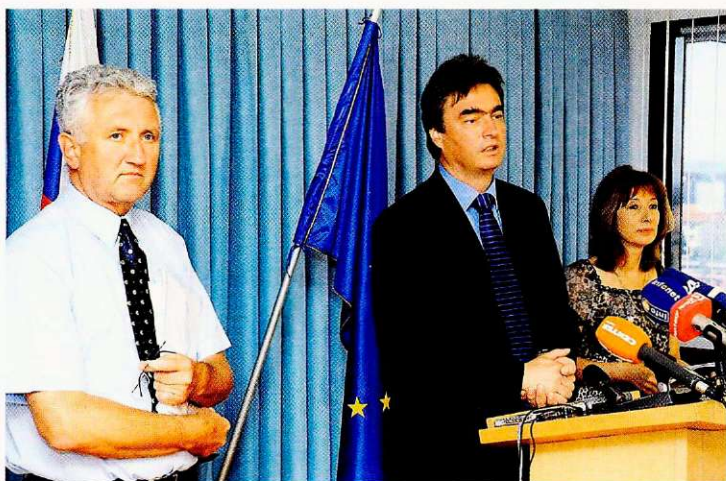

Solski minister Milan Zver

za povprečjem. Rezultati mature v letošnjem letu pa so kljub omejenim zapletom izjemno dobri. Z njimi je zelo zadovoljen tudi minister Zver. »Z rezultati letošnje mature smo na ministrstvu zelo zadovoljni. Še nikoli ni bilo toliko zlatih maturantov, skupen uspeh je bil boljši kot v lanskem letu, blizu 94 odstotkov. Rezultati

so sicer primerljivi iz leta v leto, letos so pač malo boljši kot lani. Pri poklicni maturi so rezultati prav tako boljši kot lanski, a je zato malo manj zlatih maturantov.« Minister pa ni najbolj zadovoljen z izvedbo mature, in to prav zaradi omenjenih zapletov. Meni, da so vdori v sistem posledica tudi nekaterih političnih motivov. »Zadovoljen pa sem, da smo bili tako fleksibilni pri izvedbi, da smo pravočasno reagirali. Ko je Dnevnik nezakonito objavil vprašanja, smo hitro reagirali in pripravili nova. Na tej točki se je pokazalo, da je sistem dober in se predvsem lahko hitro odzove. Upam, da bo policija opravila svoje delo in čim prej našla sto-

Tiskovna konferenca ministrstva za šolstvo in šport

rilce. Dejstvo pa je, da je bil za te zaplete kriv človeški faktor in ne toliko sistem. Kljub temu ga bo treba dopolniti, tako sistem varovanja in ravnanja s temi zaupnimi podatki kakor tudi sistem razpečevanja pol.« Minister pravi, da ni nujno, da se spreminja celoten zakon o maturi, treba pa bi bilo spremeniti nekatere podzakonske akte, zlasti pravila o ravnanju s tajnimi podatki, ki imajo stopnjo zaupnosti. Na tem področju minister napoveduje velike spremembe. »Predvsem želimo dobiti absolutno zanesljive ljudi, ki upravljajo s temi podatki.« Ob koncu pogovora je minister zatrdil, da zapleti na uspešnost mature niso vplivali. »To so dokazale strokovne analize. V primeru Črnoplja so ugotavljali, ali je bilo kakšno odstopanje pri rezultatih iz biologije. Bili so celo za nianso slabši. Pri rezultatih mature torej ni nenavadnih odstopanj.«

Nekateri večni ministri so nasprotniki so zahtevali celo ministrov odstop zaradi afere s krajo in objavo izpitnih pol, drugi so pričakovali, da bodo dijaki ponavljali maturo iz omenjenih predmetov. Smiselno si je postaviti vprašanje, kako bi ti nasprotniki reagirali, če bi minister dejansko napovedal vnovično pisanje mature iz teh predmetov. Verjetno bi takoj spremenili svoj pogled na situacijo in začeli napadati ministra, da že tako preobremenjeni dijakom in učencem še bolj otežuje življenje. Sklenemo lahko, da vsak predlog, ki bi ga (ali ga je) minister sprejel, pri njegovih nasprotnikih povzroči razburjenje in terjanje njegove odgovornosti.

Nasprotnikom torej ni za dobro dijaka ali učenca, njihova glavna skrb je predvsem to, da čim bolj očrtnijo ministra in ga morda prisilijo k napakam, za katere bi lahko zahtevali njegov odstop.

Razburjajo merila za vpis Šolsko javnost med drugim razburjajo merila za vpis na srednje šole. Ministrstvo je predstavilo svoj predlog teh meril, vendar jih strokovni svet, ki je pristojen za njihovo potrjevanje, ni ne potrdil in ne zavrnil. Minister Zver je bil nad takšno odločitvijo strokovnega sveta razočaran, vendar ne toliko zato, ker niso sprejeli predlogov ministrstva, ampak predvsem zato, ker niso sprejeli sklepa o potrditvi ali zavrnitvi predloga. Minister ima zdaj zvezane roke pri določanju meril za vpis. Ministrstvo je pripravilo predlog meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja ter gimna-

Ukradene maturitetne pole so razburile javnost.

zije. Predlog je, da se kandidati za vpis na posamezno šolo izberejo na podlagi razvrstitve z uporabo točk, ki jih pridobijo z učnim uspehom v 7., 8. in 9. razredu. Točke tako prinašajo zaključeni obvezni predmeti v zadnjem triletnem kot tudi splošni učni uspeh v omenjenem obdobju. Če se v prvem ali drugem krogu izbirnega postopka na posamezni šoli zgodi, da je na spodnji meji še vedno več kandidatov, se izbira med njimi lahko opravi na podlagi točk, ki jih kandidat doseže na nacionalnih preizkusih znanja (NPZ) iz slovenščine in matematike. Novost je ta, da se upoštevanje

teh dosežkov lahko uporabi samo s soglasjem kandidata ali njegovih staršev. Minister je na tiskovni konferenci ob predstavitvi teh meril napovedal, da če strokovni svet ne bo potrdil predloga in ne bo predstavil drugega, boljšega, bo sam prevzel odgovornost in določil predlagana merila kot veljavna, in sicer zato, ker strokovni svet avgusta ne bo zasedal zaradi počitnic, merila pa morajo biti znana do 1. septembra, saj se morajo z njimi seznaniti kandidati, ki se bodo prihodnje leto potegovali za vpis na zelene srednješolske oziroma gimnazijske programe.

Isti dan, kot je potekala tiskovna konferenca ministrstva, je svojo konferenco sklical tudi nekdanji šolski minister Slavko Gaber. Konferenca seveda ni minila brez ostrega nasprotovanja sedanjemu ministru in njegovi ekipi. Gaber je predstavil svoj predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli, v katerem se zavzema za obvezno opravljanje NPZ po koncu zadnjega triletnja. Zavzema se tudi, da bi za merila pri vpisu upoštevali kombinacijo treh dejavnikov: notranje ocene, visoke dosežke na tekmovanjih in NPZ. Gaber ni zadovoljen s stanjem na ministrstvu, ker meni, da ne upošteva stroke, svetov staršev in drugih, ki se strinjajo z njegovim predlogom sprememb. »Pokazalo se je, da dokler nimaš boljše rešitve za šolski sistem, raje ne prihajaj ven z novimi načrti.« S temi besedami je Slavko Gaber poskušal orisati svoje videnje tega, kar naj bi na ministrstvu počel minister Zver. **D**

Poslanec LDS Slavko Gaber

Strokovni svet potrdil ministrov predlog

Strokovni svet za splošno izobraževanje je v petek vendarle potrdil ministrov predlog meril za izbiro kandidatov za vpis v srednje šole z omejitvijo vpisa. To je storil na dopisni seji, ki je trajala skoraj teden dni; za ministrov predlog je glasovalo 16 članov sveta, proti pa 8. Tako bo s 1. septembrom veljalo, da se bodo pri izbiri kandidatov za vpis v srednje šole upoštevale zaključne ocene obveznih predmetov v zadnji triletni in ocene splošnega učnega uspeha v istem obdobju. Glavna sprememba pa bo, da se bo uspeh, ki ga bo kandidat dosegel na nacionalnih preizkusih znanja, lahko upošteval le v primeru, če se bodo s tem strinjali kandidat ali njegovi starši. Če bi bilo tudi po tem merilu več izenačenih kandidatov za vpis na isto šolo, bodo v tretjem krogu merila za vpis lahko določile šole same.

Glavni problemi Pomurja

Tekst in foto: Janez Škalič

Na marsikaj smo lahko v Pomurju ponosni in z veseljem povemo, kaj vse je pri nas lepo in dobro. Mnogi nas poznajo po prijaznosti, lepi naravi, zdraviliščih in še čem. Pestijo pa nas tudi težave. Z njimi se bolj ali manj uspešno spopadamo.

Tako se lahko »pohvalimo« z največjo stopnjo brezposelnosti, najmanjšim bruto družbenim proizvodom na prebivalca, največjo negativno stopnjo rasti prebivalstva in še kaj bi se našlo, kar nas po statistiki uvršča v sam vrh. Ob mnogih težavah, s katerimi se srečujemo, je nemogoče točno opredeliti, katere so najbolj žgoče, kajti prioritete so si tudi na območju Pomurja lahko različne. Kljub temu imamo ogromno skupnih težav,

med katerimi bi nekatere veljalo izpostaviti.

Cestna povezava Za Pomurje je ta čas verjetno največja težava slaba cestna povezava z osrednjo Slovenijo. Posebno velik problem s cestno infrastrukturo je nastal po vstopu Slovenije in Madžarske v Evropsko skupnost. Takrat se je velik del tovarnega prometa proti jugu, ki je prej potekal prek Hrvaške, preusmeril čez Slovenijo in Madžarsko. Število tovornih vozil, ki vozijo po naših cestah in

prečkajo mejo pri Dolgi vasi, se je močno povečalo; dnevno tako prestopi mejo tudi več kot 3.500 tovornih vozil.

Ceste, ki so jih gradili v preteklosti, niso bile namenjene tolikšnemu tovarnemu prometu in na njih so se zelo hitro pokazale sledi prevelikih obremenitev.

Posebej hudo pa je izredno povečanje cestnega prometa prizadelo prebivalce naselij, skozi katera so ceste speljane v neposredni bližini stanovanjskih hiš. Poleg poškodb na cestah in sta-

novanjskih hišah, ki jih je mogoče oceniti, je nastalo ogromno škode tudi pri ljudeh, ki morajo prenašati stalni hrup, izpušne pline ...

Čeprav se v zadnjem času stvari urejajo, so ljudje še vedno nezadovoljni, kajti vse se ureja prepočasi.

Če se zapeljete do Maribora, je med Lenartom in Mariborom že vidno gradbišče avtoceste, ki bo tudi Pomurcem prinesla boljšo in hitrejšo povezavo z osrednjo Slovenijo. Na tej strani Lenarta pa še ni opaziti kakšnih posebnih premikov v zvezi z avtocesto. Vsi,

Idila Goričkega, ki zanima Angleže

Murska Sobota, središče Pomurja

ki se vozimo do Maribora ali še naprej, se v teh dneh srečujemo še z zastoji, ki nastajajo zaradi po- pravil dodobra uničene ceste.

Če se v teh vročih dneh pelje- te iz Murske Sobote v Maribor, je prava sreča, če razdaljo 59 km prevozite v dobri uri, saj navadno za to pot potrebujete tudi bistve- no več, predvsem če se znajdete v kolonah tovornjakov in mno- gih zastojih. Za približno dvakrat večjo razdaljo med Mariborom in Ljubljano potrebujete pribli-žno enako časa kot od Murske Sobote do Maribora. Poseben problem nastane ob prometnih nesrečah, ki so na tako obreme- njeni cesti dokaj pogoste, ko so zastoji zaradi pomanjkanja ali popolne odsotnosti primernih obvozov še mnogo večji.

Preskrba s pitno vodo Zارا- di izdatnih padavin pozimi in v spomladanskem času v Pomurju še ni večjih težav s pitno vodo. Kako je z njeno kakovostjo, pa je že drugo vprašanje. Do kdaj bo v celoti urejena preskrba Pomurja z zdravno pitno vodo, je težko napo- vedovati. Problemi so specifični in mnogi izvirajo iz preteklosti, ko so predvsem v posameznih občinah goričkega dela preskr- bo s pitno vodo reševali vsak po svoje, kajti le redkokdo je verjel, da se bo v bližnji prihodnosti to področje zadovoljivo in ce- lovito uredilo.

Občine so se tako znašle po svoje. Na Goričkem so do vode prišli z globinskimi vrtinami, ki dajejo kakovostno pitno vodo. V drugih delih Pomurja, predvsem v ravninskem delu, so zgrajeni

večji ali manjši vodovodni siste- mi, med katerimi mnogi ne da- jejo zadostnih količin pitne vode.

Pri tem pa ne smemo prezreti, da na kmetijskem območju, kot je Goričko, v bližnji prihodnosti ne bo mogoče nikoli celovito urediti čiščenja odpadnih voda oziroma kanalizacije, tudi če se bo celovito uredila preskrba z vodo.

Do tedaj, ko se bo nemara le uredila kanalizacija, pa mno- gi Goričanci plačujejo takso za obremenjevanje okolja ali »davek za ohranjanje poseljenosti«, kot ga imenujejo nekateri.

Visoka brezposelnost V pomur- ski regiji živi približno 122.500 prebivalcev, kar je 6,1 odstotka prebivalstva Slovenije.

Bruto družbeni proizvod na prebivalca je kar za 31,5 odstotka pod državnim povprečjem, med- tem ko plače zaostajajo za 16,7 odstotka, kar jasno kaže na gospo- darsko nemoč regije. Že dalj časa je tudi stopnja rasti prebivalstva negativna, čeprav je bila še v letih 1991–1997 kar 3,1-odstotna, višja torej kot v drugih delih Slovenije.

Skoraj 90 odstotkov območja, na katerem živita dve tretjini prebi- valstva, ima status demografsko ogroženega območja.

V januarju 2006 je bila stopnja registrirane brezposelnosti v Po- murju 18,2-odstotna, kar je naj- več v Sloveniji. Med brezposelni- mi je 25 odstotkov mlajših od 26 let, nad državnim povprečjem pa smo tudi z 52,8-odstotka dolgo- trajno brezposelnih.

Pod državnim povprečjem je le delež brezposelnih žensk, ki zna- ša 50,2 odstotka.

Poseben problem v Pomurju je tudi neugodna izobrazbena struk- tura, saj je skoraj polovica brezpo- selnih brez strokovne izobrazbe. Potrebe po delavcih brez strokovne izobrazbe so za polovico manjše od dejanskega števila brezposelnih brez strokovne izobrazbe, prijavlje- nih na zavodu za zaposlovanje.

Biohrana in turizem V zadnjem času postaja jasno, da s klasičnim kmetovanjem Pomurje kot žitnica Slovenije ne bo moglo biti konku- renčno na odprtem kmetijskem trgu. Poleg tega je v Pomurju malo

velikih kmetij pa veliko majhnih. Perspektiva, ki se ponuja sama po sebi, je tako turizem ali turizem, povezan s pridelavo hrane na na- ravi prijazen način.

Pomurje leži na območju, kjer iz globinskih vrtin črpajo toplo vodo za naravna zdravilišča. V zadnjem času so se razmere ne- koliko spremenile, saj postajajo gostje čedalje zahtevnejši, zato v različnih centrih, kot so na primer Moravske Toplice, v za- dnjem obdobju veliko vlagajo v nove prenočitvene, sprostitvene in druge zmogljivosti. Kljub iz- rednemu povečanju prenočitve- nih zmogljivosti pa praktično skoraj ni poskrbljeno za dodatno ponudbo zunaj ozkih območij zdravilišč in hotelov, ki bi lahko zadovoljila goste in omogočila zaposlitev ali delo domačinom.

V primerjavi z mnogimi dru- gimi kraji smo v podrejenem položaju, saj si gostje želijo do- datno ponudbo, te pa ji dolgo časa zapostavljeno okolje žal ne more ponuditi. Tudi ob dobrih idejah ne moremo v kratkem času pričakovati bistvenega iz- boljšanja, saj sta za realizacijo potrebna denar in čas.

In kakšna bo prihodnost? Vsi, ki živimo tukaj, smo prepričani, da bodo tudi za nas prišli boljši časi. Odkrili so nas Angleži in pokupili ter obnovili veliko starih hiš na Goričkem.

V »bližnji« prihodnosti bomo dobili tudi avtocesto, na reki Muri bodo morda zgradili hidroelektrar- ne, napeljali vodovod, in če se bomo dovolj trudili, bomo morda v priho- dnosti dobili celo svojo univerzo. **D**

Zastoji in tovornjaki na cesti med Mursko Soboto in Mariborom

Potni listi nove generacije

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Slovenija bo s koncem poletja dobila nove, biometrične potne liste. Za njihovo uvedbo se je država odločila zaradi evropskih varnostnih standardov in zaradi zahtev, ki so jih ZDA postavile državam, ki za vstop ne potrebujejo vizumov.

To seveda ne pomeni, da bodo od 28. avgusta dalje, ko bodo začeli izdajati nove potne liste, stari neuporabni. "Državljanom veljavnih potnih listov ne bo treba zamenjati z novimi, saj bodo stari ostali v veljavi do izteka roka veljavnosti," je na tiskovni konferenci pred dvema tednoma poudaril minister za notranje zadeve Dragutin Mate.

Ob koncu avgusta bo Slovenija tudi druge države obvestila, da imamo nov uradno veljavni potni list. Za 32-stranski biometrični potni list bo treba odšteti šest tisočakov, za 48-stranskega pa še 500 tolarjev več. To je v zgodovini samostojne Slovenije že tretja različica tega dokumenta. V devetdesetih smo v tujino potovali z modrim potnim listom Republike Slovenije, leta 2001 pa ga je zamenjal rdeči schengenski potni list. Podoba novega ostaja enaka, dodan je le čip z biometričnimi podatki, na naslovni strani pa napis Evropska unija.

Povod je terorizem "V ZDA bo mogoče vstopiti brez vizuma tudi v prihodnje, in sicer to velja tako za imetnike novega kot starega potnega lista," je pri predstavitvi dejal minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel. O širši uporabi biometrije so prvi začeli razmišljati prav v ZDA, in sicer po zloglasnem terorističnem napadu na New York septembra 2001. Ministrstvo za domovinsko varnost v ZDA je kmalu po tistem začelo izvajati program za nadzor meje US-VISIT, ki predvideva zbiranje biometričnih podatkov vseh tujcev, ki za vstop v ZDA potrebujejo vizum. Ameriški kongres je nato leta 2002 določil rok (26. oktober 2006), do katerega morajo vse države članice skupine VWP (Visa Waiver Programe), med katerimi je tudi Slovenija, začeti izdajati potne liste z biometričnimi podatki o posamezniku. Na ameriške zahteve se je EU odzvala z uredbo o standardih zaščitnih elementov ter biometrije v potnih listih in

potovalnih dokumentih, ki je začela veljati 18. januarja lani. Ta določa, da mora na potnih listih, ki jih izdajajo države članice EU, biti vgrajen shranjevalni čip, na katerem bo najkasneje v 18 mesecih po sprejetju tehničnih specifikacij shranjen zapis podobe obraza, najkasneje v 36 mesecih pa še oba prstna odtisa. Slovenija torej začenja z izdajo potnih listov z vgrajenim čipom z zapisanim biometričnim podatkom o podobi obraza, predvidoma v

prvi polovici leta 2009 pa bosta potnim listom dodana še podatka o prstnih odtisih.

Sicer pa je bila pot do izbire izdelovalca novih slovenskih potnih listov trnova. Le mesec po tem, ko je vlada objavila razpis za izdelovalca, se je pritožilo podjetje Prosum in zahtevalo tajnost izbire naročnika, zato je državna revizijska komisija razpis razveljavila. Junija 2005 je bil tako objavljen nov razpis, na katerega so se prijavila podjetja Mirage, Prosum s Charles Obethur Fiduciaire iz Francije in Cetis. Izbran je bil slednji, a sta Prosum in Mirage zahtevala revizijo postopka, kar pa je notranje ministrstvo zavrnilo. Državna revizijska komisija je konec preteklega leta potrdila Cetis kot najprimernejšega ponudnika, februarja letos pa je bila pogodba med ministrstvom za notranje in za zunanje zadeve ter celjskim podjetjem tudi podpisana.

Metoda biometrije Po čem se pravzaprav novi dokument razlikuje od starega? To je brezkontaktni elektronski čip s posameznikovo biometrijo. Biometrija je metoda avtomatske prepoznavе osebe, ki temelji na nekaterih njegovih fizičnih ali vedenjskih značilnostih. "To so v tem pri-

Zunanji minister Dimitrij Rupel in minister za notranje zadeve Dragutin Mate

V potni list je vgrajen elektronski čip.

meru lahko oblika obraza, prstni odtis, oblika ušesa, oblika linij prsta, linija gub na dlani, vzorec šarenice, struktura glasu, podpis, tipična drža in podobno. Zahtevane edinstvene biološke informacije o posamezniku, s katerimi se ugotavlja identiteta, imajo lahko na neki način funkcijo posameznikove EMŠO," so o

shranjeni, bodo po zagotovilih MNZ varni pred neavtoriziranimi vpogledi. Le pooblaščen osebna na mejnem prehodu bo lahko s posebnim čitalnikom ta čip "odklenila", zato bodo potni listi varnejši pred zlorabami.

Prvih sto zastoj Državlani se ne bomo mogli odločati med biometričnim in nebiometričnim potnim listom. Vsi potni listi, tudi otroški, bodo biometrični. Sedanji potni listi pa bodo, kot smo omenili, uporabni vse do preteka njihove veljavnosti. Nove potne liste s številkami od ena do sto bodo dobili naključno izbrani državljani, in sicer brezplačno. Z njimi pa treba ravnati pazljivo. "Potnega lista ne bomo smeli prepogibati oziroma nanj kako drugače delovati z mehansko silo. Ne smemo ga izpostavljati agresivnim kemikalijam, nevarnim

Novi potni listi bodo izdajali nekatere posameznikove fizične in vedenjske značilnosti, a bodo tudi varnejši pred zlorabami.

tem zapisali na spletnih straneh ministrstva za notranje zadeve. Najbolj znana oblika biometrije je metoda identifikacije posameznika na podlagi njegovih prstnih odtisov, na naših potnih listih pa bo v prvi fazi uporabljena metoda prepoznavanja obraza.

Na brezkontaktnem čipu, ki bo vgrajen v biografsko stran potnega lista, bo poleg običajnih podatkov o posamezniku še njegova biometrična fotografija. Podatki, ki so na tem čipu

elektromagnetnim valovanjem ali visokim pritiskom," je dejal direktor direktorata za upravne notranje zadeve Bojan Trnovšek.

Potni listi bodo lahko izdelani in vročeni hitreje kot do zdaj. Tisti, ki bodo vložili zahtevek za njegovo izdelavo, bodo morali vlogi priložiti fotografijo predpisane velikosti. Zahteve za njeno izdelavo so zelo stroge, zato bodo fotografi prejeli točna navodila in prospekte za izdelavo primernih fotografij. **D**

Direktor direktorata za upravne notranje zadeve Bojan Trnovšek

Varčevalni zbirališče, Šmartinska 151, 1529 Ljubljana

Skrivnost dobrih testenin

Neprestana državljanska vojna poleg hude suše vselej najbolj prizadene najmlajše.

Vojna med somalskimi klani

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Osem milijonska Somalija je vse od leta 1991, ko so vojaški voditelji strmoglavili diktatorja Siada Barreja, razdeljena med voditelje klanov, ki imajo lastne oborožene milice, in ujeta v anarhijo.

Somalija se je po 15 letih državljanske vojne v zadnjem obdobju znova oddaljila od tako zelenega miru, ki bi ga za vzpon z mrtve točke nerazvitosti nadvse potrebovala. Oborožene islamistične milice so namreč pod nadzorom muslimanskih sodišč po tednih hudega nasilja prevzele nadzor nad glavnim mestom Mogadišem. Sedanja situacija je še enkrat močno zamajala začasno vladno, ki pravzaprav nikoli ni imela resničnega vpliva in moči.

Humanitarna katastrofa V Somaliji ta čas ne deluje javni servis, država pa se za nameček spopada še z eno najhujših suš v zadnjih

desetih letih. Kar dva milijona ljudi je odvisnih od humanitarne pomoči. Zadnji zastrašujoči podatki izkazujejo naslednje: v zadnjem desetletju nenehnega vojskovanja je kar 750.000 Somalcev razseljenih – 400.000 po Somaliji, preostalih 350.000 pa po

Pripadnik islamistične milice

drugih državah. Somalija je vse od leta 1991, ko so vojaški voditelji strmoglavili diktatorja Mohameda Siada Barreja, v nenehni državljanski vojni. Državo od tedaj terorizirajo in spravljajo v obup najrazličnejši voditelji klanov, ki imajo tudi lastne oborožene milice. Le-ti se namreč že 15 let ne zmorejo sporazumeti, kdo bo voditelj, zato lastno državo utaplajo v neštetihih konfliktih. Vse to pa ves čas spremlja še katastrofalna suša, ki ob nespametnosti voditeljev zabija čedalje ostrejša žeblje v krsto nedolžnih Somalcev.

Poročilo misije Združenih narodov za Somalijo je leta 1997 oznanjalo, da je od leta 1992 do

1997 skoraj 4,5 milijona ljudi – več kot polovica vseh Somalcev – trpelo za lakoto in boleznimi, ki jih je le-ta povzročila. Kar 300.000 ljudi, med katerimi je bilo največ otrok, ji je podleglo. Okoli 2 milijona ljudi je bilo prisiljenih zbežati pred vojno viхро.

Mirovni problemi ZDA so leta 1992 (še pred OZN) v Somalijo poslale svoje enote, vendar so jih že dve leti pozneje po silovitem odporu vojaških voditeljev, zaradi katerega je padlo 18 ameriških vojakov, odpoklicale. Tudi misija ZN ni mogla zagotoviti premirja ali vsaj zavarovati humanitarne akcije. Že leta 1995 so njene enote

zapustile Somalijo in jo prepustile sprtim klanom.

Od leta 1991 je bilo v Somaliji 14 poskusov vzpostavitve normalno delujoče vlade. Zadnji je bil leta 2004, ko je bila začasna vlada v izgnanstvu vzpostavljena v Keniji, saj je bilo njeno normalno delovanje v Somaliji ogroženo. A že od začetka mandata te vlade je bilo zaznati močno rivalstvo med vojaškimi voditelji. Na parlamentarnem sestanku v Nairobiju, na katerem naj bi bili izvolili skupnega vodjo, je prišlo celo do obmetavanja s stoli in do (simbolnega) razbitja volilne skrinjice.

Leta 2005 se je vlada vrnila v Somalijo, z njo pa tudi naraščajoče napetosti. Dve največji stranki sta zavrnila skupen sestanek, in sicer zaradi nestrinjanja glede tujih mirovniških sil in lokacije vladne rezidence. Eden izmed vodij Sharif Hassan Sheikh Adan in njegova stranka, ki jo predstavlja več kot 100 poslancev v parlamentu in tudi številni pomembni vojaški voditelji, sta odločila, da bo njihovo predstavništvo v glavnem mestu Mogadišu. Medtem pa je (začasni) predsednik Abdullahi Yusuf odredil, da je Mogadiš prenevarjen in zato svojo stranko preselil v podeželsko mesto Jowhar, 90 km severno od glavnega mesta.

Obe strani sta se letošnjega januarja končno sešli na pogajanjih v Jemnu. Dogovorili sta se o prenosu vseh vladnih institucij nazaj v Mogadiš, medtem ko naj bi predsednik Yusuf ostal v svojem oporišču v Yowharju, dokler mu ne bi bila zagotovljena popolna varnost. Mesec dni kasneje se je parlament sešel prvič, odkar se je preselil v Somalijo, in sicer na nevtralnem ozemlju v Baidoi. Začasna vlada je bila odtlej zaradi večje varnosti nastanjena v Baidoi.

Drugo veliko nesoglasje – problem mednarodnih mirovniških sil – pa je Somalce še naprej razdvajalo. Vojaški voditelji in njihovi zavezniki so močno nasprotovali Yusufovu načrtu, po katerem naj bi bilo zavarovanje vlade v rokah ugandskih in sudanskih mirovniških sil. Vzhodnoafriški medvladni urad za razvoj (IGAD), ki vodi somalski mirovni proces, je že januarja 2005 tja napotil svoje vojaške enote in od varnostnega

sveta ZN zahteval omilitev obojestranskega embarga iz leta 1992, ki bi Somaliji omogočila razvoj skupne vojske in policije. IGAD (organizacija je bila ustanovljena zaradi izboljšanja razvoja in varnosti v Vzhodni Afriki) je prav tako poskušal razorožiti milice.

Islamistične milice Od junija 2006 se somalska prehodna vlada, ki ima sicer podporo mednarodne skupnosti, a le malo moči, v njej pa je tudi nekaj poveljnikov, ki jih krivijo za razpad države, sooča s še povečano nevarnostjo: s čedalje močnejšimi islamističnimi milicami, ki so prevzele nadzor nad glavnim mestom in po trimesečnem vojskovanju proti koaliciji vojaških voditeljev (Protiteroristično zavezništvo) popolnoma izzele južni del države. Islamisti, povezani v Zvezi muslimanskih sodišč, so 22. junija vendarle sklenili sporazum, s katerim priznavajo vlado predsednika Yusufa z na novo oblikovanim nacionalnim

svetom in sodišči, ki morajo soditi po šeriatskem pravu. Eden od posrednikov na pogajanjih, sudanski predsednik Omar al Bašir, je dogovor označil kot »začetek konca konflikta v Somaliji«. Zveza muslimanskih sodišč, ki je po mnenju podpornikov že leta edina sposobna zagotavljati vsaj nekaj reda in miru v tej kaotični državi, nadzira prestolnico Mogadiš in večji del juga Somalije, kjer je že začela uvajati šeriatsko pravo (prepovedi, kot je denimo prepoved gledanja svetovnega nogometnega prvenstva). Šibka prehodna vlada, ki ima podporo ZN in sedež v kraju Baidoa zahodno od Mogadiša, pa nadzira le še neznaten del države. Severovzhod države zdaj obvladujejo sile, zveste predsedniku Abdullahiju Yusufu, osrednji del države pa nadzira več skupin.

Domnevni zmagovalci Zveze muslimanskih sodišč pa že dajejo slutiti, da bi se lahko v Somaliji vzpostavil najnovejši »talibanski«

režim. Muslimanska sodišča se sicer predstavljajo kot edina alternativa, ki so sposobna prinesiti mir in red v Somalijo (to jim priznavajo tudi prebivalci), vendar pa so se poleg povezanosti z Al Kaido v preteklosti pogosto zatekali tudi k nasilju, odgovorni pa naj bi bili tudi za usmrtitve zmerljiv muslimanskih učenjakov.

Zato so se nekako potihoma vmešale še ZDA. Sosednja Etiopija, zaveznica tako Yusufa kot ZDA, je že zagotovila obrambo začasne vlade (tudi s silo, če bi bilo treba). Zveza muslimanskih sodišč je zato na glas menila, da bo tako v Mogadiš pritekal ameriški denar in s tem podpiral njihove sovražnike, hkrati pa zanetil nova nasprotja. Na drugi strani pa vojaški voditelji zvezo obtožujejo, da ima povezavo z Al Kaido. Ameriški veleposlanik v Keniji William Bellamy je v članku zapisal: »Res je, da ZDA podpirajo nekatere skupine v Somaliji, pravzaprav jih podpirajo v vseh kotičkih države in vse tiste klane, ki nasprotujejo Al Kaidini navzočnosti in ne priznavajo islamističnih milic, ki dajejo zavetje in zaščito teroristom.« Nasprotujoči si pogledi pa so tudi tokrat zapeljali v nove spopade – imenujejo jih tudi »sveta vojna« – med islamističnimi milicami in Washingtonom. Osama bin Laden je že pozval vse muslimane v Somaliji, naj se ostro uprejo tujim silam.

Sprti klani Največji somalski klani – Dir, Isaaq, Hawiye in Darod – so pod skupnim imenom znani kot Samaale. So nomadskega izvora in naseljujejo obsežen prostor med Somalijo, Etiopijo, Kenijo in Džibutijem. Člani preostalih dveh klanov, Digil in Raxanweyu s skupnim imenom Sab, so večinoma kmetovalci in zasedajo južni del Somalije. Že iz delovanja so razvidne ključne razlike med klani, ki se lahko pohvalijo z zares bogato zgodovino najrazličnejših konfliktov. Najsrdečiji in najbolj oborožen klan je Hawiye. Diktator Siad Barre, Darod je v svojem 20-letnem vladanju vse že tako tekmovalne klane še dodatno podžgal in sprl. Nekateri so mu morali biti lojalni, drugi ne. Še štepec verskega fanatizma in do konca obubožana država je spet v vojni. ■

V Mogadišu, glavnem mestu Somalije, človeško življenje ni veliko vredno.

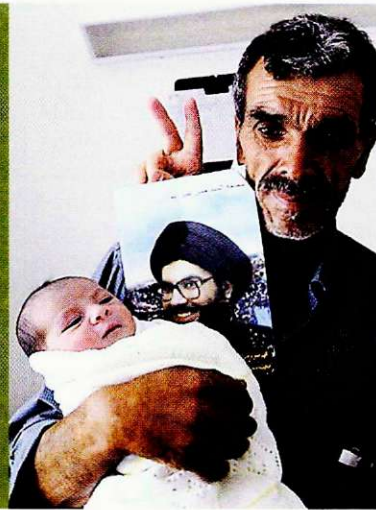
Diktator Mohamed Siad Barre

Osama bin Laden poziva k »sveti vojni«.

Sina poimenovala po raketi

Neka Libanonka iz obmorskega mesta Sidona na jugu države je kmalu po raketiranju Izraela s strani libanonskega skrajnega gibanja Hezbolah v čast slednjega svojemu novorojencu dala ime po eni od izstreljenih raket – Raad. »Pobegnili smo iz naše vasi Marwahine v Sidon, ker je bilo v izraelskih napadih ubitih veliko ljudi.« je dejala srečna mamica. »To jutro je žena rodila dečka. Poimenovala ga je Raad v čast gibanja Hezbolah in njegovega vodje Hasana Nasralaha.« je dodal soprog. Njegova žena, še vedno v bolečinah po posegu s carskim rezom, je dodala, da bo na svet prinesla tudi Raada 2 in Raada 3, ki sta prav tako vrsti raket.

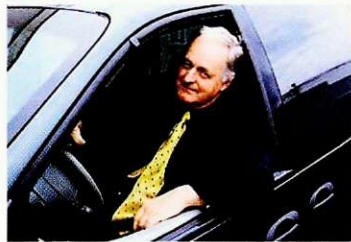
Nova arhitekturna muha Ukrajinski gradbeniki so pri graitvi šestnadstropne stavbe v mestu Ivano-Frankovsk v notranje dvorišče zazidali žerjav. Delavci so bili pri delu očitno tako zavzeti, da so na žerjav kratko malo po-

zabili. Žerjav bodo tako lahko z dvorišča odstranili le s pomočjo helikopterja ali še večjega žerjava. Gradbeno podjetje bi ga sicer najraje pustilo tam, kjer je, saj

»hišo z žerjavom« že razglasa za nov modni krik ukrajinske arhitekture in turistično zanimivost.

Moški boljši vozniki Nedavna raziskava organizatorjev Mednarodnega avtomobilskega salona v Londonu je pokazala, da že ženske mislijo, da so moški boljši vozniki od njih. Raziskava je zajela okoli tisoč žensk, kar 58 odstotkov pa jih je prepričanih, da so

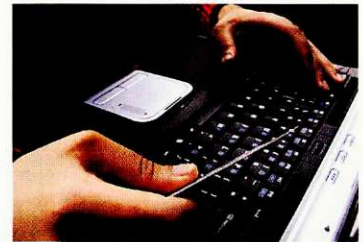
moški za volanom spretnejši in samozavestnejši; 38 odstotkov jih je menilo, da so ženske vendarle varnejše voznice. V Veliki Britaniji je približno toliko voznik kot voznikov, kar 92 odstotkov žensk pa tudi soodloča pri nakupu jeklenega konjička, so še ugotovili organizatorji britanskega avtomobilskega salona.

Nevarno početje Moški, ki se mu je na cesti kakih 700 kilometrov jugovzhodno od avstralskega mesta Perth pokvaril avtomobil, je poskušal vozila ustaviti tako, da se je ulegel na sredino ceste in se delal, da je mrtev. Prva ga je opazila neka ženska, ki je morala zaradi njega nepričakovano zaviti in se je le s težavo izognila pro-

metni nesreči. Kmalu so na prizorišče prihiteli reševalci in lokalni policisti, ki pa so bili nemalo presenečeni, ko so ugotovili, da je »truplo« sredi ceste živo in zdravo. »Dejansko je bil prepričan, da je to najboljši način, da ustavi neko vozilo, zato se je preprosto ulegel na cesto in se delal, da je mrtev,« je rekel eden od policistov. Policisti so domislennemu avtoštoparju sicer povedali, da je storil neumnost, vendar ga ne nameravajo ovaditi.

Nori na internetne nakupe

Otočani so za nakupe po internetu lani zapravili 9,79 milijarde evrov, kar jih uvršča na prvo mesto v Evropi, je pokazala raziskava mednarodne družbe za tržne raziskave Mintel. Lanski zmago-

valci Nemci so pristali na drugem mestu. Nakupovanje po internetu se je od leta 2004 povečalo za 51 odstotkov, analitiki pa napovedujejo, da se bo v letih 2005–2010 povečalo za kar 186 odstotkov. 40,2 milijarde evrov, ki jih je lani prinesla evropska prodaja po sple-

TUJI TISK

Die Presse

Sporna stranka

Nizozemska je postala prva država v Evropi, v kateri obstaja stranka pedofilov. Ne glede na to, da je pojav tako nenavadne stranke, ki propagira spolne odnose z mladoletnimi in otroško pornografijo, naletel na množič-

ni protest in več tožb, je sodišče v Haagu sprejelo odločitev, da je stranka pedofilov zakonita, ker je ustanovitev politične stranke ena temeljnih pravic demokracije. Edina omejitev je, da stranka ne more uporabljati svoje kratic NVD, ker je to že logotip družbe Haarlemer; namesto tega so si izbrali okrajšavo PNVD. Sporna stranka se bo tako novembra lahko udeležila parlamentarnih volitev, če bo do tedaj zbrala dovolj članov. Toda fond Soelaas, ki se ukvarja s problemom pedofilije, je vložil tožbo. Organizacija zahteva prepoved PNVD, ker program stranke krši zakon o varstvu otrokovih pravic, medtem ko člani stranke zatrjujejo, da ne delajo nobenega zločina.

The Wall Street Journal

Odvisnost

Že pet let opazujejo paciente, ki so operativno znižali telesno težo. Opaziti je, da se nič več ne prenaledajo, ampak jih zdaj mučijo druge odvisnosti: alkoholizem, odvisnost od iger na srečo in nakupovanja. Resni problemi se šele

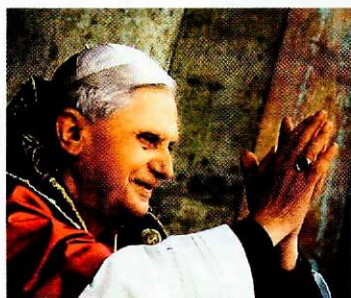
začenjajo. Nekateri centri za kirurško odstranjevanje odvečne teže že ponujajo psihološko pomoč svojim pacientom, da ne bi zašli v nove težave. Nekateri psihologi imenujejo ta problem prenos odvisnosti in je ponavadi posledica zdravljenja odvisnosti in zlorabe kemičnih sredstev, ko pacient zamenja eno slabo navado z drugo. Okoli 25 odstotkov ozdravljenih alkoholikov navadno preide na odvisnost od opiatov. Pacient namreč išče načine, kako zapolniti nastalo notranjo praznino. Nekateri raziskovalci menijo, da ima takšna zamenjava odvisnosti nevropsihološko podlago. Biokemični procesi pri odvisnosti od hrane so podobni kot procesi pri odvisnosti od alkohola in mamil.

tu, predstavlja sicer le dva odstotka vrednosti maloprodaje v Evropi, vendar naj bi leta 2010 ta delež znašal že pet odstotkov.

Kodirali bodo zelenjavo V želji po čim varnejšem uživanju hrane med olimpijskimi igrami 2008 so kitajske oblasti nedavno sprejele ukrep, po katerem bo vsak kos zelenjave dobil svojo identifikacijsko kodo. Če bi prišlo do težav zaradi prevelike količine pesticidov ali kakšnih drugih kemijskih snovi v zelenjavi, bi tako lahko ugotovili njen izvor in ustavili prodajo izdelkov, ki ne bodo dosegali standardov. Za takšen ukrep so se prireditelji prihodnjih olimpijskih iger odločili, potem ko je mednarodna okoljevarstvena organizacija Greenpeace sporočila, da je v kitajski zelenjavi našla nedovoljene pesticide in previsoko vsebnost drugih kemikalij.

Piše knjigo o Jezusu Papež Benedikt XVI. svoje poletne počitnice preživlja v italijanskih Alpah, igra klavir, hodi na dolge sprehode

in pripravlja novo knjigo o Jezusu, je poročala katoliška tiskovna agencija Zenit. Joseph Ratzinger najraje uživa v klasični glasbi, ki se iz njegove planinske kočice sliši najmanj dvakrat na dan. Sveti oče nemškega rodu pa piše tudi novo knjigo. Marco Politi iz dnevnika La Repubblica pravi, da gre za knjigo o vplivu Jezusa Kristusa in o odnosu Cerkve do drugih religij. Knjigo je začel pisati še kot kardinal. Lanske počitnice v Les Combesu pa je papež večinoma namenil svoji prvi encikliki Deus est caritas (Bog je ljubezen), ki je bila objavljena januarja.

Toži očeta Neka Malezija je tožila svojega očeta, ker je nasprotoval njeni poroki, so poročali tamkajšnji mediji. 20-letnica je vložila tožbo proti očetu, ker ni privolil v poroko s 24-letnim izvoljencem. Bodoča nevesta je tudi zaprosila sodišče, naj ji dodeli drugo pričo, ki naj bi nadomestila njenega očeta. Po šeriatskem pravu mora biti na poroki kot priča navzoč nevestin oče ali njen bližnji sorodnik, le v izjemnih primerih lahko pričo določi sodišče.

Poceni Jetstar Avstralski nizkocenovni letalski prevoznik Jetstar, ki ga je ustanovila letalska družba Qantas, je iznašel nov način, kako znižati stroške in povečati dobiček: družba bo namreč prosilcem za delo zaračunavala pogovore za službo. »To bo pripomoglo k izboljšanju poslovanja Jetstara,« je

po pisanju časnika Sydney Morning Herald dejal tiskovni predstavnik Jetstara Simon Westaway. Jetstar za pogovor za službo zaračuna 89 avstralskih dolarjev (66 ameriških dolarjev). Družba Qantas pričakuje, da se bo za razpisanih 240 delovnih mest prijavilo več kot tisoč prosilcev.

»Mafia – Made in Italy«

Majice z napisom Mafia – Made in Italy so letošnja prodajna uspešnica na Siciliji, poskrbele pa so tudi za razburjenje. Po poročanju časnika La Repubblica so priljubljene predvsem pri turistih, stanejo od 23 do 32 evrov, trgovina z njimi pa cveti od maja. Sedaj so se oglasili tudi nasprotniki majic. »Te stvari bi bilo bolje vzeti s trga,« meni kriminalist in glavni lovec na mafijce na Siciliji Piero Grasso. Tudi svojci lovca na »botre« Giovanni Falconeja, ki ga je leta 1992 umorila mafija, majicam nasprotujejo. Zaradi njih naj bi trpel tudi ugled Sicilije in Italije, menijo kritiki.

Vir: STA

TUJI TISK

La Repubblica

Videti, kar želiš

Naše želje podzavestno vplivajo na to, kar mi kasneje tudi vidimo. O tem sta prepričana psihologa David Danning in Emily Balsetis. »V psihologiji obstaja že stara hipoteza,« pravi David Danning, »da želje lahko vpli-

vajo na to, kaj ljudje potem vidijo.« Ta teorija ni pritegovala pozornosti kar 40 let, vendar ni bilo niti enega dokaza za to, da je pravilna. Preden sta znanstvenika objavila svoje ugotovitve, sta naredila pet ločenih testov na 412 prostovoljcih. Psihologi so kandidatom pokazali nedoločljivo podobo, v kateri so nekateri videli glavo konja, drugi telo tujnjaka. Prostovoljci so dobili pogoj: glede na to, kar so videli, so morali piti pomarančni sok, kislo mleko ali neokusno zelenjavno mezgo. Rezultat je bil, da so možgani udeležencev izbirali podobe, ki so jih pripeljale do svežega soka. Obe podobi sta bili zelo natančno izbrani zato, da nihče ne bi mogel lagati ali slepariti.

Washington ProFile

Revščina in pesimizem

Obstaja resna zveza med ravno optimizma in tem, kakšno otroštvo je imel človek. Znanstveniki so primerjali ravni optimizma in pesimizma pri osebah, ki so prišle iz različnih socialno-ekonomskih slojev. Pokazalo se je,

da ljudje, ki prihajajo iz družin višjega sloja, pogosteje gledajo svet skozi rožnata očala. Če ljudje, ki so se rodili v revščini, izboljšajo svoj ekonomski položaj in se po socialni lestvici pomaknejo navzgor, jih to ne osvobodi pesimizma. Ljudje pa, ki izhajajo iz bogatejših družin, pa jim je v življenju sreča obrnila hrbet, ne izgubijo optimizma. Ljudje, ki so nagnjeni k pesimizmu, pogosteje trpijo zaradi depresij, stresov in drugih zdravstvenih težav kakor optimisti.

INTERVJU

Andrejka Dolinar Hrovat

Slovenska skupnost v Argentini je ena najbolj delavnih

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Slovenska argentinska umetnost ima posebno mesto v slovenski kulturi, saj je odsev življenja Slovencev, ki so si poiskali nov prostor pod soncem. Pogovarjali smo se z akademsko slikarko Andrejko Dolinar Hrovat, voditeljico likovnega odseka pri Slovenski kulturni akciji (SKA). V Argentini živi precej velika slovenska skupnost. Slovenci, ki se žal delijo na dva dela – na tiste, ki so prišli pred vojno, in tiste, ki so pribežali po njej –, se združujejo v slovenskih organizacijah in domovih. Ker je kultura zanje zibelka slovenstva, ima v Argentini svoj dom tudi SKA, ki združuje umetnike in literarne ustvarjalce v Argentini pa tudi zunaj nje. Lahko se reče, da je vseslovenska, deluje pa od leta 1954. Že v prvih letih je poskrbela, da je izšlo kar 32 knjižnih izdaj. Izdajala je knjige, ki jih v Sloveniji po drugi svetovni vojni ni bilo mogoče natisniti; to so na primer avtorji Balantič, Pregelj in Velikonja, prevod klasičnega dela sv. Avgušтина Enhiridij, ki ga je pripravil dr. Franc Lukman. V prvih petih letih delovanja je štirikrat izšel zbornik Vrednote. Vse od začetkov pa do danes zvesto opravlja svoje naloge, čeprav je slovenščino pri mlajši generaciji že skoraj zamenjala kastiljščina.

V Argentini živi veliko slovenskih priseljencev. Kako bi opisali kulturno življenje Slovencev nasploh v Argentini in kako v vaši skupnosti?

Slovenska izseljenska skupnost v Argentini ima zelo bogato kulturno, družbeno in versko življenje in je ena najbolj delavnih slovenskih skupnosti po svetu. Ob sobotah dopoldne ljudskošolski otroci obiskujejo slovenske šole po slovenskih domovih, kjer že šestdeset let brezplačno poučujejo učiteljice, ki so zdaj že tretja generacija. Že vsa leta zastoj poučujejo tudi profesorji na srednješolskem tečaju v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Slovenski domovi so sicer v predmestju Buenos Airesa. Ob nedeljah se Slovenci srečujejo tudi pri sv. maši. Domovi po posameznih okrajih organizirajo različne kulturne, športne in družabne dejavnosti.

Skupnost, ki ji pripadam, se je imenovala Slovenska politična emigracija, ker so se v njej združili begunci, ki so zapustili Slovenijo leta 1945. Ti slovenski begunci so hoteli obvarovati svoje življenje in svobodo pred diktaturo, ki je zavladovala v Sloveniji. Prihajali so iz begunskih taborišč v Italiji in Avstriji, v Argentino pa so prišli proti koncu leta 1947 oziroma leta 1948. Takrat se je v Argentino priselilo okoli 6.600 Slovencev.

Koliko slovenskih društev je v Argentini in kako so med seboj povezana? Kako delujejo?

Slovenska krovna organizacija, ki se je nekoč imenovala Društvo Slovencev, je bila ustanovljena leta 1948. Njen glavni cilj je bil pomagati beguncem ob prihodu v Argentino. V Zedinjeno Slovenijo se je preimenovala leta 1959. Organizacijsko je razdeljena na referate, ki delujejo po posameznih področjih. Tako delujeta kulturni in šolski referat, referat za stike z argentinskimi ustanovami pa še mladinski, tiskovni in zgodovinski referat. Zedinjena Slovenija je med drugim organizirala in dopolnila slovenski šolski sistem v Argentini. Ker je slovenskih organizacij, domov in društev veliko, je nujno potreben tudi Medorganizacijski svet, ki je bil ustanovljen leta 1962 in je razdeljen na ožji in širši svet. Ožjega sestavljajo predsedniki in delegati Zedinjene Slovenije in šest domov iz organizacij Veličega Buenos Airesa, Slovenskega dušnopastirstva, Zveze slovenskih mater in žena, Slovenske dekleške organizacije in Slovenske fantovske zveze ter Slovenske kulturne akcije. Na sejah Medorganizacijskega sveta se razpravlja in odloča o vseh temah, ki so povezane z delovanjem slovenske skupnosti v Argentini. Širši Medorganizacijski svet pa sestavljajo prav vse slovenske ustanove v Argentini. Naj še omenim, da imata med nami svoje podružnice tudi slovenski pomladni politični stranki Nova Slovenija in Slovenska demokratska stranka.

Sicer pa vse slovenske organizacije delujejo na bolj ali manj prostovoljni podlagi. Vsako

društvo ima svoj odbor. Vsi odborniki in sodelavci, učitelji in kulturni delavci so delali in delajo zastoj. Na seje odborov hodijo zvečer po službi ali predavanjih. Udeleževanje srečanj in sej upravnih odborov je včasih precej naporno predvsem zaradi velikih razdalj. Nekatere slovenske organizacije so od argentinskega glavnega mesta oddaljene skoraj dva tisoč kilometrov. Takšni sta Društvo Slovencev iz Mendoze, ki mu predseduje Marjana Žumer, in Slovensko planinsko društvo Bariloče s predsednikom Matjažem Jermanom. Pokrajina Mendoza je od Buenos Airesa oddaljena 1200 kilometrov, pokrajina Rio Negro, od koder je društvo Bariloče, pa 1800 kilometrov. Svoje ustanove imajo tudi slovenski emigranti predvojne generacije, tako imenovani staronaseljenci.

Kaj je SKA in kdo so njeni člani? Koliko generacij slovenskih izseljencev združuje in kaj jim pomeni?

Slovensko kulturno akcijo je leta 1954 ustanovila izredno močna skupina slovenskih umetnikov, pesnikov in intelektualcev, ki so bili po drugi svetovni vojni prisiljeni zapustiti Slovenijo, ker je v domovini zavladoval totalitarni komunizem. To so bili kulturniki in umetniki, ki so želeli ustvarjati v svobodi. Od vsega začetka so se vanjo vključevali tudi zdomski ustvarjalci iz najrazličnejših držav po svetu ter tudi nekateri zamejski slovenski kulturniki; tako je SKA dobila svetovno razsežnost. Njene članke izvoli odbor, ki pri tem uporablja kriterij, koliko je neki slovenski intelektualci ali umetnik prispeval k poglobljanju in bogatenju slovenskega kulturnega prostora. Težko pa je točno reči, koliko generacij združuje. Med tistimi, ki so prišli iz Slovenije, so bili nekateri, ki so že bili na vrhu ustvarjalnega življenja, drugi pa so šele začeli obetajoče izstopati na kulturnem prizorišču. V Slovenski kulturni akciji so tudi člani, ki so bili v slovenskih begunskih taboriščih še srednješolci. Naslednja generacija je prva rojena ►

► na argentinskih tleh in sedaj imamo že nekaj članov druge generacije, rojenih v Argentini. SKA pomeni za izseljence najpomembnejše žarišče slovenske kulture, kar jih po več kot petdesetih letih premore naša emigracija.

Kateri so njeni najbolj znani člani sedaj in v njeni zgodovini? Ali ima kdo od njih posebne zasluge za Slovence v Argentini in kakšne?

SKA ima skoraj 200 članov, med njimi bi našli tako znamenita imena, da je zelo težko biti pravičen in med njimi izbrati najvidnejše. Sestava članstva je zelo raznolika, ker ima več odsekov. Ti so: zgodovinsko-družbeni, teološko-filozofski, znanstveni, literarni, likovni, glasbeni, gledališki. Naj vam naštejem le nekaj naših članov, od katerih pa nekaterih ni več med nami. Med starejšimi so dr. Tine Debeljak, pesnik, prevajalec in patriarh slovenske emigrantske literature, pisatelj Ruda Jurčec, Zorko Simčič, akademik in pisatelj, ki že nekaj let živi v Sloveniji, pesnik in filozof Vladimir Kos, Lev Detela, pisatelj z Dunaja,

in njegova žena pesnica Milena Merlak, akademska slikarka Bara Remec, kiparja France Gorše in France Ahčin, operna pevka Franja Golob, profesor in kritik Martin Jevnikar, filozof in pesnik Milan Komar, pesnik France Papež, nadškof Alojzij Šuštar, filozof in pesnik Vinko Rode in umetnostni zgodovinar Marjan Marolt. Eden najpomembnejših članov je slovenski kardinal Franc Rode. Med novimi člani so akademik in glaciolog Peter Skvarča, pevka Bernarda Fink, pesnik Tone Rode, pevec Marko Fink, pesnik Andrej Rot, slikarka prof. Marjetka Dolinar in kiparka Zalka Arnšek. Zadnji štirje živijo v Sloveniji.

Lahko povem, da je vsak član na svoj način na svojem področju pripomogel k temu, da je slovenski kulturni svet med Argentinci bolj prepoznaven, člani, ki ne živijo v Argentini, pa poleg tega delujejo tudi kot most med zdomstvom in matično Slovenijo. Od mlajših članov jih veliko živi v Sloveniji, kjer so se za stalno naselili, potem ko je ta stopila na pot samostojne demokratične države.

Kakšne so glavne naloge SKA in kako se je v 50 letih obstoja preoblikovala?

SKA si je, kakor je zapisano v njenem pravniku iz leta 1969, zadala precej nalog: pobuda delovanja slovenskih kulturnih delavcev, posredovanje slovenskih in splošnokulturnih vrednot, raziskovanje temeljev slovenske narodne samobitnosti, širjenje in uveljavljanje slovenske kulture v svetu in pospeševanje stikov s slovenskimi in drugorodnimi kulturnimi delavci. Prvi člani SKA so bili kulturni velikani s temeljito klasično slovensko podlago. Poznejše generacije že niso tako blestele, vsaj kar zadeva literarno področje. Živimo v novi državi, ki je od domovinskega žarišča oddaljena 12.000 kilometrov, ki pa dolga leta za zdomce ni gorelo in v njem ni bilo svobodnega kulturnega življenja. Tudi slovenščina je kot vsak jezik nekaj živlega, se vedno obnavlja, toda slovenska govorica počasi, oddaljena od časa in kraja, hromi, postaja nesposobna in skopa kljub najboljši volji in namenom. V zadnjih letih je zato bolj kot literarno ustvarjanje začela prevladovati umetniška dejavnost v vseh svojih izrazih: v barvi in glasbi. Takšna umetnost ima univerzalni jezik. Med mladimi člani ima SKA tudi člane, ki so znanstveno usmerjeni in izredno nadarjeni, toda njihova izvajanja so vedno boljša v španščini kot v slovenščini, ker jim primanj-

SKA je leta 1954 ustanovila izredno močna skupina slovenskih umetnikov, pesnikov in intelektualcev, ki so bili po drugi svetovni vojni prisiljeni zapustiti Slovenijo ...

kuje slovenskega tehničnega izrazja. SKA izdaja tudi knjige; do sedaj jih je izšlo že nad sto, največ literarnih in filozofskih. Poleg tega dvakrat na leto izdaja kulturno revijo Meddobje, katere izhajanje je do sedaj podpiralo Ministrstvo RS za kulturo, prepričani pa smo, da jo bo odslej podpiral tudi Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Vsako številko Meddobja spremlja bilten Glas, ki ga dobijo zastojni vsi dosegljivi Slovenci v Argentini.

Prosim, predstavite našim bralcem svoje delo, ki ga opravljate kot voditeljica likovnega odseka. Kako ste postali članica SKA?

Kakor sem že dejala, člane izbere odbor. S sestro Marjetko Dolinar, ki živi v Sloveniji že od leta 1992, sva bili povabljeni, naj se včlaniva v SKA, ko sva imeli za seboj že vrsto samostojnih in skupinskih razstav. Sama sem v njej od leta 1997 zadolžena za likovni odsek. Likovni odsek deluje od vsega začetka, od leta 1955, ko se je ustanovila umetniška šola SKA, in je izredno pomemben. Umetniško šolo so vodili profesorji: slikarja Bara Remec in Milan Volovšek, kipar France Ahčin in umetnostni zgodovinar Marjan Marolt.

K delovanju likovnega odseka spada organizacija samostojnih in skupinskih razstav umetniških ustvarjalcev SKA. Ob njenem zlatem jubileju je na primer v veliki dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu razstavljalo dvajset umetnikov članov SKA. Likovni odsek pripravlja tudi umetniške kulturne večere, kot je na primer ponovitev Plečnikove razstave, ki je bila v Bariločah s sodelovanjem Slovenskega planinskega društva. Predvajali smo tudi video o mozaikih umetnika Marka Rupnika. Umetniki likovnega odseka SKA sodelujejo v umetniški prilogi revije Meddobje. V zborniku je bil ob 50-letnici SKA, ki smo jo praznovali leta 2004, natisnjen izveček življenjepisov vseh članov likovnega odseka skupaj z njihovimi fotografijami in umetniškimi delom.

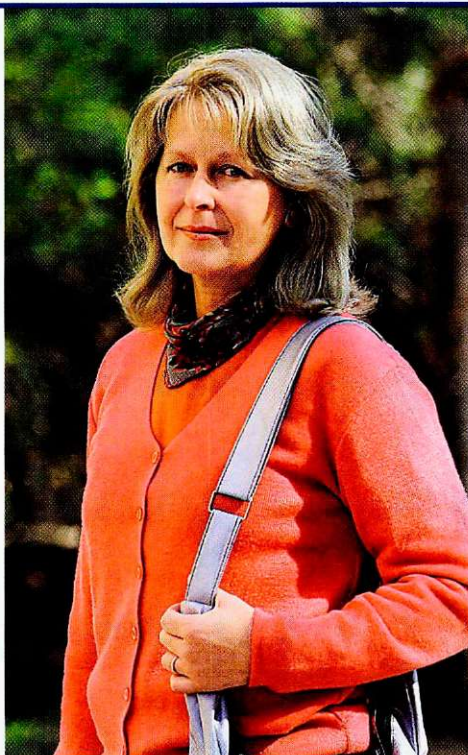
Moja naloga je tudi iskati nove talente, jih spodbujati, navezovati stike med likovnimi umetniki in jih predlagati za samostojne ali skupinske razstave na večerih SKA.

Tako so se zadnja leta pojavili mladi talenti, ki z navdušenjem začenjajo umetniško pot.

Nekaterim Slovenija, domovina njihovih staršev ali starih staršev, omogoča razstave njihovih del. Ti, ki so se šolali in se še šolajo v argentinskih umetniških šolah, bodo lahko s slikarji iz Slovenije izmenjavali doživlja in se obojestransko bogatili z različnimi pogledi na globalizacijsko pojavljanje novih tendenc v umetnosti, kar je zelo pozitivno, saj je umetnost univerzalna.

Pred nedavnim je bil občni zbor SKA. Kakšne načrte za prihodnost so predstavili na njem?

Na zadnjem občnem zboru, ki je bil aprila letos, smo sklenili, da bo občni zbor vsako leto in ne kot prej vsaki dve leti, in to zaradi naglih

Želje po vrnitvi so bile neuresničljive, saj nekdanje vlade v Sloveniji temu niso bile naklonjene, bila je celogonja proti Slovincem v Argentini.

sprememb, potreb in zahtev SKA in slovenske skupnosti na splošno. Druga sprememba je tudi ta, da novi odbor lahko med svojim delovanjem vključi v vodstvo sodelavce, ki imajo interes in potrebne kvalitete za izvrševanje določenih nalog. Praksa nam je dobesedno na neki način že pred leti spremenila pravila, saj se čedalje pogosteje dogaja, da potomci Slovencev v Argentini, ki čutijo slovensko, ustvarjajo pa v kastiljščini, objavljajo svoje poezije z vzporednim slovenskim prevodom. Na tem občnem zboru je bil sprejet tudi predlog, da lahko razstavlja ali ima koncert tudi mož oz. žena osebe slovenskega rodu, ki ni Slovenec ali Slovenka, če aktivno, zavzeto in kvalitetno sodeluje v slovenski skupnosti. Vendar je treba vsak primer posebej oceniti.

Kakšna je sestava odbora SKA sedaj?

Odbor SKA je na občnem zboru dobil novo podobo. Njegova predsednica je ostala dr. Katica Cukjati, vodja teološkega odseka dr. Jure Rode, vodja literarnega odseka pisatelj in filozof Vinko Rode, vodja zgodovinsko-društvenega odseka dr. Katica Cukjati, likovni odsek vodim jaz, vodja gledališkega odseka je režiser Blaž Miklič, blagajničarka je računovodkinja Patricija Tugeri. Vodja znanstvenega odseka je postal Tine Debeljak mlajši, v razsodišču je dr. Andrej Fink, glavni urednik revije Meddobje pa je časnikar Tone Mizerit. Naj za konec še dodam, da je arh. Marjan Eiletz, dolgoletni

požrtvovalni predsednik SKA, nekoč zapisal: »Slovenska kulturna akcija se je rodila razpetta med lepoto in tragiko preteklosti in med upanjem na jutri.« Prav v tem upanju želimo izročiti baklo slovenske kulture novim generacijam. Iščemo poti, kako se jim približati; kako gojiti stike z njimi, kako jih pridobiti, najti smisel za njihove nove potrebe, želje in načine izražanja. Pot je dolga in zahtevna, a naše upanje je veliko!

Kakšno je življenje v Argentini, zdaj ko je premagala finančno krizo?

Življenje v Argentini in tako tudi v slovenski skupnosti se je bilo prisiljeno prilagoditi novim razmeram. Kljub težkemu položaju so naše ustanove z zastavljenimi programi in cilji – čeprav zaradi velikih ekonomskih problemov včasih s težavo – nadaljevale z nepretrganim delom na kulturnem, verskem in socialnem področju.

Kakšne so med argentinskimi Slovenci želje po vrnitvi v Slovenijo? Koliko se jih je vrnilo?

Slovenci, ki so prišli v Argentino, ker so bili

prisiljeni zapustiti domovino, so se vedno želeli vrniti. Spominjam se, da smo v otroških letih poslušali starše: Vrnili se bomo domov. Kmalu gremo domov. Režim se bo spremenil. Čez nekaj let, kot mladi ljudje, tega nismo več slišali. Želje po vrnitvi so bile neuresničljive, saj nekdanje vlade v Sloveniji temu niso bile naklonjene, bila je celogonja proti Slovincem v Argentini. Mnogi niti niso dočakali samostojne Slovenije, odšli so z upanjem, da bo do političnih sprememb v Sloveniji prej ali slej prišlo. V Slovenijo se je simbolično vrnilo okoli 400 slovenskih državljanov, večinoma so to otroci ali vnuki slovenskih priseljencev, rojeni v Argentini, starejših je zelo malo. Pred ekonomsko krizo se je v Slovenijo preselilo okoli 200 Slovencev, ki so poleg iskanja boljših obzorij čutili, da so njihove korenine v Sloveniji. Drugi naval slovenskih rojakov iz Argentine je bil po ekonomski krizi; tudi takrat se jih je približno 200 preselilo domov.

Kakšna je bila vrnitev? Ali so tisti, ki so se vrnili, zadovoljni s Slovenijo? Ali je zanje naredila dovolj?

Tisti argentinski Slovenci, ki zdaj živijo v Sloveniji, so z njo zadovoljni, saj nam je zdaj naklonjena, o čemer priča zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, v katerem je zapisano, da smo Slovenci po svetu enakovreden del enotnega slovenskega naroda. ■

Stalna razstava predstavlja tezaver muzejskih zbirk.

Dediščina vsakdana in praznika

V. M., foto: Gregor Pohleven

V Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani je na ogled največja zakladnica etnološke dediščine na Slovenskem, stalna razstava *Med naravo in kulturo*, ki je prvi del prizadevanj za dostopnost dediščine.

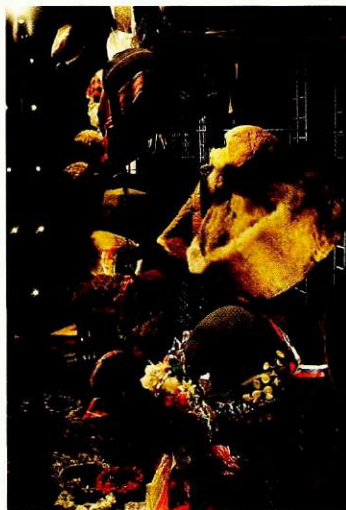
Razstava je od marca letos postavljena v tretjem nadstropju razstavne hiše Slovenskega etnološkega muzeja na Metelkovi ulici v Ljubljani. Ta dogodek za Slovenski etnografski muzej ne predstavlja le še enega velikega praznika (decembra 2004 je odprl novo razstavno hišo), ampak tudi eno od sklepnih faz muzejske preobrazbe in »prvi del vrha prizadevanj muzeja za dostopnost dediščine iz muzejskih zbirk in za izpolnjevanje poslanstva« (Inja Smerdel). V nastajanju je namreč že drugi del načrtovane stalne razstave *Jaz, mi in drugi* oziroma razstavnih zgodb, ki bodo umeščene v drugo nadstropje razstavne hiše.

Predmeti življenja Stalna razstava *Med naravo in kulturo* predstavlja tezaver muzejskih zbirk,

zakladnico slovenske in zunajevropske dediščine vsakdana in praznika z več kot 3.000 razstavljenimi predmeti.

Na njej kustosi SEM pripovedujejo svojo zgodbo njihovih zgodb: predstavljajo bogastvo namenov, za kakršne so naši predniki pred-

mete izdelovali, jih uporabljali in kako so se skozi prostor in čas razlikovale in spreminjale njihove oblike, ki jih pogojuje uni-

V razdelku *Voda in zemlja* so prikazani viri in načini preživljanja.

Družbeno in duhovno Sledi razdelek *Voda in zemlja*, ki prikazuje vire in načine preživljanja. V tem razstavnem sklopu so predstavljeni predmeti za nabiranje, lov, ribolov, pridelovanje in predelovanje hrane; obrtna orodja, obrtni izdelki, obrti, kot so lončarstvo, pletarstvo, kovaštvo, urarstvo, čevljarstvo ... Ta del opozarja tudi na ekonomski vidik izseljenstva.

Pod naslovom *Potrebno in nepotrebno* oziroma o porabi je del razstave, v katerem razkrivajo potrošnjo predmetov, namenjenih oblačenju in bivanju. Predstavljeni so predmeti v zvezi z domom, povezani z ogrevanjem in razsvetlavo, s pripravo hrane in z uživanjem hrane, s shranjevanjem stvari, spanjem, vzdrževanjem čistoče in varovanjem doma. Na ogled so oblačila od njihove zaščitne vloge do statusnega simbolnega pomena oblačil, pomena za videz; oblačilne sestavine in dodatki – pokrivala, nakit ter tekstil in njegovo izdelovanje.

Družbeno in duhovno oziroma o odnosu do sveta je razstavni sklop, v katerem predmeti pripovedujejo o ljudski likovni umetnosti (poslikane panjske končnice, slike na steklu ...), o šegah (božično-novoletne, velikonočne, pustne ...), o ljudski glasbi (glasbila, ki so jih uporabljali ljudski godci), o ljudski religioznosti (svetniki, votivi) in drugih.

Odsev svetov Svojestven del razstave predstavlja *Odsev daljnih svetov* (Avstralija, Oceanija, Azija, Ameriki, Afrika), ki ponuja strnjen pogled na predmete iz zunajevropskih muzejskih zbirk. Te pričajo o stikih Slovencev (Friderik Baraga, Paul Schebesta, Ignacij Knoblehar, Anton Codelli, Ivan Skušek ml. in Tsuneko Kondo Kavase - Marija Skušek, Aleš Bebler in Vera Hreščak - Bebler, Anton Lavrin, Anton Petkovšek in Ivan Švegel) z zunajevropskimi kulturami kakor tudi o kulturah samih.

Povezovalni razstavni člen med slovenskimi in zunajevropskimi zbirkami je *Etno AbecedaŽ* – labirint s predmeti in pojmi od A do Ž. To je prostor za odkrivanje, raziskovanje in igro, namenjen najmlajšim, mladim in manj mladim obiskovalcem. **D**

Predstavljeni so predmeti, ki veljajo za »tipično slovenske«.

Iz zakladnice slovenske dediščine vsakdana in praznika

Skoki predmete kustos SEM pripovedujejo svojo zgodbo njihovih zgodb.

Razstavljenih je več kot 3.000 predmetov.

verzalna težnja po preživetju v naravnem okolju, v katerem smo se rodili. V uvodu stalna razstava seznanja obiskovalca z zgodovinskim uvidom v razmerje med človekom in predmeti, z regionalno, družbeno in zgodovinsko sporočilnostjo zbirk SEM in z muzejskim in etnološkim odnosom do predmeta. Vstopna uvodna zgodba, naslovljena *Predmeti življenja, predmeti poželenja*, je torej zgodba o razmerju med človekom in predmeti; o slovenski predmetni dediščini, ki nam pripoveduje o svojih raznovrstnih pomenih. Je zgodovina Slovenskega etnografskega muzeja, njegovih zbiralcev in zbirk. Predstavljeni so predmeti, ki veljajo za »tipično slovenske«, in slovenska etnološka območja s svojimi značilnostmi v stavbarstvu, noši, plesu in govoru.

Cerkev sv. Miklavža na Godešiču

Tisoč let Godešiča

V. M.

Na Godešiču pri Škofji Loki letos praznujejo tisočletnico kraja. Izdali so obsežen zbornik, v katerem so prikazali svojo bogato zgodovino, na katero so lahko upravičeno ponosni.

Širše škofjeloško ozemlje se ponaša z bogato domoznansko literaturo. Veliko so k temu pripomogli ugledni strokovnjaki, kot sta bila v preteklosti zgodovinar dr. Pavle Blaznik in geograf prof. France Planina. Zadnjih 50 let so se jima pridružili še številni drugi, ki leto za letom neutrudno sooblikujejo vsebino dobro znanih *Loških razgledov*. Tej bogati zakladnici domoznanske literature se je leta 2001

pridružila *Kronika župnije Reteče*, ki je zaokročila tudi del preteklosti Godešiča, saj zadnje stoletje in pol spada v okvir reteške župnije. Da je ostalo še dosti zanimivosti in neobdelanega gradiva, dokazuje zbornik *Godešič skozi tisočletje 1006–2006*, s katerim proslavljajo tisočletni obstoj svoje vasi.

37 prispevkov Zbornik je začel nastajati leta 2003. Načrtovani

obseg 350 strani je na koncu zrasel na 550. Nastala je knjiga, na katero so lahko upravičeno ponosni in se je ne bi sramovalo nobeno mesto, kaj šele vas s 660 prebivalci. V njej je objavljenih 37 prispevkov. Večino od njih – kar 24 – so napisali domači avtorji, kjer pa je bilo njihovo znanje premajhno, so jim pomagali strokovnjaki iz različnih kulturnih in znanstvenih ustanov iz Škofje Loke in Ljubljane, ki se z

določeno problematiko tudi poklicno ukvarjajo. Objavljeni članki so nastali na podlagi virov, ki jih hranijo slovenski in nemški arhivi, raznih statističnih virov in številnih ustnih pričevanj. Zapise spremlja prek 500 barvnih in črno-belih fotografij ter vrsta tabel in grafikonov, ki še povečujejo izpovedno moč zapisane besede.

Zbornik, ki ga je uredila Judita Šega, uvaja pesem domači vasi, ki jo je dr. Andrej Rant napisal prav za to priložnost. Sledi razlaga godeškega simbola, kot si ga je zamislil domači oblikovalec Domen Križaj. Uvodnima prispevkoma sledijo strokovni članki, ki so po vsebini razdeljeni v trinajst tematskih sklopov. Prvemu, ki je namenjen geografskemu pregledu katastrske občine Godešič, sledi obsežno poglavje, ki so ga naslovili *Sprehod skozi preteklost*. Skozi vrsto člankov sledijo življenju in dogajanju na tem koščku slovenske zemlje od začetka 11. stoletja do danes, s prispevkom o halštatskem gomilnem grobišču na robu Male Dobrave pa posežejo celo v 5. st. pred Kr. (Jože Štukl). Podrobneje je predstavljena notica, v kateri se prvič omenja vas Godešič (Matjaž Bizjak), nato srednjeveško obdobje (France Štukl), 19. (Judita Šega) in 20. stoletje ter ob koncu prispevek v osamosvojitveni vojni za Slovenijo (Aleksander Igličar). Godeški vojaki, ki so se v preteklosti bojevali pod različnimi državnimi zastavami, so predstavljeni s kratkimi življenjepisi in večina tudi s sliko (Andrej Jenko), obširneje pa voditelj judenburškega upora Anton Hafner (Petra Svoltjšak).

Dediščina Bogato ljudsko izročilo bo za vedno ostalo zapisano v prispevkih o godeškem govoru (Francka Benedik), domačih (Polona Roblek in Judita Šega) in ledinskih imenih (Polona Roblek), vsakdanjiku in prazniku ter ljudskih obrteh (Andreja Hafner). Prav tako bogastvo naravne in kulturne dediščine, ki ju predstavljajo loke na Produ ter cerkev sv. Miklavža. O godeški in reteški loki piše Urša Kovač Mrak, o cerkvi sv. Miklavža pa France Štukl.

Cerkev sv. Miklavža na Godešiču je največji umetnostni in zgodovinski biser v vasi. Njeni začetki segajo v leto 1250, najbolj

znamenite pa so freske furlanskih mojstrov iz okrog leta 1400, ki so pred vhodom v cerkev in za korom, ter freske Jerneja iz Loke, ki so v prezbitერიju. Cerkev je bila v zadnjih letih temeljito obnovljena, večinoma iz zbranih sredstev darovalcev za zvonove. Odstranili so tudi žice električne napeljave, ki so prej kazile pogled na cerkev, tako je ta zasijala v še večjem sijaju in mogočnosti. Prvega oktobra, na godeško žegnanje, bodo v zvoniku zapeli novi bronasti zvonovi (o zvonovih piše Alojz Igličar).

Godešič v 20. stoletju Uredništvo se je posebej razveselilo odziva mag. Silva Torkarja, ki jih je poklical zadnji, ko je bila redakcija člankov že končana, in se jim ponudil, da jim razloži imeni Godešič in Neusass, kot se je vas v zapisih omenjala do srede 18. stoletja. Zdaj vedo, da izhaja vaško ime iz staroslovenskega osebnega imena Godeša, to pa je ljubkovalna oblika zloženega slovanskega oziroma staroslovenskega osebnega imena Godemir oziroma Gedeslav.

Razgibano družabno, kulturno in športno življenje na vasi se kaže v prispevkih o gasilcih (Štefan Križaj), dramski dejavnosti, športnih aktivnostih (Jože Hafner) in humanitarni dejavnosti (Tončka Bobnar in Nika Krajnik). Stoletne korenine godeških družin odražajo klenost rodov, ki so dali vrsto priznanih strokovnjakov, umetnikov in športnikov. Iz njihove srede so izbrali dva: dr. Jožeta Ranta, ustanovitelja stomatološke klinike v Ljubljani, in akademskega slikarja Franca Novinca. Na neki način so del njihove vaše skupnosti tudi tisti domačini, ki so jih različne življenjske usode zanesle po svetu, v

Urednica zbornika Judita Šega

1941 - 1945

FRANKO JANEZ	1887 - 1942	BUCHENWALD
KRIŽNAR MATEVŽ	1918 - 1943	DOLVAS-RIBNICA
FRANKO IVAN	1921 - 1943	GODEŠIČ
HABJAN FRANC	1919 - 1943	BREZOV, pod KRIMOM
TAVČAR PAVEL	1917 - 1943	VRHNIKA
KEBER KAREL	1919 - 1943	SOTESKA v BOHINJU
ČERNETIČ METOD	1912 - 1943	SOTESKA v BOHINJU
BERTONCELJ ANDREJ	1898 - 1943	HRASTNICA
JUGOVIC PETER	1924 - 1943	HRASTNICA
JUGOVIC ANA	1878 - 1943	GODEŠIČ
KRAJNIK AVGUST	1922 - 1944	ŽELEZNIKI
LUSKOVEC NIKOLAJ	1915 - 1944	CERKNO
KRAJNIK MATEVŽ	1927 - 1944	CERKLJAN VRH
DEBENC JOŽE	1909 - 1944	GOSTEČE
DOLINAR ALOJZ	1909 - 1944	LUŠA
AVGUŠTIN LUDVIK	1925 - 1944	UKRAJINA
HABJAN JOŽE	1921 - 1944	UKRAJINA
KAVČIČ MARTIN	1924 - 1944	UKRAJINA
VIRANT FRANC	1904 - 1944	ILOVA GORA
KRIŽAJ JOŽE	1925 - 1944	UKRAJINA
KRIŽAJ FRANC	1924 - 1945	RUSIJA
KRIŽAJ POLDE	1926 - 1945	KOČEVSKI ROG
HABJAN NIKOLAJA	1926 - 1945	POREZEN
HABJAN LUDVIK	1893 - 1945	MATTHAUSEN
KRAJNIK IVAN	1921 - 1945	ŠT. VID-VIŽMARJE
GORJANC LOVRO	1912 - 1945	ZMINEC
VOLČIČ DOMINIK	1925 - 1945	KOČEVSKI ROG

SOVAŠČANI 1993

Spominska plošča, preden so z nje izbrisali nekaj imen

1941 - 1945

TAVČAR PAVEL 1917 - 1943 VRHNIKA

BERTONCELJ ANDREJ 1898 - 1943 HRASTNICA
JUGOVIC PETER 1924 - 1943 HRASTNICA
JUGOVIC ANA 1878 - 1943 GODEŠIČ

DOLINAR ALOJZ 1909 - 1944 LUŠA
AVGUŠTIN LUDVIK 1925 - 1944 UKRAJINA
HABJAN JOŽE 1921 - 1944 UKRAJINA
KAVČIČ MARTIN 1924 - 1944 UKRAJINA
VIRANT FRANC 1904 - 1944 ILOVA GORA
KRIŽAJ JOŽE 1925 - 1944 UKRAJINA
KRIŽAJ FRANC 1924 - 1945 RUSIJA
KRIŽAJ POLDE 1926 - 1945 KOČEVSKI ROG

KRAJNIK IVAN 1921 - 1945 ŠT. VID-VIŽMARJE
GORJANC LOVRO 1912 - 1945 ZMINEC
VOLČIČ DOMINIK 1925 - 1945 KOČEVSKI ROG

SOVAŠČANI 1993

Spominska plošča danes – po godeški spravi

Kanado, Argentino in drugam. Tudi o njih lahko beremo v zborniku, in sicer v dveh prispevkih: *Pot Kovačevih v begunstvo* (Aleks Avguštin) in *Godeški izseljenci v Kanadi* (Alojz Jenko). Pa o prometu, elektrifikaciji vasi in uvajanju telefonije. Zbornik končujejo krajši blok leposlovnih besedil in povzetki v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku. Godešani so z zbornikom za vedno ohranili del svoje bogate preteklosti. V okviru praznovanja tisočletnice Godešiča bodo letos organizirali več kot štirideset prireditev.

Godeška sprava Naj omenimo še dogodek, povezan z Godešičem, o katerem je pisalo časopisje v devetdesetih letih. Takrat je na Godešiču prišlo do neslavnega pravnega dejanja, ko so v cerkveni lopi pritrdili spominsko ploščo, na katero so napisali vse žrtve druge svetovne vojne (partizane, nemške mobilizirance in žrtve revolucije). Borci so zahtevali izbris »svojih« imen, češ da so se bojevali za svobodo in nočejo biti napisani na plošči, kjer so tudi »izdajalci«, kot so takrat govorili. Zadeva je prišla celo na sodišče, se tam vlekla več let (pomagati ni mogel niti prvak pravnih prizadevanj, odvetnik Stanislav Klep), dokler sodišče ni odločilo, da se morajo t. i. borčevska imena s plošče izbrisati (saj svojci niso

dali formalnega soglasja za napis na njej). Godeška spominska plošča je tako danes svojevrsten dokument, ki priča, kako sprave med ljudmi ne moreš izsiliti.

Godešič poslej ne bo znan »samo« po tej plošči, ampak tudi po obsežnem krajevnem zborniku, na katerega so lahko Godešani upravičeno ponosni. **D**

Ostanite na valovih
Ognjišča tudi poleti ...

Radio Ognjišča, Trg Brolo 11, Koper, foto Ziga Judež

NOVO Lucija - 100,1 MHz
Tinjan 91,2 MHz

RADIO OGNJIŠČE

Slovenske Konjice

Petra Janša, foto: vir STO/ D. Mladenovič, A. Fevžer

Slovenske Konjice (332m), mesto cvetja in vina, so položene med skrivnostno Konjiško goro na eni strani, na drugi ga objemajo sončni zlati griči vinorodnih Škalc. So središče Dravinjske doline, ki se s svojimi lepo obdelanimi polji in griči odpira vse do pod Boča, Ptujске gore, Haloških goric in Dravskega polja. Mesto se ponaša s petimi priznanji najlepšega izletniškega mesta in z zlato medaljo evropskega cvetličnega tekmovanja »ENTENTE FLORALE«.

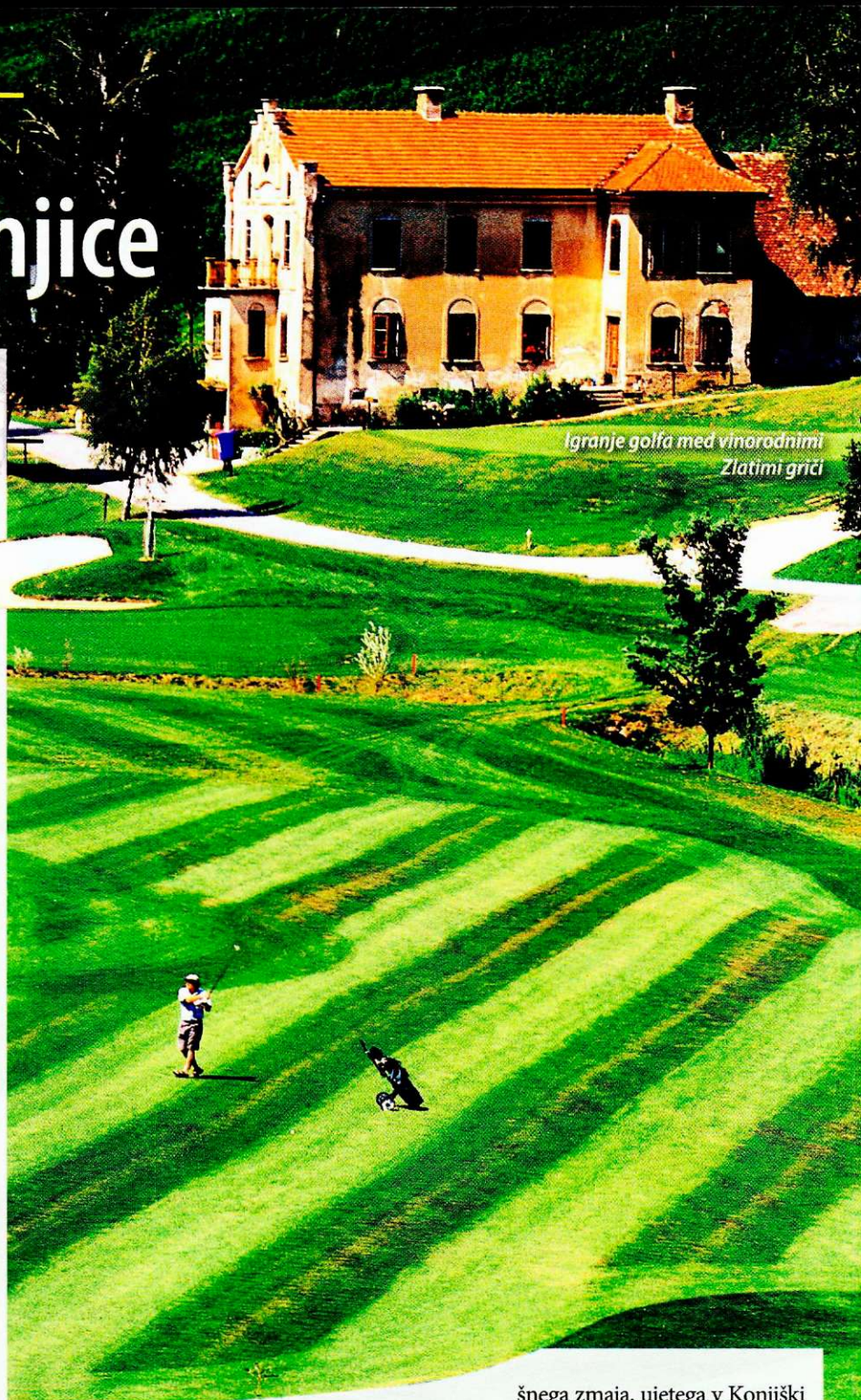
Ohranjena zasnova iz časa prvih omemb Glavna ladja, najstarejši del župnijske cerkve sv. Jurija, je bila pozidana gotovo pred letom 1146, ko je v pisnih virih prvič omenjena konjiška župnija pod imenom **Counowiz**. Tedanja cerkev se je na vzhodu sklepala v polkrožni ali kvadratni apsidi, na zahodu pa so ji okrog leta 1300 prizidali zvonik. Bil je za etažo nižji od sedanjega in zgoraj opremljen s štirimi zašiljenimi triforami. Njegova mogočna arhitektura ga uvršča med najstarejše in največje zvonike na slovenskem Štajerskem.

Ladja je bila kot pri vseh tedanjih romanskih cerkvah pokrita z nižjim ravnim lesenim stropom. Tako podoba je cerkev ohranila do sredine 14. stoletja. Med letoma 1342 in 1369 so vitez Ortolf in drugi konjiški gospodje poskrbeli za prvo posodobitev, ko so na severozahodu prizidali stransko grobno kapelo.

Romanska podoba je vztrajala približno do sredine 15. stoletja, ko je tudi do konjiške pražupnije pljusnil val gotike in prinesel cerkvi vrsto izboljšav in novih pridobitev. Dela so se lotili v času župnika Valentina Frabrija in ga dokončali do leta 1500. V istem času so prejšnjo leseno pevsko emporo zamenjali z zidano, opremljeno z edinstveno speljanim stopniščem, ki vodi skozi južni obočni nosilec in zunanjo steno.

Čez dobrih sto petdeset let so se lotili novih del. Najprej so ob južno stran glavne ladje postavili prvotno Rožnovensko kapelo. Leta 1720 so dvignili zvonik za zgornjo etažo in ga pokrili s čebulasto-laternasto streho. Dokončni arhitekturni videz je cerkev dobila s prizidavo zunanjega stopnišča na pevsko emporo, s povečavo prvotne zakristije in predvsem z enovitim in veličastnim severnim krilom škrlnate strehe, s katero so v 18. stoletju pokrili glavno in stransko ladjo skupaj s prezbiterijem in z zakristijo. Leta 1871 je dobil zvonik novo piramidasto streho in poslej meri do vrha kar 62 metrov.

Razvaline mogočnega gradu Na pobočju Konjiške gore, izpod katere priteče potok Gospodična in je po eni izmed legend o nastanku Konjic slina stra-

Igranje golfa med vinorodnimi
Zlatimi griči

šnega zmaja, ujetega v Konjiški gori, so razvaline **gradu Konjice** (Gonobitz), enega največjih gradov na Štajerskem. Leta 1165 je omenjen vitez Leopold de Goniwitz, ministerial štajerskega mejnega grofa, grad pa izrecno šele leta 1234 kot »Castrum Guniviz«. Ko so konjiški vitezi izumrli v prvi polovici 14. stoletja, so grad upravljali viltuški gospodje, nato pa je bil v posesti grofov Celjskih, grofov Devinskih in grofov Walsee. Kot deželnoknežji fevd so imeli Konjice v zakupu in zastavni lasti hrvaški plemič Adam Svetkovič, Gregor Regall, Janez Krstnik Valvasor in Janž pl. Khisl s Fužin, leta 1592 pa je konjiško gospostvo kupil Žiga Tattenbach. Ko so leta 1671 v Gradcu obglavili Erazma Tattenbacha, je grad dobila Žička kartuzija, v prvi polovici 19. stoletja pa je konjiško gospostvo kupil knez Werinad Windischgrätz. V začetku 18. stoletja je bil grad že razvalina. V mogočnih grajskih razvalinah so lepo vidni ostanki romanskih stavb, zgodnjegotskega palacija, peterokotnega obrambnega stolpa in renesančnega obzidja.

Sprostitev v divjem tempu vsakdanjika Danes je **dvorec Trebnik** prepoznaven kot blagovna znamka za več kot 260 lastnih izdelkov, kot so naravna

Slovenske Konjice

Razvaline konjiškega gradu

Žička kartuzija

kozmetika, biotekstil, zeliščni programi in dekorativni programi, a je hkrati čedalje bolj priljubljena turistična točka, ki s svojimi animiranimi turističnimi programi privablja različne skupine. S programi za najmlajše, osnovnošolsko in srednješolsko mladino, kot sta »Trebniški duhec«, iskanje zaklada, ter s ponudbo za odrasle zaključene skupine z vinskimi degustacijami, viteškimi igrami ipd. želijo domačini spodbujati k razmišljanju o višanju kakovosti življenja. V parkih nad dvorcem Trebnik je lepo speljana Zmajčkova gozdna učna pot. Kratek izlet na konjiški grad ali daljši na razgledno točko Skala ali celo na najvišji vrh Stolpnik z razglednim stolpom in lovsko kočjo Štepih pa prijetno utrudijo telo in osvežijo misli.

Zbirki, vredni ogleda V neposredni bližini župnijske cerkve je na ogled zasebna muzejska zbirka vojaških predmetov iz avstro-ogrskega obdobja, kjer lahko prek starih razglednic, fotografij, sabelj, čelad, medalj in drugih vojaških, domoljubnih in verskih predmetov spoznamo čas, ko so se naši dedje bojevali za cesarja v Galiciji, v Srbiji in drugod, kjer so se vojskovale avstro-ogrske čete. V obnovljeni meščanski hiši v osrčju starega mestnega jedra v Slovenskih Konjicah pa domuje **Mestna galerija Riemer**. V njej je stalna zbirka konjiškega podjetnika Franca Riemerja, ki obsega slikarska dela od zgodnje renesanse do danes. Zbirka šteje več kot sedemdeset slikarskih del (tihožitja, krajine, portreti) svetovno znanih domačih in tujih avtorjev. Najstarejša slika izvira iz 15. stoletja. Najdragocenejša slika je slika Beneške šole Leonarda da Vincija. Galerijo krasijo tudi dela umetnikov, kot so Cezanne, Klimt, Rodin, Modigliani, Valezquez, avtoportret Ivane Kobilce, Tisnikarja, risbe Riharda Jakopiča ... Posebna zbiralska strast Franca Riemerja pa je starinsko pohištvo. Najlepši kos je dvesto let star Beli salon iz gradu Mira Mare in sekreter s skritim predalčkom, nekoč v lasti slovenskega pesnika Otona Župančiča. Mestna galerija ni prodajnega značaja in je na ogled vsakomur, ki ga zanimajo dela starih mojstrov ali sodobnih umetnikov.

Dvorec Trebnik

Gastuž, najstarejše gostišče na Slovenskem

Župnijska cerkev sv. Jurija

Cerkvena ladja je iz 12. stoletja

Konjiška prireditev

Objem zgodovine Dvanajst kilometrov iz Slovenskih Konjic nas pot pripelje v skrito dolino reke Žičnice pod Konjiško goro, kjer so za obzidjem ruševine naše največje kartuzije. Ustanovljena je bila leta 1160 in je bila ena prvih zunaj Francije. Ustanovitelj je bil Otokar III. Traungauski. S krajšo prekinitvijo

v drugi polovici 16. stoletja je rasla od 12. do 17. stoletja. V času od 1391 do 1410 je bila **Žička kartuzija** sedež generalnega priorja in tu so bili občni zbori vseh kartuzijanskih samostanov v Srednji Evropi.

Zunaj samostana je gostinski objekt **Gastuž**, ki je **najstarejše ohranjeno gostišče na Slovenskem**. Začasna pot vodi čez mostič in skozi podrti del obzidja v notranjost. Znotraj obzidanega kompleksa izstopa vitek, rekonstruiran obod cerkve sv. Janeza Krstnika, ki je bila najprej enoten vzdolžen prostor pravokotnega tlorisa

brez delitve na ladjo in prezbiterij z vhomom le iz samostana. Cerkev je bila posvečena deset let po ustanovitvi samostana. V 15. stoletju so jo gotizirali. Vidni so ostanki križnega hodnika, ki je bil v 15. stoletju nekoliko preurejen. Imel je refektorij in kapiteljsko dvorano. Na obzidje, prenovljeno po letu 1991, se naslanjajo obnovljeni valjasti obrambni stolpi iz 15. in 16. stoletja ter starejše meniške stavbe.

Znotraj obzidja je bilo sredi samostana pokopališče, ki ga označuje ohranjena gotska, sloko oblikovana kapela s centralno tlorisno zasnovo in zvezdasto-rebrastim obokom pod strmo streho s sploščenim stožcem. V njej so preta-njeni kamnoseški detalji in maketa samostana, kakor je bil videti med svojim razcvetom.

Samostan je bil po odloku avstrijskega cesarja Jožefa II. dokončno razpuščen leta 1782. Opremo so razdelili in razprodali po cerkvah, velik del klesanih okrasov so raznesli v bližnjo in daljno okolico. **D**

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.slovenskekonjice.si

Od Zoisa do Kocbeka

1.

Slovenska matica

V zbirki *Razprave in eseji* je izšla knjiga literarnega zgodovinarja Jože Mahnič *Od Zoisa prek moderne do Kocbeka*, v kateri so objavljene številne kraje in tudi nekaj daljših razprav in razmišljanj, ki jih je avtor objavil v različnih strokovnih revijah, zbornikih in časopisih. Prvi sklop je namenjen moderni (*Ivan Prijatelj in moderna, Razmerje moderne do Prešerna*). V drugem piše o Ketteju in Murnu. Sledi enajst prispevkov, namenjenih Ivanu Cankarju. Osem jih je namenjenih Otonu Župančiču. V zadnjih treh sklopih je objavljenih še osemnajst prispevkov z zelo raznoliko tematiko (npr. *Idrija ali Šentvid?*, *Meškovo Izbrano delo, Dejavnost slovenskega Penkluba pred zadnjo vojno, Visokoškolsko društvo Zarja, Nesoglasja med katoliškimi razumniki, Edvard Kocbek — politik, mislec, umetnik, Kocbekova novelistika, Založniške priprave na »Grozo«, Udovičev dnevnik*).

Marjana Deržaj

Založba kaset in plošč RTVS

Pod naslovom *Zvezde padajo v noč* je Založba kaset in plošč RTV Slovenija izdala zgoščenko, na kateri je 23 pesmi priljubljene pevke Marjane Deržaj, ki je nastopala pred dvajsetimi in tridesetimi leti. Za venčkom desetih popevk si sledijo *Cesta bela, Čez veliko let, Nocoj, Moja dlan, Čakam nate vsak večer, Mi smo taki, Kako bom ljubila, Glasba je končana* ... Katarina Lavš je v nedavno izdani biografiji zapisala: »V Marjaninem spominjanju vedno znova začutiš usmeritev k *biti, ljubiti, ne k imeti*. Kolikokrat je rekla, da o tem ali onem koncertu, festivalu, gostovanju nima vseh podatkov, da si ne zapisuje vsega, nima urejeno ... trenutek za tem pa so ljudje, pokrajine, zvoki ob določeni asociaciji v njeni pripovedi postali tako živi in tako jasno izrisani, kot bi bili v trenutku, ko se jih spomni, v resnici pred njo in z njo. V številnih zvezkih ima zapisanih mnogo besedil, v vrečkah hrani nekaj časopišnih izrezkov in veliko fotografij. Tistih »pravih« podatkov pa nima, res ni človek *imeti*.«

Žrtvovanje resnice

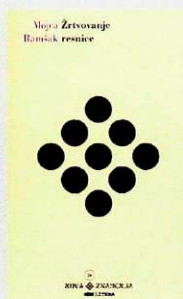
2.

Založba Litera, Maribor

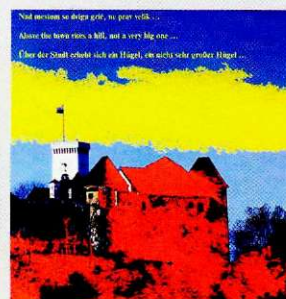
Pod naslovom *Žrtvovanje resnice* je izšla etnološka raziskava o obrekovanju, opravljanju, klevetanju, jezikanju, blatenju in drugih izrazih, ki označujejo eno najgrših, a hkrati najznačilnejših lastnosti človekove naravi. Osveštuje jo kot sestavni del anatomije družbenih pojavov, ki se jih avtorica Mojca Ramšak loteva skozi govorno in kulturno perspektivo. Tako razčlenjuje in opisuje predmet, motive,

1.

2.

3.

4.

funkcije, kontekste in mehanizme prenašanja, lokalne izraze in evfemizme, vlogo rumenega tiska in drugih medijev, spolne stereotipe ter družbene in pravne sankcije. Govorni vidik prikazuje skozi govorno-strateško podobo, kot so jo izkazali njeni vprašanci in kakršno je najti v slovenskih sodnih arhivih. Ta podoba se giblje okrog motivov, konkretnih praktičnih posledic ter moralne upravičenosti tovrstnih govornih dejanj. Kulturni vidik pa izriše ob številnih konkretnih izpostavljenih identitetah in tako osvetljuje, kako ljudje funkcioniramo v različnih govornih skupnostih – družbenih, spolnih, generacijskih, poklicnih idr. –, kako se znotraj njih priučimo govornih dejanj in njihovih interpretacij ter kako ob tem razvijemo relativno ustaljena prepričanja drug o drugem.

Louis Adamič

Založba ZRC

V zbirki *Migracije* (Inštitut za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU) je izšel prevod dela Dana Schiffmana z naslovom *Korenine multikulturalizma*. Slovenija pozna Louisa Adamiča kot vidno literarno osebnost slovenskega predvojnega izseljenstva, ki je po drugi svetovni vojni nekritično podprl Tita in nov revolucionarni režim. Zelo malo pa je znana njegova osrednja vloga v porajanju multikulturalizma, sistematičnega uveljavljanja priseljenjskih kultur v ZDA. Svoje delo na tem področju je Adamič uresničil s številnimi študijskimi potovanji, obiski arhivov in knjižnic, terenskimi raziskavami, množičnimi anketami in globinskimi intervjuji, z njihovimi izsledki pa je seznanjal javnost v številnih člankih. Schiffman je to Adamičevo angažiranje raziskal in objavil v knjigi.

Ljubljanski grad

Arcadia, Studio Paternoster

Marjan Paternoster je znan kot dober fotograf in oblikovalec. Če se tak avtor loti

izdelave in izdaje knjige o neki znameniti kulturni ali naravni točki, potem izdelek ne more biti slab. Fotomonografija o Ljubljanskem gradu, ki ji je avtor dal naslov *Nad mestom se dviga grič, ne prav velik ...*, je gotovo odlična knjiga. Odlična je predvsem zaradi dobrih posnetkov. Čeprav jih je avtor slikal v različnih letnih časih, je prav neverjetno, kaj vse mu je uspelo. Narejeni so iz najrazličnejših zornih kotov, pozimi, ponoči in iz zraka, nekaj je tudi grafičnih obdelav fotografij. Besedila je malo, le uvodoma nekaj temeljnih podatkov iz zgodovine gradu.

Kramljanja

Založba Mondena, Grosuplje

Zdravko Kaltnekar je bil zaposlen kot profesor na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju. Objavil je več knjig in vrsto člankov. Pod naslovom *Kramljanja* je izšla njegova knjiga črtic, v katerih opisuje dogodke iz življenja: od nestrpnosti med ljudmi, slovenskih običajev do sorodstvenih in prijateljskih vezi.

Evropska pešpot E7

4.

Založba Mladinska knjiga

Po Evropski pešpoti E6, ki je izšla leta 2005 in nas spremlja po slovenskem delu evropske pešpote od Radelj do Strunjana, je znani pisec Dario Cortese zdaj pripravil še potovanje po E7 od zahoda do vzhoda. Pri tem natančno opisuje pot pa tudi zanimivosti in znamenitosti ob njej, navaja natančen čas in število kilometrov posameznega odseka ter ponuja vzporedne različice za tiste, ki si želijo novih izzivov. Ne manjka namigov glede okrepčila, delovnih urnikov in telefonskih števil za dodatne informacije. Kot je v navadi v zbirki *Slovenija na dlani*, je brošuri priložen zemljevid z vrisano potjo, hkrati pa je publikacija namenjena zbiranju žigov, na podlagi katerih bodo tisti, ki bodo pot prehodili, dobili značko.

KNJIGA MESECA AVGUSTA

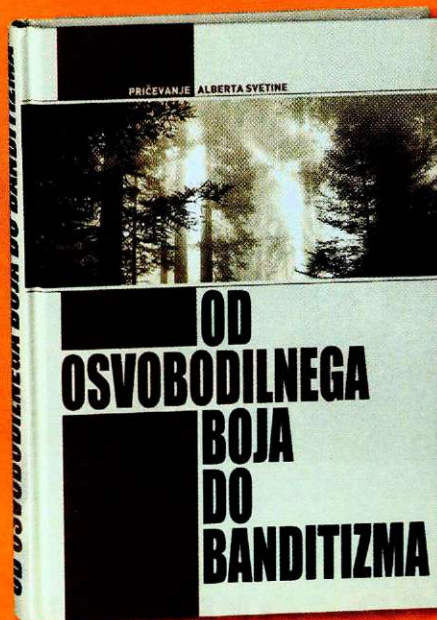
USPEŠNICA

Od osvobodilnega boja do banditizma

Avtor: Albert Svetina

Obseg: 367 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

Avtor knjige je bil med vojno prepričan komunist, ki je hitro napredoval, dokler v zadnjem letu vojne ni postal eden vodilnih oficirjev Ozne, udarne pesti partije. V knjigi opisuje svoj medvojni vzpon po partijski lestvici. Prvovrstni so opisi amoralnega obnašanja v Mačkovem štabu nad Črnomljem. Opisi dogajanja v Ljubljani v prvih dneh po koncu vojne so osupljivi, saj je bilo vse v znamenju ropanja in preganjanja političnih nasprotnikov. Pričevanje o odstranjevanju trupel iz Brezarjevega brezna je strašljivo. Od strani do strani sledimo nepopisni brutalnosti slovenskih komunistov, ki so bili zadržani lažnivci, roparji in morilci. Pretresljivi so opisi Svetinove povojne usode: beg na Madžarsko, aretacija, obsodba na montiranem procesu, večletni zapor, rehabilitacija, preživetje v sovjetskem taborišču.

Redna cena: 6.700,00 SIT/27,95 EUR

Pri nakupu knjige meseca avgusta
vam priznamo **30% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 4.690,00 SIT / 19,57 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 4.020,00 SIT / 16,78 EUR.

Akcijska ponudba velja do 31. avgusta 2006 oz. do razprodaje zalog. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.☐ **Naročam knjigo Od osvobodilnega boja do banditizma**

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 23 00 661.**Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 23 00 666.**Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Predstavitve domačih in umetnih obrti

V siju tisočerih luči na vodi

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Poletje je prineslo Festival Bled z mnogimi znanimi glasbeniki in Blejske dneve, ki so poživali konec tedna med 21. in 23. julijem. Vse tri dni so bili obiskovalcem na blejski promenadi na ogled izdelki domače in umetnostne obrti.

Konec junija in v začetku julija je Bled postal stičišče domačih in tujih glasbenikov, saj je tam potekal že peti Festival Bled in se 15. julija končal s koncertom komornega orkestra Trinity College of Music v cerkvi sv. Martina na Bledu. Na blejskih festivalskih koncertih se pogosto izvajajo tudi krstne izvedbe sodobnih skladateljev. Letos je festival obsegal mojstrske tečaje za violino in violo, 7. julija pa je bil finale mednarodnega tekmovanja za violo. Na njem prve nagrade niso podelili, drugo je dobila Chamrina Adeliya iz Rusije, tretjo pa David Ott iz Nemčije; posebno nagrado so podelili Chensi Tang iz Kitajske. Festival Bled je letos gostoval s Strings In Rythm na ljubljanskem gradu in v Kopru v sklopu prireditve tamkajšnjega Glasbenega julija.

Blejski dnevi Začetki prireditve Blejski dnevi segajo v leto 1876. Od tistega leta so Blejski grad, otok in jezero julija in avgusta krasili in

razsvetlili s številnimi lučkami. V teh mesecih je avstro-ogrski cesar Franc Jožef vsako leto povabil na Bled mnoge pomembne goste. Že od tistih časov se jezero vsako leto sveti v čudovitih plavajočih lučkah in vsako leto privabi veliko ljudi. Letos je bilo še posebej slovesno, saj so zaznamovali tudi tri stote obletnice, ki so veliko pripomogle k razvoju blejskega turizma.

Sto let železnice Že v petek so praznovali stoto obletnico zgraditve bohinjske železnice, ki je na Bled pripeljala nove goste takratne cesarske Avstrije. Prav zaradi tega so na železniški postaji Bled-Jezero teden dni predstavljali zanimiv projekt Filmi na tirih, ki so ga pripravili člani Železniškega muzeja. V projekcijskem vagonu si je bilo mogoče brezplačno ogledati dokumentarce, ki so bohinjsko progo predstavili iz različnih zornih kotov. V petek je večer glasbeno obarval koncert zbora San Luis Obispo Choir iz Združenih držav

Amerike, promenade koncert Godbe Gorje in jazz band Kršendžez. Večer reggaeja je pričaral Mr. Sanka z Jamajke, ljubitelji klavirskih zvokov pa so v hotelu Golf uživali v koncertu pianistke Nataše Vester. Ker je prav železnica Bled uvrstila med pomembne turistične kraje tedanje Avstrije, mineva letos sto let tudi od prve turistične predstavitve tega maja na turistični borzi v Londonu. Spomin na

prvo predstavitev Bleda v Londonu so oživili v soboto, ko je na blejski promenadi mojster Janez obiskovalcem predstavil zgodovino tiska in nastanka turističnega gradiva. Sledil je najpomembnejši osrednji dogodek Blejskih dni: okoli desetih zvečer je po jezeru zaplavalo več kot deset tisoč lučk v jajčnih lupinah, ki jih že vsa leta pripravlja Blejec Andrej Vidic.

Arnold Rikli V nedeljo je bil na vrsti še tretji jubilej, in sicer stota obletnica smrti začetnika intenzivnega turizma na Bledu, Švicarja Arnolda Riklija, ki je prepoznal zdravilno moč termalnih vrelcev in alpskega podnebja in jih tudi uspešno ponudil evropskim gostom. Ob tej priložnosti so člani igralske skupine viteza Gašperja Lambergerja predstavili njegov način zdravljenja, ki je še danes aktualen pri premagovanju stresa. Prireditve Blejski dnevi se je končala ob zvokih zabavnega ansambla Alpski kvintet. **D**

Zdravnik Arnold Rikli

TRANSFORMERJI

PRILJUBLJENI VESOLJSKI ROBOTI

OB NAKUPU
VEČERA VSAK
PONEDELJEK:
DVD-RISANKA
ZA SAMO
990 SIT

ZA NAROČNIKE VEČERA OB NAKUPU ZBIRKE:
DVE RISANKI BREZPLAČNO

Naročniki Večera boste ob nakupu zbirke 13 risank Transformerji prejeli dve risanki brezplačno (plačate 11, dobite 13). Naročite jih lahko po telefonu (02) 23 53 326, (02) 23 53 322 ali (02) 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com ali po pošti na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom. Cena zbirke je 10.890 SIT. Zaloge so omejene. Plačilo zbirke bo v treh mesečnih obrokih po položnicah za Večer.

A man in a dark coat and hat is crouching down, holding a bag, while a young girl in a pink shirt is crawling on the ground. They are outdoors near a body of water with a bridge in the background.

Tristan in Izolda

Po padcu Rimskega imperija Angliji zavlada krut irski kralj. Angleški lord Mark poskuša z zvestim vitezom Tristanom združiti deželo proti tiranskemu vladarju.

Vitki je Tristan ranjen, smrti pa ga reši irska princesa Izolda. Med njima se rodi ljubezen, toda, razpeta med različne interese svojih družin, morata zatreti svoja čustva. Kljub prizadevanjem je njuno hrepenenje čedalje večje, dokler nista pripravljena tvegati prav vsega, četudi le za en objem.

Po propadu Rimskega imperija so se angleški gospodarji vojne znašli pod kruto vladavino irskega kralja. Eden izmed teh vodij, lord Mark, si prizadeva povezati angleška plemena in ustvariti samostojen narod. Njegov najbližji in najzvestejši vitez je Tristan, ki ga je Mark vzel pod svoje okrilje in vzgojil, potem ko je v enem izmed irskih napadov izgubil družino. Mark je prepričan, da Anglijo lahko reši pred irsko oblastjo. Toda Tristan s seboj nosi strašno skrivnost ...

Smrtno ranjenega v hudi bitki ga reši Izolda, skrivnostna irska lepota, in Tristana skriva pred svojim očetom, irskim kraljem. Toda njuno strastno razmerje se konča s Tristanovo vrnitvijo v Anglijo.

Irski kralj še vedno poskuša povzročiti nemir med angleškimi plemeni. Svojo hčerko ponudi za nagrado najboljšemu med angleškimi junaki. Tristan osvoji princesino roko za svojega strica Marka, ki bo končno lahko uresničil sanje o poenoteni Angliji. Toda ta princesa je prav Tristanova rešiteljica Izolda. Še huje pa je to, da je Mark dober in dostojen bodoči kralj, ki je vse skozi verjel v Tristana.

Najprej je ljubimca ločevala vojna med njunima deželama, zdaj ju ločuje zvestoba kralju in deželi. Tristan in Izolda morata zaradi miru in prihodnosti Anglije zatreti svoja čustva. Toda njuna strast je čedalje večja, zato tvegata vse, da bi si ljubezen izkazala še zadnjič.

Celovečerec *Tristan in Izolda* je pripoved o ljubezni, izgubi in usodi, ki temelji na večnem keltskem mitu o nesrečni strasti, zgodba o nemogočem ljubezenskem razmerju, v katerem vseeno zmaga ljubezen. Gre za obdobje, o katerem je zelo malo znanega, za obdobje med padcem Rimskega imperija in renesanso. M. M.

Tristan + Isolde

Režija: Kevin Reynolds

Scenarij: Dean Georgaris

Produkcija: Tony Scott, Jim Lemley, Frank Hubner

Igrajo: James Franco, Sophie Myles, Rufus Sewell, David O'Hara, Henry Cavill, JB Blanc, Jamie King, Leo Gregory, Richard Dillane

Distribucija: Cinemania group

Premiera: 3. 8. 2006

Na kratko

V Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem bodo predvidoma ob koncu poletja začeli snemati film o lovu na najbolj iskanega vojnega zločinca, nekdanjega političnega vodjo bosenskih Srbov Radovana Karadžića. Nosilci glavnih vlog v filmu z naslovom *Spring Break in Bosnia* bodo po navedbah časnika igralci **RICHARD GERE**, **Terrence Howard** in **Jesse Eisenberg**. Režiral bo **Richard Shepard**, ki bo hkrati napisal scenarij.

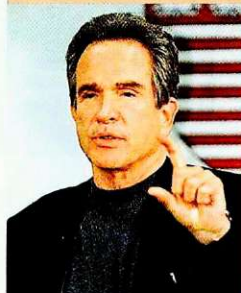
Slednji bo temeljil na članku novinarja **Scotta Andersona**, objavljenem v ilustrirani reviji *Esquire*, ki je govoril o poskusu Andersona in še dveh novinarjev, **Sebastiana Ungerja** in **Johna Falka**, da bi pomagali prijeti Karadžića. Položaj se je vidno poslabšal, ko so jih osumili, da so agenti ameriške obveščevalne agencije **CIA**. Producenta filma sta **Mark Johnson** in **Scott Kropf**. Natančna prizorišča za snemanje bodo določili v prihodnjih dveh tednih.

ANGELINA JOLIE in **BRAD PITT** bosta kmalu sodelovala pri novem filmskem projektu o življenju novinarja *Wall Street Journala* **Daniela Pearla**, ki so ga leta 2002 ugrabili ni ubili v Pakistanu. Film bodo posneli po knjižni predlogi njegove žene **Marianne Pearl** z naslovom *A Mighty Heart: The Brave Life and Death of My Husband Danny Pearl*. Film bo režiral **Michael Winterbottom**, Joliejeva bo nastopila v vlogi žene, Pitt pa bo prevzel koproducentske posle. Pitt je lastnik producentske hiše **Plan B**, ki jo je ustanovil skupaj z nekdanjo ženo **Jennifer Aniston**.

Hollywoodski igralec in režiser **WARREN BEATTY** je odšel na sodišče iskat pravico za snemanje drugega filma o **Dicku Tracyju**, prvega je sam posnel leta 1990. Beatty, ki je zaslovel v glavni moški vlogi v filmu *Bonnie in Clyde* in prejel oskarja za režijo filma *Rdeči*, je maja lani vložil tožbo proti medijski skupini **Tribune**, v kateri trdi,

da ima že od leta 1985 avtorske pravice za stripovskega junaka iz 30. let **Dicka Tracyja**, kar **Tribune** zanika. Sodnik v **Los Angelesu** je odločil, da bo sprožil proces, potem ko je zavrnil zahtevek skupine **Tribune**, naj konča postopek v njeno korist. Beatty, ki je prvega **Dicka Tracyja** sam režiral in v njem nastopil skupaj s svojo tedanjo prijateljico **Madonno**, želi posneti še en celovečerni film z istim likom zasebnega detektiva.

107.8 MHz
radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Če bi se cedila med in mleko

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

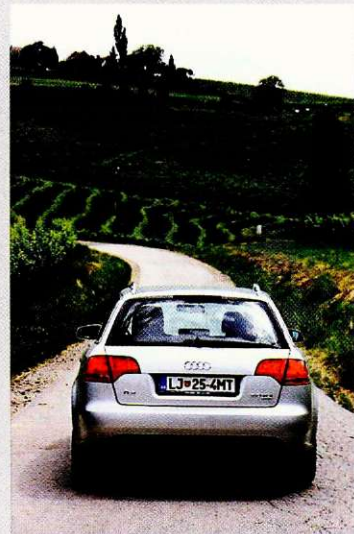
Audi A4 avant 2,0 TDI quattro

Če cena ne bi bila vprašanje, bi bil takšen audi zelo pogosto vozilo Slovencev. Ima vse, kar je danes zaželeno – sodoben turbodizelski motor, kombijevsko obliko karoserije in štirikolesni pogon – ter skoraj nobene večje pomanjkljivosti. Oblika bi bila rada brezčasna, udobja

enako pričakovali tudi od zadka, ki pa je v primeru avanta bolj dolgočasen kot ponedeljek. Edina iskrica preskoči ob izpušnih ceveh, ki sta pri quattro razmaknjeni, da ga vsaj malo lahko ločite od običajnih modelov. Da gre za štirikolesno gnani A4, boste mogoče opazili tudi na majhnem emblemu na maski ali v

kabini pred sovoznikom. Kupec pa seveda na ceniku, saj je treba zanj doplačati skoraj milijon tolarjev. Voznikov prostor, kot je v takšnem audiju, bi bil lahko zgled večini podobno velikim avtomobilom. Edino, kar bi lahko bilo moteče, je utesnjenost desnega kolena, ki ga moti sredinska konzola in dolg hod

stopalke sklopke. Sicer je nastavitvev voznikovega sedeža in volana optimalna, stikala so tam, kjer jih roke iščejo, in materiali so kakovostni. Novi volan s podobo maske je malce tanek, usnje na njem drseče, a je zato mehanizem, s katerim je povezan, takšen, da voznika dovolj kakovostno zalaga z informacijami, in zaradi štirikolesnega pogona toliko razbremenjen, da ga ne vleče več toliko ob pohojenem plinu kot tistega pri audijih s sprednjim pogonom. Zadnja potnika se v nobenem primeru ne moreta pohvaliti

je dovolj, stroški uporabe niso pretirani in izdelava je odlična. Vrata garaž so takšnim avtomobilom vedno na široko odprta.

Nova prepoznavnost Če je bil predhodnik od daleč premalo prepoznaven, pri novem A4 te bojzani ni. Maska, ki sedaj označuje vse nove modele Audija, je dovolj impozantna, da si zasluži mesto v razredu 'premium'. Tudi dovolj izvirna, da bo še dolgo podlaga za številne generacije oblikovalcev. Ker so visoki boki prav tako že dolgo značilnost audijev in jim dajejo močan, športen in še vedno eleganten videz, bi

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	AUDI A4 AVANT 2,0 TDI QUATTRO
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1968
moč v kW (KM) pri vrt./min	103 (140) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 1750-2500
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4586 x 1772 x 1427
medosna razdalja v mm	2642
prtljažnik v litrih	442/1354
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1560 (550)
največja hitrost v km/h	203
pospešek 0-100 km/h v s	10,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,7/5,6/6,7
poraba na testu v l/100 km	7,8
cena vozila v SIT	8.791.309

z razkošjem prostora, prej nasprotno. Prostora za kolena je še vedno malo, zato se bodo morali štirje odrasli voziti v večjem audiju, da ne bo jeznih pogledov na cilju, hkrati pa tudi prtljažnik ne ponuja veso-

lja, temveč lepo obdelan prostor za skrbno zložene potovalne torbe.

Motor je pisan na kožo Če je kateri od motorjev pisan takšnemu audiju na kožo, je to 2,0 TDI. Sploh ni treba, da je tisti s 125 kW (170 KM), ker je že takšen povsem dovolj zmogljiv in ob zmernih zahtevah tudi varčen. Manj točk si v primerjavi s tekmeci zasluži pri uglajenosti, saj je precej glasen in na trenutke robat, a so zato zmogljivosti odlične, saj je navora v izobilju, štirikolesni pogon quattro pa ga vedno brezhibno spravlja na cesto. Še vedno gre za v bistvu enak pogon, ki se je proslavil že pred več kot 25 leti, s sredinskim diferencialom 'torsen'. Slednji navor samodejno dovaja vsem kolesom, v osnovi pol-pol med osema, v skrajnih primerih tudi vso moč le enemu paru, v čisto skrajnih primerih, če ima le eno kolo oprijem, pa na pomoč priskoči še elektronska zapora diferenciala. Da je pogon štirikolesni, boste morda opazili le ob spoznavanju s svojim novim audijem, ko je za odtenek glasnejši in na mestu manj okreten od dvokolesno gnanih ter zahteva malce več plina pri speljevanju. Po kratkem uvajalnem času pa vas bosta že prevzeli sta-

bilnost in hitrost pri speljevanju ter dinamične lastnosti vozila na spolzkih podlagah. Ob vstopu v zavoj je zaradi večine mase na sprednji osi podrkmaren, nato pa s prehajanjem moči na zadnji kolesi postaja čedalje bolj vodljiv in hiter na koncu ovinka, zato lahko govorimo tudi o užitkih med vožnjo, ki so jih želeli poudariti tudi inženirji pri novi generaciji z malce bolj dinamično nastavitvijo podvozja.

Nekaj več Če bi se cedila med in mleko, bi takšne audije pogosteje videvali na domačih cestah, tako pa s ceno skoraj devet milijonov dolarjev preprosto ne more biti dosegljiv kar vsakomur. Še posebej ker morate celo za dodatke, kot je električni pomik zadnjih stekel, doplačati 85 tisočakov. Nekaj več nikoli ni bilo poceni in tudi v prihodnje ne bo. Zato pa je – nekaj več.

Novice

TOYOTA Po objavljenih podatkih nemške ankete o zadovoljstvu strank študije CSI™ družbe J. D. Power & Associates 2006 so Toyotini modeli na področju zadovoljstva strank zasedli vodilna mesta v štirih izmed sedmih individualnih segmentov vozil v Nemčiji. Študija, ki so jo izpeljali že petič zapored, ocenjuje skupno zadovoljstvo lastništva dve leti starih vozil v Nemčiji. Toyota je z 851 točkami izmed 1.000 mogočih tokrat že peto leto zapored zasedla vodilni položaj v industriji kot najbolj zadovoljujoča znamka na področju lastništva. S strani kupcev je prejela najvišje ocene na področju kakovosti in zanesljivosti ter zadovoljstva s servisom.

RENAULT SCÉNIC Pri Renaultu so predstavili enoprostorski model scénic in hkrati tudi njegovo podaljšano izvedbo grand scénic, ki bosta v novem modelnem letu razveseljevala kupce z nekoliko spremenjeno zunanjo podobo in novo opremo ter spremenjeno paleto pogonskih sklopov, med katerimi najdemo 2,0-litrski turbodizelski agregat s serijskim filtrom trdih delcev s 150 KM ter 340 Nm navora, ki je rezerviran za izvedbo grand scénic. Vse osnovno motorizirane izvedbe, ki jih premika 1,6-litrski bencinski agregat z močjo 112 'konj', imajo po novem 6-stopenjski ročni menjalnik. Osnovni dizelski agregat (1,5 dCi) ima sedaj 106 KM.

PORSCHE 911 TARGA S predstavitev izvedbe targa modela 911 so Nemci pokazali vmesni člen med kabrioletom in kupejem, ki ima pri tej znamki že dolgo in bogato tradicijo, ker so prvo izvedbo targa predstavili že leta 1966. Prvič v celotni zgodovini Porschejevega 'vmesnega člena' bo za premikanje vozila poskrbel stalni štirikolesni pogon v povezavi z eno izmed dveh mogočih opcij pri izbiri pogonskega agregata. Izbira opreme in pogonskih agregatov ter menjalnikov je identična ponudbi pri kupeju in kabrioletu v izvedbah 4 in 4S.

Radio Krka
106.6 MHz

Mokri lasje so občutljivi.

Vse za lepoto las

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Pene, geli, razpršila, kreme za lase – vse to je danes na voljo in pri tako bogati izbiri se ni težko odločiti. Kaj v resnici potrebujejo lasje? Vsekakor je to odvisno od tega, kakšen rezultat želimo doseči.

Lasje so lahko mastni, suhi, mešani ali normalni, mehki ali trdi, debeli ali tanki. Tudi glede na to, ali so bujni ali oslabei, potrebujejo različno nego. Količina maščobe na lasih je odvisna od delovanja žlez lojnic na glavi, kar je izključno dedno in hormonsko pogojeno. Mastni lasje so pramenasti in pričeska hitro izgubi svojo polnost. Po umivanju so hitro spet videti umazani in neurejeni. Suhi lasje so pogosto posledica nepravilne nege ter se radi lomijo in cepijo. Oblikovati jih je težko, pogosto pa jih spremlja tudi droben prhljaj. Mešani lasje so mastni pri korenini in suhi na konicah, ki se pogosto cepijo; za normalne lase je značilno, da lahko tudi mokre brez težav česemo, so prožni, pričeske se lahko oblikujejo, poleg tega pa se tudi lepo svetijo. Oslabele lase prepoznamo po tem, da so na otip

hrpavi, brez leska in jih težko oblikujemo. Če takšno spremembo na lasih opazimo nenadoma, je dobro, da obiščemo zdravnika.

Zanimivo je vedeti, da najdaljši lasje zrastejo mongolski rasi, najkrajši pa črncem. Evropejci smo po dolžini las nekje v zlati sredini. Azijci imajo navadno močnejše, trde in ravne lase, črnci tanke in kodraste, belci pa lase različnih kakovosti, od ravnih do valovitih. Oblika las je odvisna od oblike lasnih korenin, od sestave kerati-

Suhe lase je težko oblikovati

na v lasnem stebelu pa tudi od posebnosti vsakega posameznika.

Pravilno umivanje las Že pravilno umivanje las lahko veliko pripomore k njihovi lepoti. Pred umivanjem je treba lase dobro skrtačiti, da odstranimo ostanke lasnih pripravkov, nato pa jih zmocimo z mlačno vodo, ki jo prej zmehčamo z dodatkom jedilne sode. Šampon pred nanosom razredčimo z vodo in postopek šamponiranja ponovimo dvakrat. Lase pri umivanju samo rahlo masiramo in jih hitro umijemo, saj snovi v šamponu delujejo že v nekaj sekundah. Čiste mokre lase je treba samo narahlo ožeti in jih narahlo osušiti ter zaviti v brisačo. Suhi lasje so zelo trdi, mokri pa postanejo zelo občutljivi in jih z grobim in nepazljivim česanjem lahko poškodujemo, tako da po-

stanejo krhki. Vse vrste las lahko spiramo z vodo, ki ji dodamo kis, v zadnjo vodo pa lahko plavalaske dodajo limonin sok, rjavolaske in temnolaske pa lahko lase nazadnje sperejo z mlačnim pravim čajem. Lase si razčesamo tako, da začnemo pri konicah in počasi nadaljujemo proti vrhu.

Bleščeči se lasje Doseči zdrav lesk las, ne pa mastnega, je precej zahtevna naloga. Še posebej če tekstura las trpi zaradi umazanega zraka in nepravilne prehrane. Seveda lahko na lase nanesemo različne pripravke, ki jim dajejo lesk, vendar pri tem ne smemo pretiravati. Preveč preparata lahko povzroči prav nasproten učinek – lasje postanejo težki in mastni. Če imate ravne lase, je mogoče reči, da imate srečo, saj ravni lasje bolje odsevajo svetlobo. Da bi dosegli še večji lesk,

si lase umivamo z nežnimi, še najbolj zeliščnimi šamponi. Priporočljivo je, da ne varčujemo pri zdravljenju, zato raje uporabimo kakovosten šampon. Kemični pripravki, ki so v večini cenjenih šamponov, namreč vsebujejo zelo jedke sestavine, kot je na primer amonijev sulfat, ki čezmerno izsušuje lase in kožo lasišča, poškoduje lasne mešičke in povzroča lomljivost las. Valoviti lasje so navadno bolj suhi kot ravni, zato jih je treba, če želimo, da bi se bleščali, negovati z gelom ali hranljivo kremo in pogosteje striči razcepljene konice. Najpreprostejše sredstvo za lesk las je dnevno razčesavanje z masažno krtačo iz naravnih ščetin. Naravne ščetine so namreč sestavljene iz slojev, ki čistijo lase in jim dajejo svilnat lesk.

Bujni lasje Če so lasje tanki in bi radi, da bi postali bujnejši, uporabimo šampone in druge pripravke, ki so namenjeni tankim ali mastnim lasem. Pripravki za druge tipe las puščajo na laseh preveč hranilnih snovi, ki obtežujejo lase, zaradi česar je pričeska še manj bujna. Poleg

Češemo se s krtačo iz naravnih ščetin.

tega potrebujemo še sprej ali peno za volumen. Glavo nagnemo naprej in na vlažne lase nanesemo sprej ali peno, sprej seveda samo na koren las. Če si lase sušimo s fenom, to storimo, ne da bi dvignili glavo. Potem se počesemo kot navadno z glavnikom z redkimi zobci. Da bi utrdili volumen, uporabimo ne premočan lak za lase.

Ubogljivi lasje Lasje so neubogljivi ne glede na tip in teksturo. Praviloma takšni lasje strlijo na vse

strani, bodisi ker so preveč suhi, bodisi zaradi presušenega zraka ali pa zaradi obojega skupaj. Za nego takšnih las je priporočljiva uporaba vlažilnih šamponov. Če so lasje preveč suhi, pobarvani ali poškodovani, je po umivanju nanje dobro nanesti gel ali vlažilno kremo za lase. Poleg tega za vse tipe las pride v poštev sprej s silikonom, ki se nanaša na posušene lase.

Zdravi in gosti lasje V resnici lasje ne morejo biti ne zdravi ne bolni

zato, ker sploh niso živi. Lep videz las določajo zdravi lasni mešički, ki so pod kožo lasišča. Zaradi tega pravilna oskrba lasnih mešičkov vodi k izboljšanju videza las. Obstaja nekaj preprostih pravil, ki jih upoštevamo, da bi preprečili poškodbe lasnih mešičkov in izboljšali videz in kakovost las. Velja torej, da je treba hranljive pripravke in maske za lase nanašati na kožo lasišča, pod katero so pravzaprav lasni mešički, ki so jim pripravki namenjeni. Za lepe lase je dobro vsak dan jemati multivitaminske pripravke in minerale – lasje potrebujejo predvsem cink in biotin. Da ne bi poškodovali lasnih mešičkov, se česemo tako dolgo, kolikor je potrebno za oblikovanje pričeske. Upoštevati moramo, da se samo z masažnimi krtačami iz naravnih ščetin lahko česemo dlje časa. Kupujemo kakovostne glavnike in krtače za lase, ki nimajo ostrih plastičnih ali celo kovinskih zobcev. Ostri zobci glavnika so eden temeljnih vzrokov za lomljive lase. Če želimo imeti lepe in zdrave lase, jih ne smemo prevečkrat spenjati v čop ali uporabljati lasnih sponk. **D**

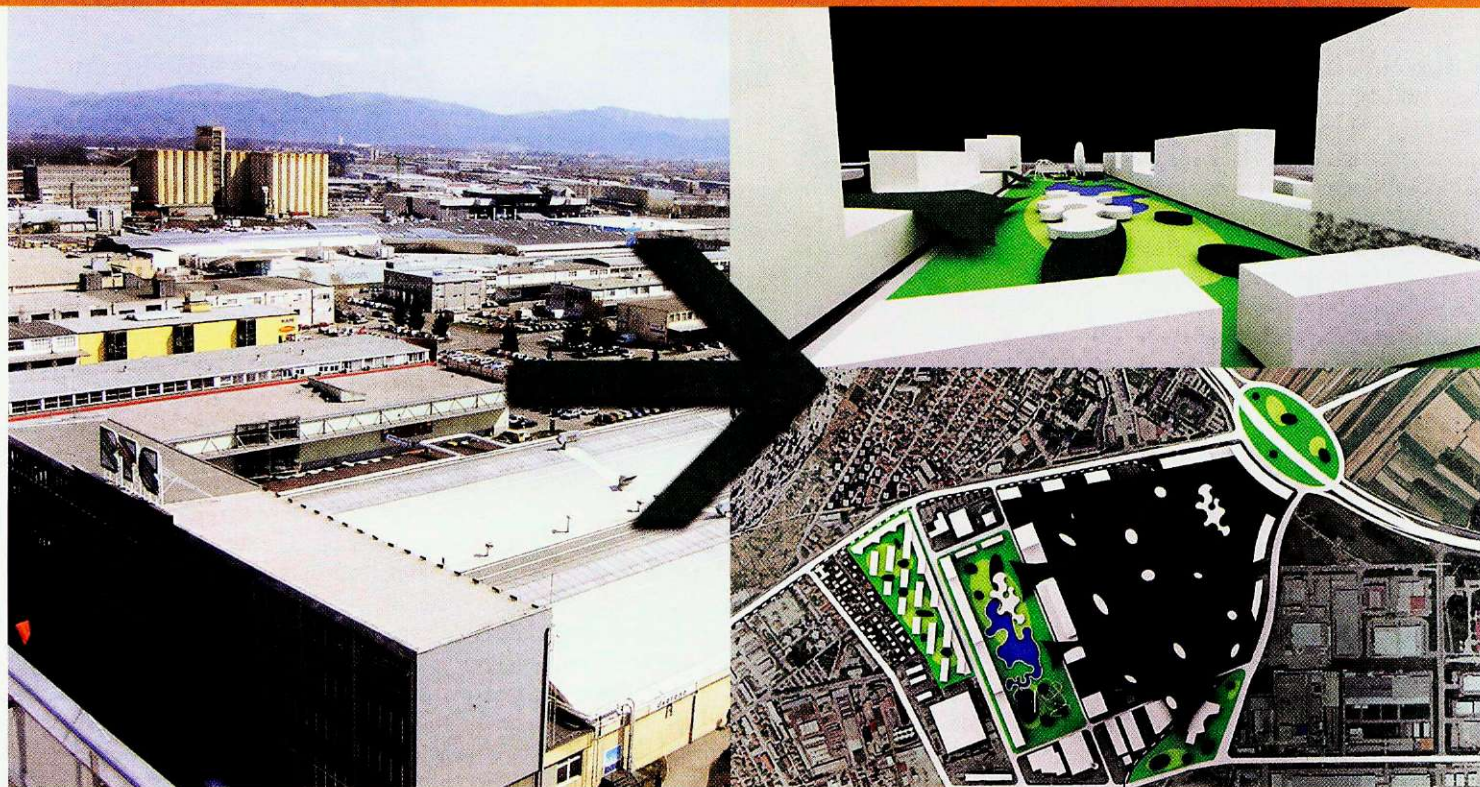
**RADIO
CENTER** 102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Leta 2012 bo BTC morda s ptičje perspektive videti takole.

Vizija 2012

Lovro Kastelic

S fantastičnim zmagošlavjem slovenske košarkarske reprezentance na pred dnevi končanem evropskem prvenstvu je projekt »Vizija 2012« dokončno upravičil svoje prvotno poslanstvo.

Prostoru je namreč vdahnil življenjskost, energijo in katarzo ... Projekt je na četrtem Gospodarskem izzivu prejel drugo nagrado. Primož Strajnar (EF) in Rado Stevovič (FA) sta v njem predstavila svojo vizijo razvoja BTC, v kateri naj bi ena ključnih vlog pripadla večnamenski dvorani.

Gospodarski izziv je natečaj reševanja korporativnih problemov, ki se v sodelovanju s podjetjem pokroviteljem odvija v okviru Gospodarskega foruma. Namenjen je ambicioznim in sposobnim študentom, ki iščejo nove izzive za svojo kariero. Naloga tokratne študije »BTC City – Razvoj v sijoče mesto« je bila predstaviti inovativno idejo, kako naj se uporabijo še neizkoriščene površine v BTC Cityju, predlagati nove programe in dogodke na obstoječi in predlagani infrastrukturi, podati predloge za uporabo sodobnih tehnologij za podporo obiskovalcem ter iz

predlaganih elementov sestaviti celoten koncept umeščenosti mesta v malem. Kako bi bilo, če bi bilo – leta 2012 ...

Zmaga Predsednik uprave delniške družbe BTC je po slovesni izročitvi priznanj našim košarkarskim junakom ves nasmejan vstopil v prelep salon novozgrajenega športnega kompleksa, kjer so ga z vseh strani takoj zasule pohva-

le. Z navijaškim šalom si je brisal pot z obraza, v katerem se je zagotovo skrivala tudi kakšna solza radostnica. Solza veselja, ki se je utrnila po več kot zahtevnem in napornem petletnem obdobju, v katerem je Slovenija končno prišla do športne večnamenske dvorane, dostojne njeni bogati kulturni in športni tradiciji, zahvaljujoč BTC, d. d., ki se je s pravilnim pristopom in strategijo razvil v

najmočnejšega razvijalca storitvenih dejavnosti v državi, pri tem pa ohranil posluh in primat največjega mecena slovenskega športa in njegovega razvoja.

Predsedniku uprave so se kmalu zatem v salonu pridružili visoki tuji in domači funkcionarji. Radostni objemi so se kar vrstili, dlani so tleskale druga ob drugo. Odprl se je še en šampion – prestižni šampanjec znamke Dom Perignon Rose, letnik 1995. Zamašek je iz steklenice s hitrostjo okoli 60 km/h poletel visoko pod strop. Hudomušno so se hihitali, ko je pri tem nekoga narahlo oplazil. »Žrtev« so nemudoma potolažili z dvojno merico. Elita je razpredala, vsak pogovor pa se je začel in končal okoli mogočnega kompleksa, ki je ne nazadnje botroval tudi odlično organiziranemu evropskemu košarkarskemu prvenstvu Eurobasket 2012.

»Mater je bila težka tekma! Še dobro, da je Dragiča toliko v hla-

Gospodarski izziv

čah, da si je upal zaključiti tisto odločilno akcijo!» je v zanosu ugotavljal predsednik uprave, dolgoletni košarkarski delavec, ki je zatem nekaj svojih somišljenikov za trenutek povabil na zrak. »Pridite, fantje, pojdimo malce na svež zrak, da zbistrimo možgane! – Majda, takoj pride-mo, nikamor ne gremo!«

Človek, razmišljajoče bitje »Nikamor ne gremo« je namreč BTC City, ki je s športno dvorano dobilo tako želeno popolno podobo. »Mestu« je manjkal prav takšen hram, v katerem bi bilo mogoče doseči katarzo. Ob brezkompromisnem nakupovanju le-ta seveda ni mogoča. Ključni razmislek tedaj zaide naravnost v denarnico. Ob nakupovanju oz. ob vsakršnih storitvenih dejavnostih, ki delujejo v večni službi našega ugodja, tedaj sami (sebi) določamo pogoje do-jemanja stvarnosti. Takšni pogoji pa so žal navadno instantni in precej prenizko postavljeni, stvarnost pa zato zamegljena, nejasna: človek je namreč bitje, ki želi do cilja vselej priti po liniji najmanjšega odpora. Zato mu je treba zagotoviti dovolj duševne hrane, te pa je v kulturnih oz. športnih ustanovah vselej dovolj. Tam nam pogoje do-jemanja stvarnosti določijo drugi; tisti, ki soustvarjajo denimo kulturno-umetniški program (koncerte, slovesnosti, spektakle itd.), ali tekmujejo za čim boljši športni izid. Takšni pogoji do-jemanja so ovrednoteni precej više, so zahtevnejši in zato ob slehernem sklepnem sodnikovem žvižgu, padcu odrske zavese ali poslednjem zamahu dirigentske paličice omogočajo prepo-trebno katarzo, vznik življenjsko pomembnega premisleka. Tedaj razum pobrska po lastni duši in preteklosti ter slednjič dojame tudi sedanost. Človek naposled postane razmišljajoče bitje.

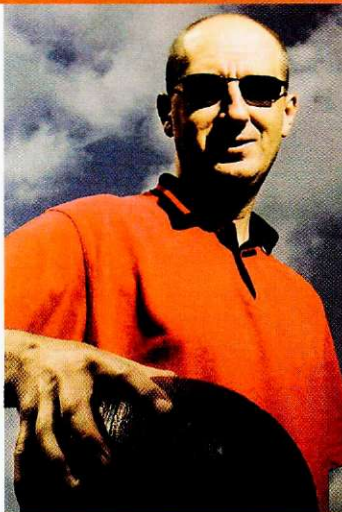
Tudi BTC City je po sijajnem zmagoslavju naših košarkarjev pred 10.000-glavo množico navijačev postal zmagovalec. V svojo eviden-co je namreč zapisal 10.000 novih (razmišljajočih) članov, ki ne bodo nikdar pozabili, da je Slovenija sredi BTC porazila močno Španijo. (Tudi neprecenljiv spomin je nad-vse pomemben.) O tem dosežku bodo pripovedovali vnukom, vnu-

ki svojim otrokom itd. BTC City je z večnamensko dvorano, ki mu jo je uspelo zgraditi po načelu t. i. ekonomskih fisibility študij, na izvr-sten način zaokrožil svojo ponudbo. Visoka tehnologija je namreč kot začetna investicija zelo draga. Toda izračunali so, da se investicije v viso-ke (energetsko varčne) tehnologije povrnejo že v nekaj letih, nato pa takšni projekti, kot je projekt »Vizija 2012«, delujejo le še z dobičkom. Ljubljana bi morala imeti zato tudi v prihodnje najsodobnejše objekte. Objekt, ki ga delaš za osemdeset let, mora seveda biti najsodobnejši!

Hvala bogu Večnamenska dvo-rana bo po videnem še naprej ži-vela svoje življenje, je novo BTC mestece v malem (ali v velikem), s številnimi lokali, trgovinicami, z nadvse pomembno infrastrukturo, namenjeno športu in kulturi. Izvr-stna lokacija ob obvoznici omogo-ča visoko pretočnost, kar bo trende in povpraševanje še povečevalo.

Vetrc, ki se je začel tedaj vrtin-čiti na ogromnem parkirišču pred prijetno osvetljeno dvorano, je popolnoma premešal predsedni-kovo lasišče. S kozarcem v rokah je skupaj s somišljeniki v tišini občudoval končani projekt »Vizija 2012«, pomemben člen v sodobni slovenski arhitekturi. »Še dobro, da nas je pred leti ULEB postavil ob zid in dal ultimatum ...« - »Hvala bogu, hitro smo se zmigali!« - »Kaj lahko bi se zgodilo, da bi Olimpija ostala brez najprestižnejšega tek-movanja, slovenski šport pa brez strehe nad glavo?« - »Uf, za las smo jo odnesli!« - »Pazite – brez te dvorane, ki je bila povod za orga-nizacijo evropskega prvenstva, ne-mara Slovenija ne bi nikoli postala evropski prvak!« - »Ajde, fantje, na zdravje še enkrat!« Kozarci so zažvenketali čin, čin, čin ...

V oddaljenosti se je začel ognje-met. Predsednik uprave ga je obljubil vsem najzvestejšim na-vijačem ob morebitnem sloven-skem zmagoslavju. Nekateri še zdaj ne morejo verjeti, da se je vse to zares zgodilo. Nekateri se sprašujejo, ali niso vse to le pri-jetne sanje. Predsednik uprave pa ničesar ne prepušča naključju in že pogleduje v prihodnost: »Že drugo leto nas čaka nov velikan-ski projekt: evropsko dvoransko atletsko prvenstvo!« **D**

Lepa kazen

Esad Babačić

Ljubezen med Materazzijem in Zidanom je bila od samega začetka burna in vroča, svoj višek pa je doživela na sodišču v Zürichu, ki je ugotovilo, da je šlo za manjši prepir brez rasističnega predznaka.

Očitno sta se največja zvezdnika minulega prvenstva do-govorila, da bosta omenjala samo člane družine, ne pa narodnosti tistih, ki so bili na jeziku bojevitiga Italijana, ko je le-ta sikal proti Zizuju. Zidane se je seveda zavedel, kakšno neumnost je storil, zato se ni upiral, ko so mu nogometni mešetarji ponudili salomonsko rešitev. FIFA je še enkrat poteptala lastna načela, ki so že tako na majavih nogah, v zameno pa je dobila mir v hiši. Zidane je odšel kot junak, Materazzi pa je ušel srečanju s fran-coskimi navijači na prvi tekmi kvalifikacij za prihodnje evropsko prvenstvo, ki bo v Parizu. Kakšno naključje! Lepše kazni si Italijan ni mogel zaželeli, saj se je po njeni zaslugi izognil peklu na Saint Denisu. Ena najboljših nogometnih zgodb v zgodovini tega športa je tako doživela klasičen srečen konec, kar zelo spominja na zadnje sekvence znamenite Casablance. Težava je le v tem, da ni povsem jasno, kdo je kdo. Da bodo igralci iz ozadja spet enkrat zrežirali ugoden konec, je bilo mogoče slutiti že takrat, ko je Materazzi iz-javil, da si najboljši igralec svetovnega prvenstva v Nemčiji kljub udarcu zasluži »zlato žogo«. Da je zgodba še dodatno dvignila zani-manje za najpomembnejšo postransko stvar na svetu, pričajo tudi teorije zarot, ki krožijo med navijači obeh junakov. Po najbolj vroči teoriji naj bi bil Zidanov izliv strasti vnaprej načrtovan, za cilj pa bi imel prav povečanje interesa za nogometno igro. Sam se s takšno tezo ne morem strinjati, saj menim, da je nogomet edini šport na svetu, ki ne potrebuje dodatne reklame. O tem, kako zelo so lju-bitelji nogometa v normalnih deželah predani svoji strasti, priča tudi zgodba nemških navijačev, ki imajo namesto tapet ali plakatov po stenah polepljene vstopnice s tekem svojega najljubšega kluba. Pa da ne bi mislili, da gre za kakšne huligane ali drugačne prestopnike, ne, takšne navade si lahko v Dortmundu privoščijo tudi normalni pripadniki višjega srednjega razreda z resnimi službami in naslovi. Pri nas bi takšne primerke nemudoma označili za čudake. Še en dokaz, kako ozki in vase zagledani smo lahko Slovenci v svojem peskovniku. Brž pa ko prestopimo meje tradicionalne zaplanka-nosti, se izkažemo za odprte, vesele in družabne.

Požari povzročajo milijonsko škodo.

K škodi zaradi ognja je treba prišteti tudi stroške gašenja.

Požare preprečimo s pazljivostjo

Bogdan Sajovic, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Požari na Krasu so povzročili veliko škodo. Ni pa nevarno le suho rastlinje, tudi mokra pokošena trava se kaj rada sama od sebe vžge.

Že nekaj tednov vlada ne le pri nas, ampak po vsej stari celini strahovita vročina. Sonce, ki neusmiljeno žge, povzroča milijonsko škodo na pridelkih. A prav takšno škodo povzroča tudi posredno na drugem rastlinju. Travniki, še posebej pa bolj ali manj poraščeni gozdnati predeli, postajajo prave zažigalne bombe. Še posebej tam, kjer je veliko podrasti ali grmičevja. Zadostuje le trenutek nepazljivosti in nesreča je tu.

Navadno največji požari izbruhnejo na Krasu oziroma na Primorskem. Razlogi so različni. Včasih jih zanetijo iskre, ki pršijo izpod zavor mimo vozečih vlakov. Za ognjeno stihijo je lahko kriva neprevidno odvržena steklenica. Sončni žarki skozi steklo, ki deluje kot poveče-

valno steklo, vžgejo suho podrast in požar se bliskovito razširi. Požar pa lahko povzroči tudi neprevidno odvržen cigaretni ogorek.

Pristojni organi in službe že tedne opozarjajo na nevarnost požarov. A kot vsako leto jih je tudi letos ne glede na vsa opozorila precej.

Tudi v urbanem naselju lahko požari povzročijo strahovito škodo.

Samo v prejšnjemu tednu so na Krasu divjali kar štirje. Upepeljenih naj bi bilo okoli tisoč hektarjev gozdnih površin, vsa škoda pa še ni ocenjena. Narava je opustošena, škodo pa imajo tudi lastniki opustošenih parcel. Strokovnjaki menijo, da je v primeru, če pogori hektar grmičja ali mladega oziroma nizkega rastja, škode v višini približno sto tisoč tolarjev. Če gre za visoka drevesa, pa je škoda še večja. Odvisno pač od vrste, debeline in višine požganega drevja. Ne nazadnje je s tem gozd za dolga desetletja za lastnika brez vrednosti, še več, le v breme mu je, ko mora zanj plačevati davek in ima stroške s pogozdovanjem.

Tudi gašenje požara ima svojo ceno. Gasilci, ki se z njim spopadajo, stanejo okoli dva tisoč petsto tolarjev na uro. Nadure, se pravi delo v nočnem času, konec tedna in med prazniki pa urno postavko gasilca dvignejo na tri

tisoč petsto tolarjev. Pri tem ne smemo pozabiti, da je treba večkrat postaviti tudi požarno stražo, da ne bi znova zagorelo. Precejšnji so tudi stroški, ki jih imajo gasilci z dovozom vode, vzdrževanjem vozil, s plačilom voznikov, z gorivom in seveda vodo. Zračna podpora gašenju pa je še dražja. Ura helikopterja, ki ga gasilci najamejo pri Slovenski vojski, stane 320.000 tolarjev ali 1.500 evrov na uro. Podobno stanejo tudi helikopterji oziroma gasilna letala, ki si jih morajo ob večjih požarih sposoditi gasilci pri kolegh iz sosednjih držav, največkrat v Italiji.

A še največji strošek je zdravje poklicnih in prostovoljnih gasilcev, ki se spopadajo s plameni. Velikokrat gre za zastrupitve z dimom oziroma z ogljikovim monoksidom, lahko pa pride tudi do opeklin in drugih telesnih poškodb, ki so včasih lahko trajne, ni pa izključena niti smrt.

Požar je lahko tudi v mestu Vse naštetto bi lahko vsaj malce vplivalo na nas, da ne bi zanetili kakšnega

Vsi požari niso le plod naključja ali nepremišljenosti. Nekateri so podtaknjeni. V tem primeru gre lahko za duševne bolnike, ki preprosto uživajo v plamenih.

požara. Res pa bi bilo treba okrcati tudi malomarnost pristojnih. Vsej preventivi navkljub se še vedno dogajajo v nebo vpijoče malomarnosti, ki bi lahko pripeljale do nesreče. Do nje pa ne pride le na podeželju, ampak tudi v naseljih. Celo sredi velikega mesta, konkretno naše prestolnice.

Sredi blokovskega naselja na Šarhovi v ljubljanski soseski Bežigrad (ki je menda ena najdražjih lokacij v Sloveniji, kar se tiče cen stano-

Seno je zelo vnetljivo.

vanj) je nepokošen del parka. Kakšnih sedemdeset krat trideset metrov velika površina je zaraščena s suho travo, ki sega že čez kolena. Na njenem robu je nekaj dreves, ki so tudi popolnoma posušena. Prava zažigalna bomba torej. Od stanovanjskega bloka jih loči le ozek dovoz. V dosegu je tudi nekaj avtomobilov, ki so navadno parkirani pred blokom, in kotlovnica. Najhuje pa je, da je v neposredni bližini tudi otroški vrtec. Kaj bi bilo, če bi prišlo do vžiga?

Mimo hodi vsak dan na ducate ljudi in kaj hitro lahko kdo odvrže v travo cigaretni ogorek. Pogosto se tu ponoči zbira tudi mladina, ki ni nič boljša ali slabša, kot je vedno bila. Se pravi, da kaj pokadi in popije, potem pa zabriše embalažo kamor koli. Podnevi, ko sonce zapeče, pa je razbita steklenica lahko leča, ki bi vžgala travnik. V omenjenem primeru bi bilo tudi vprašljivo, kako blizu bi lahko prišli gasilci. Okolica je namreč prepolna pločevine, velik del dohodov pa je preozek za gasilska vozila. Pristojni bi morali v tem letnem času misliti tudi na takšne malenkosti. Res je, da zemljiške knjige še vedno niso urejene, vendar bi morala v tem primeru mestna občina primakniti nekaj deset tisočakov za dva delavca s kosilnico in vozičkom za odvoz trave. Malenkost v primerjavi s tistim, kar bi se lahko zgodilo po najbolj črnem scenariju. Res pa bi se moral iz prijetno ohlajene pisarne na teren odpraviti tudi kakšen požarni inšpektor. Navsezadnje je za to plačan, pa vročina gor ali dol. Konec koncev bo, če gre za malomarnost hišnika, hišnega sveta ali vzdrževalca, z mastno globo lahko obogatil mestni proračun.

Tudi premokro je nevarno Priстойne službe so izdale tudi opozorilo, namenjeno predvsem kmetom.

V njem opozarjajo na nevarnost samovžiga. Kmetje sicer to dobro vedo, ne bi bilo pa napak, če bi se s tem seznanili tudi »nedeljski kmetovalci«. Pri skladiščenju pokošene trave je največja nevarnost, če je premokra. Popolnoma suho seno ne zagori, premokro pa. Če je v njej več kot dvajset odstotkov vlage, ga je treba večkrat na dan obračati. V nasprotnem primeru se namreč v notranjosti kopice začenejo različni kemični procesi. Ustvarja se toplota, in ko zadosti naraste, izbruhne požar. Poleg tega se sproščajo različni plini, med drugim metan, dušik, vodikov sulfid in ogljikov dioksid. Previdnost pa je potrebna tudi pri obračanju senenih kopic. Nenaden dostop kisika

lahko le še pospeši reakcijo in zaneti požar. Še posebej zato opozarjajo, naj tisti, ki bodo obračali seno, ne stojijo na njem, da jih ne bi zajeli ognjeni zublji.

Res pa je, da niso vsi požari le plod naključja ali nepremišljenosti. Nekateri so podtaknjeni. V tem primeru gre lahko za duševne bolnike, ki preprosto uživajo v plamenih. Lahko gre za maščevalce, ki so se na tak način lotili poravnave pravih ali namišljenih krivic. Lahko pa gre za svojevrstne objestneže ali šaljivce, ki na tak način sproščajo odvečno energijo. Pojavljajo se tudi glasovi, ki trdijo, da menda pri zadnjih požarih na Krasu ni šlo le za nesrečo ali malomarnost. A to bodo morali raziskati kriminalisti. **D**

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

ELEKTROPROM

**EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.**

Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

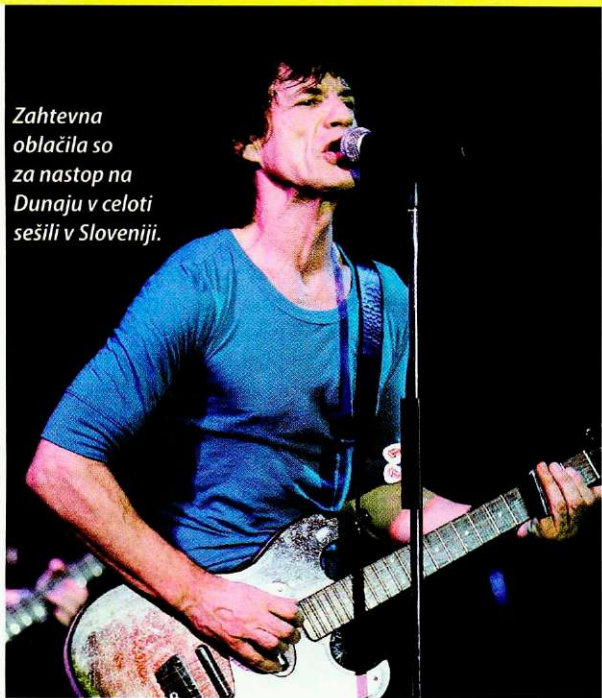

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Zahtevna
oblačila so
za nastop na
Dunaju v celoti
sešili v Sloveniji.

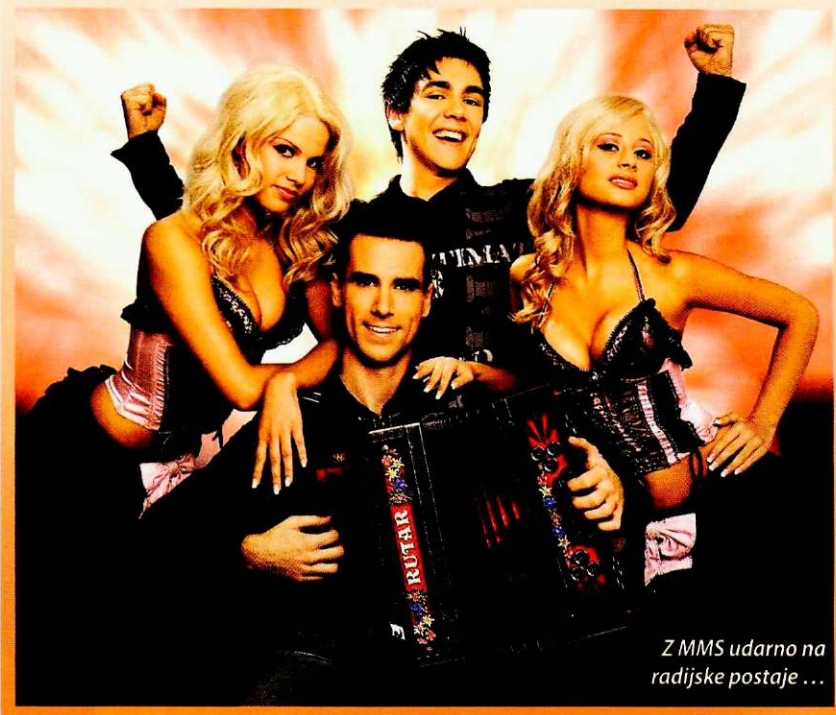
Naveza Mura – Jagger

Slovensko podjetje Mura se lahko pohvali, da je svetovni turneji skupine Rolling Stones dala nekaj našega pridiha. V Muri so namreč za modno blagovno znamko Dries Van Noten sešili oblačila za nastop Micka Jaggerja na Dunaju, kjer je s skupino v sklopu svetovne turneje nastopil na Stadionu Ernst Happel. Podjetje Mura sodeluje s številnimi svetovnimi modnimi blagovnimi znamkami. Ena takšnih je Dries Van Noten, imenovana po uglednem belgijskem modnem oblikovalcu, ki izhaja iz družine treh generacij krojačev. Van Noten je znan po svojih edinstvenih kreacijah, ki so v njegovi kolekciji za moške izražene v dandyjevskem slogu. Ekskluzivno oblači tudi številne estradne umetnike. Zato ne preseneča, da v njegovem moštvu skrbijo za podobo pevca ene najpomembnejših in najuspešnejših rokovskih skupin na svetu.

Angelčki so že na radiu

Sredi julija je na vse radijske postaje prispel novi singel priljubljene slovenske skupine (s priljubljeno glasbeno zvrstjo) Turbo Angels »Jaz sem za«, pesem, s katero so se uvrstili na letošnji festival Melodije morja in sonca. Pesem je napisal Dušan Erbus, besedilo Natalija Kolšek, aranžma pa Raay. Besedilo je šaljivo in namiguje na marsikaj, vendar so turboti mnenja, da bi jo moral znati vsak par, ki stopi v zakonski jarem in si obljubi vse najlepše. Zagotovo bo pesem postala himna veselih »ohceti«, zabav in mladih parov. V kratkem bo izšel tudi po-

natis njihovega CD, preimeno- vanega v JAZ SEM ZA...JA, JA, JA, na njem pa bo tudi nova uspešnica Jaz sem za, poleg tega pa vsem, ki so skupino podprli na MMS, namenajo še dve dodatni pesmi, Senik turbo miks, turbofolk venček samih Avsenikovih hitov in Rada bi v PARA DICE remiksu, ki se že pospešeno vrti po diskotekah. Na ponatisu cedeja bo tako skupaj kar 17 pesmi.

Z MMS udarno na
radijske postaje ...

Razbijalka Naomi

Temnopolta manekenka Naomi Campbell je že nekaj časa znana po tem, da ne zna brzdati svoje jeze. Še več – lepotica »izklesanega« telesa zna biti nadvse agresivna.

Potem ko je v rumenem tisku odmeval njen brutalni obračun s služkinjo, je sedaj v medije pricurjela nova zgodba. Tokrat so lepotici popustili živci na jahti njenega ljubega, 28-letnega multimilionarja iz Dubaja. Ta je Naomi povabil na jahto, kjer so jima postregli z romantično večerjo. Potem pa se je izkazalo, da ima muhasta manekenka občutljiv želodec, saj ni bila zadovoljna s postreženo hrano in izbranim vinom. Odvihrala je h kuharju in mu razlagala, da špageti niso skuhani dovolj al dente in da takšno vino že ne bo teklo po njenem občutljivem požiralniku, kuhar pa ji je pokazal vrata, saj se ni strinjal z njeno kritiko. To je bilo dovolj, da je manekenki zavrela kri in s pestmi ter brkami se je lotila drage opreme na jahti. Naomi naj bi si bila dajala duška, vse dokler ni padel zadnji del pohištva.

Lepo je biti oče!

Eden najbolj zaželenih igralcev in ljubljeneec rumenega tiska Brad Pitt se odlično znajde v svoji novi vlogi. Simpatični igralec pravi, da je biti očka najlepša stvar, ki se mu je zgodila v življenju. Najbolj je srečen, ko mala Shiloh podre kupček. »Če lahko spravim kupček iz te

Ponosni očka!

male stvarce, imam občutek popolne izpolnjenosti,« se je pošalil. V intervjuju za Today je še razkril, da je po rojstvu otroka popolnoma spremenil pogled na svet. »Veste, imel sem svoj čas. Naredil sem nekaj filmov in resnično sem imel srečo v življenju. Sedaj je čas, da to delim,« je

dejal in pojasnil, da pri odraščanju hčerke ničesar zamuditi. »Lahko napišeš knjigo ali posnameš film, a imeti otroke je najbolj posebna stvar, ki sem jo izkusil v življenju,« je dejal.

UEFA
CHAMPIONS
LEAGUE®

V pričakovanju nogometne vročice

P(o)rednosti TVS

Magična gledalka

Ker je poleg suše in požarov omembe vreden le še spopad na Bližnjem vzhodu, sem upravičeno pričakovala, da bo TVS ponudila razširjene vsebine o tej temi.

In sem jih dočkala v torek zvečer v oddaji Pod žarometom. Naslov je bil »Nova vojna na Bližnjem vzhodu?«, oddajo pa je vodil Igor Jurič. Najprej je treba seveda zapisati, da je zunanja politika nacionalkina velika prednost. Kadar koli me je kakšna od svetovnih tem podrobneje zanimala, sem jo našla na TVS bodisi v obliki dokumentarca, bodisi v obliki razširjenih prispevkov v Odmevih ali pa v oddaji Zrcalo tedna. Njeni dopisniki so bili pogosto v središču dogajanja. Recimo nepozabna dopisnica iz Rusije ob tragediji v Beslanu. In zdaj imajo spet udarno Karmen W. Šveglj, ki dnevno poroča iz Libanona. Poleg navzočnosti pa je seveda vprašanje, kako so informacije pripravljene, koliko slikovno ustrezno podložene in koliko se jih sploh da razumeti. Pa se vrnimo k oddaji Pod žarome-

tom. Gostje so bili Jurij Gustinčič, Klemen Jelinčič, Anton Bebler, Primož Štrbenc in Klemen Grošelj. Voditelj je po začetku naredil krajši uvod in kronologijo 14-dnevnih spopadov, nato pa začel z vprašanjem, kaj je to, kar se dogaja na Bližnjem vzhodu, je to prava vojna ali le huda kriza. Kot gledalko me seveda najprej zanimajo podrobnejše razlage o dogodkih v tem delu sveta, šele potem pa, kako bodo strokovnjaki ali znanstveniki to

ocenili. Poimenovanje teh bestialnosti, v katerih nastrada praviloma civilno prebivalstvo, ne nazadnje je že 400 mrtvih, je pa res drugega pomena. Definicije tukaj ne morejo biti na prvem mestu in to je dobro razumel Gustinčič, ko je na kratko dejal, da je kriza tam permanentna. No, oddaja se je potem kmalu pomaknila k vsebini. V njej smo videli dva izvrstna prispevka. Prvi je skozi zgodovino opisoval vse spopade in nasprotja med Izraelom in sosednjimi državami, začevši v začetku 60. let prejšnjega stoletja pa vse do zadnjih spopadov. Med drugim smo videli v paradi mlade fantiče, otroke, kako so strumno korakali po mestnih ulicah. Drugi prispevek je pripravila Švegljova in ga začela z ugotovitvijo, da je bil Bejrut nekoč Pariz na Bližnjem vzhodu. Pojavila se je v sliki in besedi, obdana z domačini, blizu ljudem in njihovim tegobam. Naj mi bo oproščeno, če sem se zalotila ob vprašanju, ali ima tudi ona arabske korenine, saj jim je po videzu dokaj blizu. Zatem je oddaja tekla dokaj gladko in nemoteče, celo polemika se je obetala, gost se je mimogrede povzela, da ima osebne izkušnje in prijatelje med ljudmi, ki trpijo v vojni, kar naj bi po njegovem mnenju dokazovalo, da on že ve, o čem govori, drugi pa ne. To pa seveda še zdaleč ni res.

Še najbolj udarna misel v celotni oddaji je prišla iz ust prof. dr. Antona Beblerja, ki je logiko izraelskega ravnanja pripeljal do absurda. Ugotovil je namreč, da prav Izrael s svojim ravnanjem in napadi ustvarja med Palestinci in Hamasom nove in nove rodove teroristov in da bo zmernim politikom v teh državah zaradi tega čedalje težje. In to je bil tudi najboljši doslej slišani odgovor na vprašanje, zakaj se Bližnji vzhod praktično že skoraj pol stoletja ne izkoplje iz občasnih vojn in stalnih napetosti.

TVS nam ga je ponudila ob pravem času. ▣

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Četrtek bo težak dan, saj bo k vam prišla vaša družina in želeli si boste pojedli polno škatlo krofov. S športom se vam ne bo dalo ukvarjati in nikakor se ne boste mogli privaditi na misel, da bo odslej nekdo živel z vami v stanovanju.

Bik
21.4.-21.5.

Če ste še samski in oseba, v katero ste zagledani, stoji pred vami in je videti odlično, bodo dnevi v tem tednu zares lepi. Prihranili si boste nekaj težav, če boste skrbneje pazili na svojo pošto. Nedelja bo prijetna in lena.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ta teden boste sestavili seznam stvari, ki jih želite narediti. Precej vroče bo, zato se boste držali večernih ali jutranjih ur. Prijateljstvo se utegne razdreti, če se ne boste malo bolj potrudili. Komunikacija se mora nujno izboljšati.

Rak
22.6.-21.7.

Sreda tedna vas bo našla na vrhu sveta, tako dobre volje boste. Videli boste da-leč v prihodnost in načrti, ki jih imate, se vam bodo zdeli z izjemo enega uresničljivi. Toda bodite izjemno natančni glede sprejemanja pomembnih odločitev.

Lev
22.7.-21.8.

Vaša občutljivost bo prinesla veliko rezultatov, saj boste vedno znali najti prave besede. Nikakor vam ne bo vseeno, kaj si določena oseba misli o vas, zato se boste za svoj videz zelo potrudili. Uživali boste velik ugled.

Devica
22.8.-21.9.

Ponedeljek bo izjemno naporen in delaven; tako se vam bo vsaj zdelo po sproščujočem koncu tedna, kot si ga boste privoščili. Petek bo namreč tako fantastičen, kot si to morete predstavljati v najbolj divjih sanjah.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Izkazalo se bo, da ste najbolj zaželeni moč v celi ekipi, zato je dobro, če si postavite dobro ceno. Seme, ki ste ga posejali lani, je začelo roditi sadove. Prijatelji, ki v vas prepoznavajo vodjo, vam bodo zvesto stali ob strani.

Škorpion
23.10.-21.11.

V četrtek boste potrebovali veliko duševne moči, da boste prenesli vse razjarjene poglede. Kaj hočemo, včasih se je v življenju treba tudi bojevati. Nikakor vam ni treba prenašati vsega, kar mislijo, da morate. Prihranite nekaj denarja za počitnice.

Strelec
22.11.-20.12.

Včasih kemija prav ponori, vendar vam zato še ni treba izgubiti pameti. Ljudje, ki jih imate najraje, bi raje videli, če bi se umaknili iz nevarne pustolovščine, v katero ste se spustili. Pregledali boste vse možnosti in se končno odločili.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ekonomsko se zelo dobro držite, vendar bi bilo zelo koristno, da bi se nekoliko ustavili pri nakupih, ki niso nikomur potrebni. Majhno, neprijetno odkritje vam bo dvignilo raven adrenalina v krvi in veliko uspešnejši boste, ko bi si mislili.

Vodnar
20.1.-18.2.

Čustva morate obvladati in ne dopustite, da čustva obvladajo vas. Življenje je prelepo, če ga le pogledate s prave strani in naredite vse potrebno za lastno srečo. Le tako so lahko poleg vas srečni tudi drugi ljudje. Privoščite prijatelju darilo.

Ribi
19.2.-20.3.

Živite za to, da bi dosegli pomemben cilj – toda vprašajte se, ali je sploh vredno. Vaše moči so omejene, zato morate z njimi delati pazljivo. Skupaj z zanesljivo osebo pretresite vse možnosti, ki jih lahko izkoristite, in se odločite sami.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

**Rojstni list
slovenske države**

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	OPERNA PEVKA MEZETOVA	VOHUNKA HARIJEVA	POMENO- SLOVEC	LES ZA PRIDOBIVANJE TANINA	REKA V INDIJI (IZ CRK SANA)
CELICA Z ENO SAMO DEDNO ZASNOVO						
STAROGRŠKI KIPAR						
DEBELEJŠI SPODNJI DEL SNOPA						
TENKA BOMBAŽNA TKANINA						
NATRIJ			OS. ZAIMEK			ZVEZNA DRŽAVA V INDIJI
18. ČRKA ARABSKE ABECED			NEKDANJI SL. ALPINIST (FRANC)			
		PISATELJICA TRIOLETOVA				
		GORIVO ZA PLAVŽE				
		ŠPARTANSKI KRALJ				
		IZDELOVALEC ROLET				
KANADSKI HOKEIST (BOBBY)				ZNAK ZA LANTAN		
				VITAMIN B ENA		
LIDIJA OSTREC			KRAJ V RUSIJI (IZ CRK MET)			
			DURI			
GLASBENIK PRESLEY						DEMOKRACIJA
ANTON MARTI	DOBA PRITOK RENA				DEL IMENA KRALJA MARCJA	RT V VZHODNI ŠPANIJI
NEKDANJI KOZASKI POVELNIK						
MESTO V SREDNJI ITALIJI						
MOŠKO IME						

GOLOB, OSEBEK, RETINA,
EKARIT, NALA, SJ, ONTO,
ATAR, KLEP, JIN, TRNEK,
KIBO, ENA, LATNIK,
KRT, AT, EVI, LR, ADO,
OTA, TAPETA, ROP, RUS,
IRAN, SAK, IBER, KISAR,
NASTRAN, ACARINA,
LEADER, ATENKA, AV, ART

1. nagrada: **MARIJAN OGRINEC,**
Svetčeva pot 8, 1241 Kamnik

2. nagrada: **METKA RUTAR PIBER,**
Alpska c. 1, 4260 Bled

3. nagrada: **IVICA PREMROV,**
Zgornje Bitnje 274, 4209 Žabnica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 10. 8. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- **31.7.1808** se je v Černovicah na Češkem rodil Janez Kleemann, ki je pripravil prvo slovensko berilo za 1. in 2. razred gimnazije.
- **31.7.1892** je v Pragi v precejšnji osamljenosti umrl koroški Slovenec in eden največjih slovenskih narodnih buditeljev Matija Majar-Ziljski.
- **1.8.1802** se je na Poženiku pri Cerkljah na Gorenjskem rodil slovenski narodopisec in pesnik Matevž Ravnikar-Poženčan.
- **1.8.1834** so v britanskem imperiju odpravili suženjstvo.
- **1.8.1975** so v Helsinkih predsedniki 35 držav in njihovi pooblaščenici podpisali sklepno listino o evropski varnosti in sodelovanju.
- **2.8.1903** je izbruhnil ilindenski upor Makedoncev proti Turkom. Uporni Makedonci so ustanovili Kruševsko republiko, a je živel samo 10 dni. Turška premoč je bila prevelika, maščevanje pa strašno.
- **3.8.1913** je bila s cesarjevim ukazom v Gorici tedanja nemška državna gimnazija spremenjena v 3 zavode: v nemško in italijansko realno in slovensko klasično gimnazijo.
- **4.8.1901** se je v New Orleansu rodil eden največjih trobentarjev v zgodovini džez – Louis Armstrong z vzdevkom Satchmo.
- **4.8.1930** so sovjetske čete v Odesi pobile 400 stavkajočih. V »diktaturi proletariata« so bile namreč stavke prepovedane.
- **4.8.1995** je nekaj minut čez peto zjutraj hrvaška vojska napadla Republiko Srbsko krajino, ki so jo hrvaški Srbi spomladi 1993 razglasili za avtonomno državo, in jo uničila.
- **5.8.1811** se je rodil francoski skladatelj Ambroise Thomas, avtor številnih oper, med katerimi sta se ohranili Mignon in Hamlet.
- **5.8.1850** se je prvič sešlo deželno sodišče v Ljubljani.
- **5.8.1898** se je rodil eden največjih španskih pesnikov Federico Garcia Lorca.
- **5.8.1914** so v ZDA v času, ko je že skoraj vso Evropo zajel plamen prve svetovne vojne, sprejeli izjavo o nevtralnosti in z njo poudarili, da se ne bodo vmešali v evropske boje.
- **6.8.1886** se je v Trstu rodil prvi slovenski pilot in konstruktor letal Edvard Rusjan.
- **6.8.1894** je dobila Škofja Loka kot prvo slovensko mesto javno električno razsvetljavo.
- **6.8.1945** so iz ameriškega bombnika vrgli atomsko bombo na Hirošimo in tri dni kasneje še na Nagasaki.

POGLED NAZAJ (OD 31. 7. DO 7. 8.)

Amerika

Španski pomorščak Krištof Kolumb je med svojem tretjim potovanjem v Novi svet **31. julija 1498** odkril otoka Trinidad in Tobago, ko pa je nadaljeval potovanje, je prvič pristal ob obali Južne Amerike. Kolumb je odkril novo celino leta 1492.

Prevladuje mnenje, da so se mongoloidi iz vzhodne Sibirije od 23.000 do 8.000 leti pred Kr. preselili na Aljasko čez zemeljski most v Beringovi ožini, ki ga danes ni več. Nato naj bi se bili selili proti jugu. To potrjuje preprosto orožje iz kamna in živalskih kosti.

Kitajci naj bi bili Ameriko odkrili leta 458. Arheologi so v starih mestih Srednje Amerike res našli skulpture, ki so podobne tistim iz budističnih templjev. Vikingi naj bi bili v

Ameriko prišli okoli leta 1000 čez Islandijo in Grenlandijo. Potrditev, da so prvi v Ameriko prišli Feničani, iščejo nekateri zgodovinarji v skrivnostnim razvalinah v Hew Hampshire (22 kamnitih koč, okopov, prehodov in oltar), za katere ni razlage, kdo jih je naredil.

Prvi TV-sporod

S pomočjo začasnega oddajnika je **4. avgusta 1956** z Gospodarskega razstavišča v Ljubljani stekel prvi slovenski javni televizijski spored.

Po 2. svetovni vojni so zgodnejše televizijske programe sosednjih držav lahko spremljali le prebivalci na obmejnih območjih. V Sloveniji je televizijsko tehniko od 1949 preučevala skupina strokovnjakov z Inštituta za elektroizveze in s pomočjo nemških strokovnjakov razvijala domače televizijske naprave. Leta 1956 jih je predstavila na Mednarodnem sejmu elektronike na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Decembra 1957 so v okviru Mednarodnega sej-

ma elektronike oddajali prvi javni poskusni televizijski program. To je bil začetek delovanja Televizije Ljubljana na podlagi priprav, izvajanih v Radiu Ljubljana. V okviru teh priprav so leta 1956 tehniki za visoke frekvence začeli graditi televizijsko oddajniško mrežo. Avgusta 1956 so namestili prvi oddajnik na ljubljanskem gradu za posredovanje programa italijanske televizije in ga leta 1957 premestili v planinski dom na Krvavcu.

Cestna afera

Slovenski izvršni svet je **31. julija 1969** ostro kritiziral odločitev zveznega izvršnega sveta zaradi delitve mednarodnih cestnih posojil med republike. ZIS je namreč pod predstvom Mitje Ribičiča izpustil graditev dveh odsekov avtoceste Šentilj–Nova Gorica, t. j. Hoče–Levec in Postojna–Razdrto. Začela se je »cestna afera«.

Slovensko vlado je podprla javnost, znotraj političnega vodstva pa je prišlo do razlik. Del liberalno usmerjenega je podprl Staneta Kavčiča in očital nezvestni ekonomski politiki, da utesnjuje Slovenijo. Drugi del je podprl Edvarda Kardelja, ki je zagovarjal tezo, da je položaj Slovenije v Jugoslaviji načeloma zelo dober. Med tistimi, ki so podpirali Kardelja,

sta bila zlasti pomembna predsednik slovenske partije France Popit in predsednik skupščine Sergej Kraigher. Vodstvo jugoslovanske ZK je slovensko »cestno afero« obsodilo kot nacionalistični poskus rušenja enotnosti države. Tito je bil pripravljen reagirati tudi s silo. »Cestna afera« je omejila vpliv Staneta Kavčiča, vendar je vseeno ostal predsednik vlade do leta 1972.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 27/44

Matjaževa vojska 1945–1950 (4)

Mag. Martin Premk (Demokracija št. 27/44) se sklicuje na »znanost, preverljive vire in natančnost podatkov«, zaradi česar za vse napisano v svoji knjigi z gornjim naslovom »prevzema vso znanstveno odgovornost«. Na koncu nas sprašuje, kakšni so »pravilni prikazi dogajanja«. Ustregel mu bom s »pravilnim prikazom, kako je »Matjaževa vojska 28. aprila 1948 v Bizoviku ubila poslanca Franca Mojškerca«.

Če je namreč Premk znanstvenik, za kakršnega se razglša, bi moral biti ob zgodbi o Francu Mojškercu-Frenku bolj radoveden. Kako to, da se mu ni zbudil najmanjši dvom, ko je prebiral uradno zgodbo o nesrečnem Frenku? Po njej naj bi bili namreč trije Gorenjci, nekdanji domobranci, tri leta po koncu vojne prestopili nevarne Karavanke, se prebili do Bizovika, pod varstvom teme vstopili v Mojškerčevo hišo, Frenka vpričo žene in sina pokosili z brzostrelko, se neuspešno spravili še nanjo, potem pa urno nazaj čez mejo. Pa še to; od kod jim brzostrelka in ali se je dalo z njo neopazno sprehajati po Sloveniji? Skratka, samo nekaj zdrave pameti je potrebne, pa se nam mora posvetiti, da zgodba šepa. Res je bil Frenk pomemben partijski funkcionar in narodni poslanec, vendar samo na lokalni ravni. Takih je bilo v Sloveniji na tisoče in bi se moral Premk vprašati, s čim le se je Gorenjcem zamermil, da so se spravili prav nanj.

Prava zgodba, pojasnila jo je edina odrasla priča dogodka, Frenkova žena Marija, takrat visoko noseča, je veliko preprostejša.

Na dan po prazniku OF, 28. aprila 1948, sta ob pol desetih zvečer v njihovo hišo vstopila dva udbovca in se ustavila na kuhinjskem pragu. Frenka so malo prej v črnem avtomobilu pripeljali domov. Skupaj z njo in 2-letnim sinom je sedel za mizo in večerjal. Oba je poznal in se mu pozni obisk ni zdel nič nenavaden. A na lepem sta obiskovalca zavpila: »Roke v vis!« in naperila vanj brzostrelki. Prvi hip je mislil, da gre za neslano šalo, in jima je odvrnil: »Kaj se delata norca!« V tistem hipu pa se je zgodilo. Tega Marija ni videla, verjetno je Frenk zgrabil za pištolo. Namesto aretacije so padli strelji, obležal je mrtev, ob njem pa je ostala žena kot živa priča. »Še njo!« Takrat je že vstala od mize in se, obrnjena proti njima, naslonila na nizko polico odprtega okna. Brž ko sta dvignila orožje, se je prevrnila vznak in padla skozi okno v jašek ob hiši, kjer je skoraj nepoškodovana obležala, le ena od krogel jo je oplazila. Storičla sta se jadrno odpeljala. Njiju in avta ni videl nihče. Marija je bila prestrašena, zato zgodbe ni obešala na veliki zvon. Ščasoma pa je le prišla z njo na dan. Člani Mojškerčeve družine so ji verjeli. Ko je denimo umrl Frenkov starejši brat Jaka, je njegova žena zahtevala pogreb v družinskem krogu, zavrnila je tudi ponudbo, da bi na njem sodelovala zveza borcev, čeprav je bil med vojno partizanski oficir.

Kako se je Udbi posrečilo, da je vpletla v štorijo prav Matjaževo vojsko? Takole je bilo. Teden dni prej so se pri Židanovih oglasili trije neznanci. Oče Anton je bil v taborišču na Koroškem, kamor je zbežal ob koncu vojne, sin Tone je kot domobranec izginil na Teharjah, doma so ostale mati in hčeri Marija in Angela. Kasneje so ugotovili, da so se kurirji pisali Brodar, Jagodic in Pičman, sami nekdanji gorenjski domobranci. Predstavili so se, kot da so prišli s Koroškega in da so prinesli pismo od očeta. Dejali so, da so prišli po Filipa Lampiča, ki da je resno zbolel. Lampič, nekdanji domobranec na Urhu, se je že tri leta skrival na domačem svinjaku. Toda nekaj tednov prej je nad tujo

pomočjo obupal, sedel na kolo in se odpeljal na Gorenjsko. Srečno je prestopil mejo in se vdal avstrijskim oblastem. Bil je na koncu moči. Hitro so odkrili, da gre pri njem za odprto pljučno tuberkulozo. Sprejeli so ga v bolnišnico in ga zdravili vse leto. Nekaj tednov se ni oglašil nikomur in tako so se zgrešili. Še danes živi v ZDA, leta 1992 je prišel celo na obisk v domovino. No, Židanove ženske so za prišleke poiskale začasno skrivališče v domačem hlevu. V tem času je hči Angela napisala očetu pismo in po nekaj dneh so se kurirji poslovili. Potem pa se je zgodilo, da so na prehodu čez Karavanke padli v zasedo; Brodar in Pičman sta stražarjem ušla, Jagodica pa so smrtno ranili. Pri njem so našli Angelino pismo in po ne vem kakem čudežu prišli do Bizovika. Takrat se je zgodilo tisto z Mojškercem, zaradi česar so se Židanove skupaj s številnimi vaščani znašle v zaporu. Poleg pisma so pri Angeli izbrskali skrajno oteževalno okoliščino, in sicer, da je vedela za Filipa in šla celo na Gorenjsko po njegovo kolo.

Frenk Mojškerc, pleskar po poklicu, je bil ves zagret za Sovjetsko zvezo, za Lenina in Stalina, in tega ni skrival. Čeprav se takrat še ni razvedelo za resolucijo informbiroja, je Udba že ukrepala. Ker je bil na bizoviškem koncu dobro znan in med partizanskimi ljudmi zelo priljubljen, so udbovski agenti hoteli opraviti z njim naskrivaj, pa jim je spodletelo. Po tej kolobociji so jim prišle Židanovi in njihove zveze kot naročeni. Uprizorili so pravi cirkus. Pozapri so pol prebivalcev Bizovika in okoliških vasi. Na procesu 3. julija 1948 je bila na Okrožnem sodišču v Ljubljani Angela Jakoš obsojena na smrt, njena sestra, mati in njihova sosedka pa na 6 in 8 let zaporu. Za 24-letno Angelo ni bilo milosti, bila je ustreljena.

Še to! Eden od udbovcev, ki naj bi bil sodeloval pri uboju, se je večkrat hvalil, da je počil Mojškerca. Piše se Frank in stanuje v Zeleni jami. Njega naj mag. Premk izpraša, vendar se bojim, da bo storilcu podobno kot Ribičiču padel mrak na oči in bo na lepem vse pozabil.

France Ložar, Ljubljana

Javno pismo predsedniku RS Janezu Drnovšku!

Spoštovani gospod predsednik, vaš program na zadnjih predsedniških volitvah in vaše preteklo delo sta bila podalga, da vas je na volitvah večina državljanov podprla kot predsednika republike. Na volitvah izraženo zaupanje pomeni, da vas državljani sprejemamo kot predstavnika vseh državljanov. Kot pravi naš najvišji zakonski akt, Ustava RS, predstavlja Republika Slovenijo in ste virovni poveljnik obrambnih sil.

Pozdravljam in podpiram vašo prizadevanja za človekove pravice v preteklih obdobjih. Zavzeli ste se za življenjske razmere v Darfurju, skrbite za primerno namestitve pribežnikov v Sloveniji ... Menim, da je pravilno, da predsednik poleg svojih z ustavo določenih pristojnosti skrbi tudi za ugled in varnost države ter svojih državljanov.

Kot državljanka RS in tudi kot hči, katere oče že več let išče pravico na sodišču, vam, da bi mu zagotovila temeljne državljanske pravice, postavljam vprašanja, na katera, verjamem, boste tudi odgovorili.

1. Kot vrhovnega poveljnika obrambnih sil in kot varuha človeških življenj vas sprašujem, kako bi reagirali v primeru, če Slovenijo napade tuja vojaška sila.

2. Zgodbe iz neodvisne pravosodne veje oblasti imajo široke negativne posledice. Sodni zaostanki so veliko državljanov ▶

► pripeljali na rob življenja. Poleg zaostankov nam niso tuji primeri korupcije v tožilstvu, ki se v zadnjem času potrjujejo tudi pri zasliševanju nekaterih tožilcev na pristojni komisiji v državnem zboru. Ustavno sodišče večkrat deluje po politični usmerjenosti, saj je med člani tudi nekdanji predsednik SDP, politične stranke naslednice komunistične partije, njegov oče pa je po več kot 60 letih osumljen genocida. Kaj boste storili, da se v Sloveniji zmanjšajo sodni zaostanki, da bo korupcija le še kaznivo dejanje v pravnih učbenikih, predvsem pa, da bo sodstvo resnično delovalo na podlagi neodvisnosti in strokovnosti?

3. Mediji so četrta neodvisna veja oblasti, za katere naj bi v Sloveniji veljala pravna podlaga in v svetu uveljavljena etična merila delovanja novinarjev. Kaj boste storili, da v medijih ne bomo več spremljali nestrpnih in sovraštva polnih zgodb nekaterih novinarjev? V demokratični družbi je nesprejemljivo, da med drugim beremo nestrpno pisanje Mitje Cjuhe /Toneta Fornezzija Tofa, da so nekateri politiki 'za pod nož' in da se bodo 'moralo opravičiti za svoj obstoj'.

4. In kot nekdanji predsednik Liberalne demokracije Slovenije: boste povabili gospoda Milana Cvikla, da konstruktivno pristopi k svojemu poslanstvu in pusti, da se sprejme zakon o reviziji javnih naročanj, ki bi v tem trenutku, če ne bi bil zablokiral njegovega sprejetja, že lahko pomagal k zdravju in življenju ljudi v Sloveniji? Vemo namreč, da se operacijske mize ne morejo kupiti prav zaradi neurejenega področja javnega naročanja.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

Spoštovani predsednik, zahvaljujem se vam za odgovore in vam želim, da bi še naprej s takim tempom reševali poglobitve probleme, ki se tičejo dostojanstva in temeljnih človeških okoliščin.

Jana Novak, Ljubljana

Pravice koroških Slovencev

Pred kratkim so Avstrijci spet poskusili omejiti pravice slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Tokratni poskus je imel obliko ustavnega zakona, ki naj bi določal pogoje za postavitev dvojezičnih krajevnih napisov, vendar ga k sreči avstrijski parlament ni sprejel. Sama ideja je v bistvu imela namen krčiti prostor na Koroškem, na katerem bi bila dvojezičnost obvezna. Šlo je za prikrit poskus revizije 7. člena avstrijske državne pogodbe iz leta 1955, ki zagotavlja pravice slovenske manjšine v Avstriji v zameno za priznanje državne meje na Karavankah.

Sama slovenska manjšina je bila do ustavnega zakona razdvojena: eni so trdili, da Slovincem zagotavlja vsaj nekaj, drugi pa so bili mnenja, da bo v primeru njegovega sprejetja dvojezičnost marsikje zakonsko odpravljena. Mogoče je tudi, da bi sledila odprava dvoje-

zičnega šolstva v tistih krajih, ki bi izpadli s seznama, in še druge omejitve že tako pičlih pravic slovenske manjšine. Osebnost bi glede na zgodovinske izkušnje bolj verjel drugemu mnenju.

Slovenska vlada, predvsem zunanji minister Rupel, se je odzvala mlačno in brezidejno. Dr. Rupel je v javnosti poudarjal potrebo po nadaljnjih pogovorih z avstrijsko vlado, omenjal veliko prijateljstvo (?) med Slovenijo in Avstrijo in trdil, da se je treba izogniti slehernemu prepiru. Človek bi mu celo dal prav, če ne bi vedel, da so po koroškem plebiscitu v letu 1920 vsa dejanja avstrijskih oblasti merila – ne glede na javne obljube in podpisane sporazume – na to, kako priškrniti pravice slovenske manjšine na Koroškem, na Štajerskem pa Avstrija itak ne priznava njenega obstoja.

Če bi namreč Avstrijci hoteli dati slovenski manjšini uradno zajamčene pravice, si ne bi nenehno izmišljali novih kriterijev za njihovo uresničenje. Navsezadnje bi si lahko ogledali kar v Sloveniji, kako je treba varovati pravice manjšin, lahko pa tudi še kje drugje v Evropi. Če bi Slovenija uporabljala enak vattel za pravice manjšin kot Avstrija, bi italijanska in madžarska manjšina v

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Sloveniji skupaj ne premogli niti enega dvojezičnega krajevnega napisa. Pa ne gre samo za krajevne napise, temveč tudi za uradne dokumente, dvojezično šolstvo, uporabo manjšinskega jezika v uradih in drugje v javnosti.

Nastaja vtis, da se slovenska vlada noče odločneje postaviti za svojo manjšino v Avstriji zato, ker se boji zameriti mednarodni javnosti. Kateri javnosti, komu in s čim? Je zahteva po izpolnjevanju pravic manjšine razlog za zamero držav, ki v to niso vpletene? So te države že kdaj javno podprle pravice slovenske manjšine v Avstriji (ali v Italiji)? – Pregovorna slovenska pohlevnost več kot očitno tu ne rojeva sadov!

Mislim, da je čas za konkretna dejanja, če hočemo svoje manjšine ohraniti pri življenju. Spomnimo se, kako je reagirala Avstrija, ko so v Italiji zatirali avstrijsko manjšino na južnem Tirolskem. Italijo je tedaj uradno obtožila v OZN. Tudi Slovenija bi morala ravnati podobno in za svojo manjšino zahtevati enake pravice, kot jih je nekoč Avstrija za svojo. Saj naj bi imeli v Evropi vsi ljudje enake pravice.

Nemara ne bi škodilo, če bi Slovenija Avstrijo opozorila, da izničenje veljavnosti 7. člena avstrijske državne pogodbe znova odpira vprašanje veljavnosti meje na Karavankah. Kateri politik pri nas bo tisti junak, ki bo to povedal na glas?

Andrej Muren, Ljubljana

Liberalci potrebujejo tarčo

Iz parlamentarnih razprav je očitno, da poslanci opozicije potrebujejo tarčo, da se lahko manifestirajo. In zanje ni pripravnejše tarče, kot je Cerkev – kristjani in

krščanstvo nasploh. To se je v zadnjem času spet pokazalo v razpravah ob predlagani noveli zakona o verski svobodi, ko so opozicijski poslanci s pomočjo DeSUS z vsem verbalnim »strelivom« naspotovali sprejetju tega zakona in ga končno z obstrukcijo tudi preprečili. Človeku se vsiljuje vprašanje, ali omenjeni poslanci državljani – večinsko katoliške veroizpovedi – nimajo za državljane Slovenije, sploh pa ne za enakovredne in enakopravne. Sklicujejo se na ustavni člen ločenosti države in Cerkve ... Tudi v nekaterih drugih državah imajo podobno zakonodajo, a jim še na misel ne pride, da bi Cerkve in verske skupnosti izločali iz družbenega in javnega življenja. Sodeč po ostrih odzivih opozicijskih poslancev in stranke DeSUS bi smeli biti verujoči – pripadniki Cerkve in verskih skupnosti – enakopravni le v dolžnostih, kot je bilo v komunizmu, v pravicah pa ne! Težki denarji vernih davkoplačevalcev so komunistični in liberalni oblastniki porabili za izvedbo in uresničenje svojega načrta in programa popolnega razkristjanjenja in popolne ateizacije slovenske družbe, pa ni smel nihče ugovarjati! Ko pa bi na podlagi člena predlagane zakonske novele država prispevala malo drobiža za delno kritje socialnega zavarovanja duhovnikov, ki dejansko skrbijo za vzdrževanje in obnovo 80 odstotkov kulturnih spomenikov, pa tak vik in krik! To jasno kaže na sovražen odnos do občestva Cerkve in verujočih.

Preimenovani komunisti in preimenovani skojevci so pripravljeni imeti normalne odnose s Cerkvijo samo takrat, ko jim voda teče v grlo. To je bilo ob našem osamosvajanju, ko so se kar vrstili obiski pri nadškofu Alojziju Šuštarju, ki je zaradi velikega vpliva, ki ga je imel, uspešno posredoval pri vseh državnih predstavništvih v Evropi. Ko pa je nevarnost minila in se je tudi zaradi posredovanja nadškofa vse srečno izteklo, so spet uporabili boljševiško prakso: diskreditacija Cerkve, napadi nanjo in na njene ustanove. To kaže, da jim Cerkve pride prav le za to, da se izživljajo z napadi nanjo, ta pa vse udarce in sovražna nasprotovanja mirno in dostojanstveno prenaša.

Na sovražen odnos opozicijskih poslancev v DZ do uglednih

cerkvenih dostojanstvenikov kaže tudi njihovo ostro nasprotovanje spominski plošči kardinalu Josipu Stepincu na kapelico Marije Snežne na Kredarici – kot spomin na njegov obisk naših planin in Kredarice. Njihov moto je nenehno nasprotovanje! Namesto da bi živel v medsebojnem spoštovanju, neprestano netijo kulturni boj.

Ivan Glušič, Mozirje

Trenja in Kočevski rog

Ne morem mimo oddaje Trenja, ki jo je vodil g. Slak s sogovorci, kakršen je g. Stanovnik, predsednik zveze borcev, ki partizane povzdiguje do neba, pozablja pa na Kočevski rog, Teharje, Slovensko Bistrico. Kaj pa na primer Štrigova, ki je nihče ne omenja, a je bilo tam zverinsko pobitih več kot štirideset nedolžnih Slovencev samo zato, ker so se izrekli za Slovenijo, in to pod udbovcem Ribičičem, ki ga njegovi privrženci v LDS in SD zagovarjajo. Prav ima nadškof Perko, ko je dejal, da mora resnica že enkrat priti na dan, da bodo vsi Slovenci vedeli, kdo je storil vse zločine. G. Slak naj se raje zamisli, kaj ga je naučila Gabrova šola. Škof Rožman bi si zagotovo zaslužil spomenik prej kot zločinec Tito pa Kardelj, Tomšič in še mnogi.

V nobeni demokratični državi ni tako nesmiselnih oddaj, kot so Trenja in Preverjeno. Res pa prihaja do izraza to, kako sta Titovo poneumljanje in Gabrova šola mladino povsem obnorela, češ da ima otrok svoje pravice. Razumem, da obstajajo starši, ki izrabljajo svoje otroke in jih mučijo, vendar je teh morda le majhen odstotek. Sama imam že 80 let, a se dobro spominjam vsega iz otroških let. Zgodovinar Božo Repe prepričuje ljudi, da ima Evropa vse žrtve preštete, ne pove pa, da je pri nas na tisoče žrtev partizanskega boljševističnega terorja, med njimi na stotine pobitih duhovnikov. Oni večer sem poslušala g. Kacina, kako je zlival gnojnico na predsednika vlade g. Janšo in na vso vladu. Vsa ta gnojnica se drži prav njega in nekdanje liberalno-komunistične vlade. Žalostno.

Številni starši si želijo, da bi v šolskih razredih spet visel križ, ki bi učiteljem in otrokom vzbujal

Slovenski potpuri!

Marija Vodišek

Besedo francoskega izvora v slovenščini imenujemo tudi zmes ali venček raznih melodij. Francoska beseda pot-pourri pomeni razne stvari. Dobesedni prevod je loncec, pourri pa pomeni gnij; izhaja iz starih časov, ko so kar nekaj dni metali v loncec (kvašo) različno meso, dokler ni bilo pripravljeno za uživanje. Torej bi lahko rekli, »slovenski gnij loncec«. Kdo vse bi se lahko znašel v njem? Opozicija bi v ta loncec najraje zmetala vse poslance in ministre koalicije, morda bi izvzela le nekatere desusovce. Jelko Kacin, nekakšen predsednik opozicije, čeprav še svoje stranke ne more brzdati, trdi, da ima premier Janez Janša krizo vodenja. To govori človek, ki ga zaradi njegove arogance ne poslušajo niti eldeesovci. Od njegove pregovorne retorike, ki si cer pomeni govoriti dobro pa tudi razumljivo, ni ostalo pravzaprav nič. Ostala mu je samo afektiranost, ki nikogar, razen nezahtevnih, ne more več prepričati. Zato je tudi vsaka njegova kritika podobna milnim mehurčkom, ki se takoj razblinijo. Da se uskladijo mnenja ali predlogi tako različnih ljudi, kot so poslanci, poleg pa še ministri z vsemi sekretarji in strokovnjaki, je treba imeti veliko potrpljenja in seveda veliko sposobnosti vodenja tako velikega števila sodelavcev. In to uspeva premierju Janezu Janši. Če to ne bi bilo res, ga opozicija ne bi tako srdito napadala in mu očitala stvari, ki so jih oni dvanaest in več let pustili vnemar. Kaj neki je delal Janez Drnovšek, ko je toliko let vodil vladu in stranko LDS? Je tudi takrat obiskoval razne centre za tujce in zahteval od svojih resornih ministrov, da se stvari uredijo po mednarodnih standardih? Kakšni pa so sploh ti mednarodni standardi? Danes predsednika Slovenije ne zanimajo njeni državljani, temveč ga zanimajo samo tujci. Afrika, Darfur, Indijanci, pa čeprav nekateri gojijo in prodajajo mamila, njemu pa obešajo okoli vratu čudežne amulete. Drugič z velikim pompom sprejme potomca Karađorđevićev in celo izjavi, da ima le-ta pravico videti lastnino svojih prednikov. Se je tako slabo učil zgodovine, da ne ve, da je Slovenija blejski grad Suvobor podarila kralju Aleksandru, medtem ko je na Brdu in v Bohinju počitnice preživel knez Pavle, bratranec ubitega kralja Aleksandra. Blejski grad Suvobor za proletarskega maršala Tita ni bil dovolj dober, zato so ga porušili in na istem mestu zgradili novo palačo. Kaj je Slovenija še vedno dolžna svojim nekdanjim »južnim« bratom? Mar vse to, kar jim bo Janez Drnovšek kot predsednik države v želji po priljubljenosti obljubil? Vse, kar dela, je to, da sprejema najvišje goste, odhaja na zasebne pogovore s sosednjim predsednikom, obljublja »popravo« krivic, dela z davkoplačevalskim denarjem slovenskih državljanov. In vsi mediji s predsednikom J. Drnovškom vred sprevračajo besede premierja Janše, ki je rekel, da bi morali biti mednarodni obiski usklajeni z vladu. Janez Drnovšek pa je odvrnil, da se ne pusti podrežati. SIC. Zakaj ni tega rekel Slobodanu Miloševiću, ko je podpisal tajni uradni list, s katerim so bila uzakonjena »koncentracijska taborišča«?

več medsebojnega spoštovanja in spoštovanja do staršev. Nekoč smo živeli v revščini, a smo bili srečnejši zaradi pristnih odnosov v družini ter med prijatelji in sosedmi. Danes vsi hrepenimo le po večji gmotni blaginji, na medsebojne odnose pa pozabljamo. Zato menim, da Sla-

kova in podobne oddaje ne bi smele zavajati ljudi z lažno ideologijo. Zanima me tudi, zakaj v oddaji ne smejo glasovati gledalci iz vse Slovenije, ampak le Ljubljana z okolico. Mar drugi nismo Slovenci?

Angela Ošljaj, Križevci pri Ljutomeru

Politični semafor

Spi spanje pravičnega Poslanec in poslanke v državnem zboru bi lahko razdelili v dve skupini. Tiste, ki so pri svojem delu precej opazni, in tiste, ki jih skoraj ne poznamo. Med slednje nedvomno sodi poslanec LDS Alojz Posedel, za katerega arhiv državnega zbora pokaže, da se v DZ skoraj ni oglasil. Ali ga bodo volivci za to na naslednjih volitvah primerno nagradili, bomo seveda še videli.

0

Nekdanji član NSi Nekdanji predsednik Mlade Slovenije (podmladka NSi) Jernej Pavlin je pred kratkim izstopil iz NSi. Kot je ob tem izjavil za medije, razlog za odstop ni bilo kakšno skupinsko nezadovoljstvo v stranki, ampak gre za osebno odločitev, ki ji je botrovalo dejstvo, da se ne more več identificirati s stranko. Ali se bo vpisal v katero drugo stranko, Pavlin ni povedal, bi ga pa bila glede na to, da gre za enega perspektivnih mladih politikov, marsikatera vesela.

+

Človek stroke Čeprav Miro Čeprav izhaja iz levo usmerjene družine, bi mu pri njegovih praviških pojasnilih posameznih zadev le stežka očitali politično pristranost. Tako je bilo tudi nedavno, ko je komentiral zunanjepolitične solistične akcije predsednika države Janeza Drnovška. Dejal je namreč, da Drnovška sicer noben zakon ne zavezuje k temu, da bi obiske iz tujine usklajeval z vlado, mu pa politična kultura veleva, da bi to lahko storil.

Zapravljivi Joško

Čeprav je predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Joško Čuk ob napovedani nameri ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka, da odpravi obvezno članstvo v zbornici, zagotavljal, da bo to zbornici praktično onemogočilo njeno delo, se zdaj, ko je Vizjak svojo napoved uresničil, nič ne zdi, da bi bili na GZS kakšni reveži. Nasprotno. Zbornica je pred kratkim na vrhu svoje stavbe (prijel se je je vzdevek Esmeralda), kjer si je dala pred letom dni uredili razkošno, dobrih 200 milijonov vredno stekleno panoramsko teraso, zamenjala vse tamkajšnje zelenje, za katero je pred letom dni odštela osem milijonov tolarjev. Koliko so na GZS odšteli za nove rože, ni znano, očitno pa je, da največji sovražnik zbornice ni neusmiljeni Andrej Vizjak, ki ji je odpravil obvezno članstvo, s katerim je več let bolj ali manj neupravičeno molzla podjetnike, ampak kar njen predsednik Joško Čuk,

saj bo z razsipniškim in neodgovornim ravnanjem le stežka pričrpal podjetnike, naj GZS plačajo prostovoljno članarino.

S takim ravnanjem se samo potrjuje smotrnost odprave obveznega članstva. Nujno je namreč, da se Čukova gospodarska zbornica prilagodi novim časom in brez privilegijev konkurira na trgu. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
☐ Janez Janša: **Okopi**
☐ Janez Janša: **Premiki**
☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo**
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi megle**
☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
☐ Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba**

2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.200,00 SIT / 25,87 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.700,00 SIT / 27,95 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 4.990,00 SIT / 20,82 EUR
 8.500,00 SIT / 35,46 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 3.906,00 SIT / 16,29 EUR
 6.727,00 SIT / 28,07 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 990,00 SIT / 4,13 EUR
 10.850,00 SIT / 45,27 EUR
 4.991,00 SIT / 20,82 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 5.300,00 SIT / 22,11 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 4.449,00 SIT / 18,56 EUR
 6.696,00 SIT / 27,94 EUR
 4.232,00 SIT / 17,65 EUR
 3.840,00 SIT / 16,02 EUR
 6.460,00 SIT / 26,95 EUR
 4.400,00 SIT / 18,36 EUR
 3.000,00 SIT / 12,51 EUR
 2.500,00 SIT / 10,43 EUR
 2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5 % DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

☐ **Naročam tednik Demokracija**

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Brezplačna
Mobikartica za
**5.000
SIT!**

Zelo Razigran. Zelo Mobi.

Vsebina paketa

- GSM telefonski aparat
- omrežni polnilec baterij
- navodila za uporabo aparata
- garancijski list
- navodila, kako uporabljati Mobi
- cenik Mobi
- SIM kartica s telefonsko številko
- promocijska vrednostna kartica za 1.000 SIT / 4,17 €
- certifikat
- vprašalnik s povratnico
- dodatna promocijska vrednostna kartica za 5.000 SIT / 20,86 €

MobiKalin z Alcatelom OT-C552
21.900 SIT / 91,39 €

MobiKalin

Če vam ne bodo verjeli na besedo, z **Alcatelom OT-C552** posnamite **video-posnetke** ali **digitalne fotografije**. Kot dokazni material jih pošljite v obliki **MMS-a**. V pomanjkanju zabave in informacij pa izkoristite stalen dostop do multimedijskega portala **Planet**. Po njem se boste hitreje sprehajali, če boste vklopili **paketni prenos podatkov MobiGPRS**.

Informacije na brezplačnih številkah: naročniki Mobitel GSM/UMTS:
031/041/051 700 700, Mobiuporabniki: **031/041/051 121**, ostali: **080 70 70**.

mobi

ZA VSAK ŽEP

WWW.MOBITEL.SI